

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY DĄBRÓWNO

 **WARMIŃSKO – MAZURSKA AGENCJA
ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W OLSZTYNIE**

OLSZTYN 2004

SPIS TREŚCI:

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	3
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU	3
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	3
2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	5
3. DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	17
4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	21
a) uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	21
b) infrastruktura techniczna.....	23
c) stan obiektów dziedzictwa kulturowego.....	38
d) identyfikacja problemów	38
5. GOSPODARKA	41
Główni pracodawcy	41
Rolnictwo	42
Przemysł.....	47
Rybnictwo	49
Identyfikacja problemów	50
6. SFERA SPOŁECZNA	50
a) sytuacja demograficzna i społeczna terenu.....	50
b) warunki i jakość życia mieszkańców	55
c) Bezrobocie i rynek pracy	60
d) grupy społeczne wymagające wsparcia	62
e) Identyfikacja problemów	66
III. ZADANIA POLEGAJĄCA NA POPRAWIE SYTUACJI NA DANYM OBSZARZE	67
1. CELOWOŚĆ ZADAŃ PLANOWANYCH DO REALIZACJI.....	67
2. LISTA ZADAŃ.....	71
3. INNE PROPONOWANE FORMY AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ (WSPÓŁPRACA MIĘDZYKRAJOWA)	71
IV. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW	77
V. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/POWIATU/WOJEWÓDZTWA	82
VI. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	85
VII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004-2006 ORAZ 2007-2013	88
VIII. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA PLANU	112
IX. SPOSOBY OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	116
X. ZAŁĄCZNIKI	119

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Obszarem realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy będzie gmina wiejska Dąbrówno. Plan rozwoju lokalnego obejmuje lata 2004 – 2013, przy czym został on podzielony na dwa okresy: lata 2004 – 2006 oraz lata 2007 – 2013.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina Dąbrówno położona jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w odległości od Ostródy dzieli odległość 35 km, a od wojewódzkiej stolicy - Olsztyna - 67 km. Sąsiaduje z gminami: Ostróda, Grunwald w powiecie Ostródzkim, Kozłowo (w powiecie Nidzickim), Działdowo i Rybno (w powiecie Działdowskim), Lubawa w powiecie Iławskim.

Źródło internet

Powiązana jest z otoczeniem drogami wojewódzkimi: Lubawa - Marwałd - Pawłowo (od drogi wojewódzkiej w połączeniu z drogą krajowej nr 7)-Działdowo - Dąbrówno - Rychnowo (również od drogi nr 7)

Gmina usytuowana jest między Ostródą, Olsztynkiem, Nidzicą, Działdowem i Nowym Miastem Lubawskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 165 km², na której zamieszkuje 4424 osób (dane na koniec 2002 r.), co daje przeciętną gęstość zaludnienia ok. 27 osoby/km²

W gminie jest 27 miejscowości: Bartki, Brzeźno Mazurskie, Dąbrowa, Dąbrówno, Elgnowo, Fiugajki, Gardyny, Jabłonowo, Jagodziny, Jakubowo, Kalbornia, Leszcz, Lewałd Wielki, Łogdowo, Marwałd, Odmy, Okrągłe, Osiekowo, Ostrowite, Płachawy, Stare Miasto, Samin, Saminek, Tułodziad, Wądzyn, Wierzbica, które tworzą 17 wsi sołeckich.

Gmina charakteryzuje się dużym udziałem użytków rolnych ok. 71% oraz niskim udziałem lasów w powierzchni ogólnej. Wynosi on ok. 12% przy średniej dla województwa warmińsko – mazurskiego 30,5%. Ponadto liczne jeziora oraz obszary chronionego krajobrazu znajdujące się na terenie gminy stanowią podstawę rozwoju turystyki.

W gminie dominującymi funkcjami gospodarczymi są rolnictwo, przemysł i leśnictwo. Większość urządzeń usługowych skoncentrowana jest w ośrodku obsługi gminy – wsi Dąbrówno

2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Krajobraz okolicy Dąbrówna ukształtował się podczas fazy pomorskiej zlodowacenia Bałtyckiego. Ostry klimat i stosunkowo niedawne wycofanie się lodowca z tych terenów wywarły znaczny wpływ na charakter flory i fauny. Dominującym zbiorowiskiem leśnym są bory sosnowe. Miejscami dużą domieszkę stanowi świerk. W drzewostanach borowych występują również gatunki liściaste, np. brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy. W nasłonecznionych miejscach, na porębach i polanach, masowo rośnie malina. Spotyka się tu także gatunki chronione, np. widłaki oraz konwalię majową. Fauna jezior i bagien jest niesłychanie bogata. Pospolite są wodne mięczaki i mieniące się wszystkimi kolorami tęczy - ważki. W czystej wodzie aż roi się od ryb: sielaw, węgorzy, linów, płoci i uklei. Na podmokłych terenach wokół jezior żerują węże i jaszczurki (zwinka i żyworódka). Nad brzegami, wśród trzcin, gnieźdzą się łabędzie i dzikie kaczki. Jeziora stanowią również miejsce odpoczynku wielkich stad ptaków przelotnych. Gnieźdzą się tu także bociany białe, które w czasie żeru wychodzą na rozległe łąki i pastwiska. Mieszkańcy jezior i lasów, często w nocy dają znać o swoim istnieniu (pohukiwanie sów, rechot żab, itp.).

Gleby

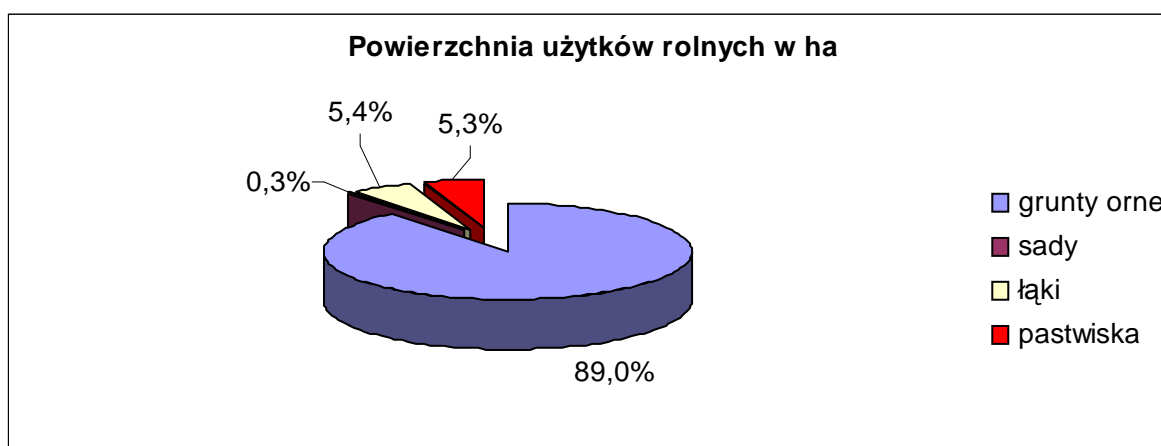
Gmina Dąbrówno ma charakter rolniczy. W strukturze użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych dominują użytki rolne (93,5%). Lasy i grunty leśne zajmują 1,7%, łąki i pastwiska zajmują 10 % ogólnego obszaru gminy, a pozostałe grunty i nieużytki stanowią 7,6%. Grunty orne stanowią 83,3% użytków rolnych.

Struktura użytkowania gruntów ha przedstawia tabela:

Ogółem w ha	7088
Użytki rolne ha	6628
w tym: grunty orne	83,3
sady	0,3
łąki	5,1
pastwiska	4,9
lasy i grunty leśne	122
Pozostałe grunty	338

Źródło: GUS 2002

Powierzchnię użytków rolnych w ha przedstawia wykres

Źródło: opracowanie własne, dane GUS 2002

Przeważają wśród nich zdecydowanie grunty orne stanowiące 89% powierzchni, pozostałe 11% to głównie użytki zielone.

Dominują twory lodowcowe tj. gliny, piaski i gładowiska oraz wodno lodowcowe piaski, żwiry, pyły i ropy. W gminie Dąbrówno występowanie gleb brunatnych jest sporadyczne i koncentruje się w pobliżu Brzeźna Mazurskiego i na północ od jeziora Dąbrowa Mała. Wśród utworów piaszczystych dominują piaski zwałowe i przesortowane piaski akumulacji

wodno – lodowcowej. W tej ostatniej frakcji przeważają piaski luźne i słabo gliniaste. Ten typ gleb jest najslabszy z uwagi na ubogi skład mineralogiczny. Gmina Dąbrówno należy do obszarów, gdzie piaski te występują najliczniej

Torfy, które występują w rozproszonych kompleksach zlokalizowane są w pobliżu: Starego Miasta, Fiugajek, Samina i Ostrowitego.

Pyły w gminie Dąbrówno występują sporadycznie

Gleby o niskiej przydatności rolniczej występują w rejonie rynien jezior Dąbrowskich, na pozostałym obszarze gminy przeważają gleby średnio urodzajne (IV klasy bonitacyjnej) z dużym kompleksem gleb urodzajnych (IVa i III klasy bonitacyjnej) w rejonie Elgnowa.

Kompleksy gleb pszennych występują w okolicy Elgnowa, Płachaw i Brzeźna Mazurskiego. Gleby słabo urodzajne, głównie V i VI klasy bonitacyjnej dominują w południowym pasie przylegającym do jezior oraz w okolicy Gardyn.

Klasy użytków rolnych na terenie gminy Dąbrówno przedstawiają się następująco:

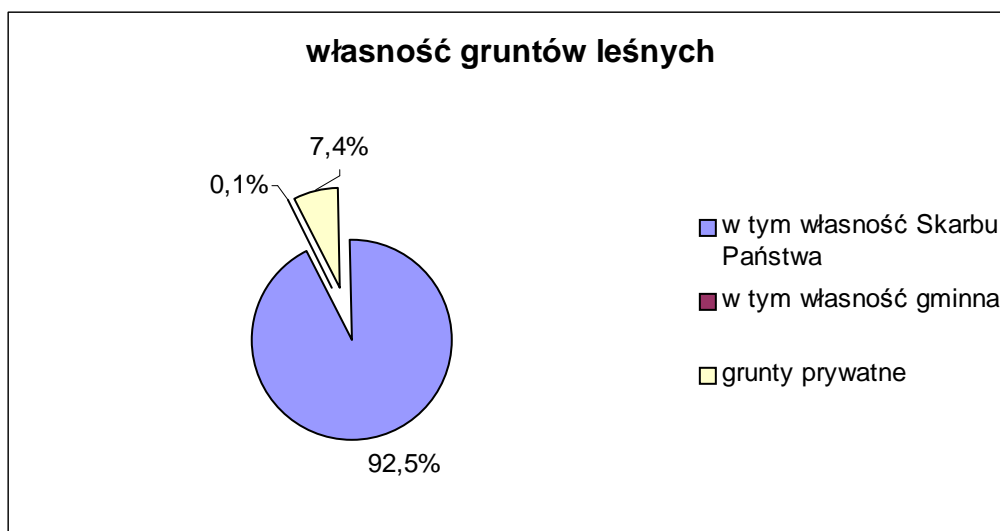
Użytki rolne w klasach (ha)				Razem	procentowy udział w powiecie
III	IV	V	VI		
198	7019	3637	872	11726	12,12

Źródło Program Ochrony Środowiska Powiatu Ostródzkie

Lasy

Obszar gminy charakteryzuje się niską lesistością. Udział lasów w powierzchni gminy stanowi ok. 12,49 % jest prawie o połowę niższy niż średnia wojewódzka (29,3%). Większy kompleks leśny występuje tylko w rejonie Wzgórz Dylewskich. W strukturze własnościowej dominują lasy państwowe, lasy prywatne stanowią niewielki odsetek. od 1994 roku funkcjonuje Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich, w którym występuje wiele cennych okazów flory i fauny, w tym także nietypowych dla Polski północnej.

Cały obszar powiatu ostródzkiego jest włączony do tzw. „Obszaru Zielone Płuca Polski”

źródło: opracowanie własne

Lasy skupiają się w trzech rejonach:

Tereny leśne w gminie Dąbrówno należą do trzech nadleśnictw:

- Nadleśnictwo Lidzbark z 130,45 ha, w tym grunty zalesione stanowią 101,70 ha, z leśnictwem w Lidzbarku
- Nadleśnictwo Olsztynek z 1698,60 ha, w tym grunty zalesione stanowią 1553,10 ha, z leśnictwem w Olsztyнку
- Nadleśnictwo Nidzica z 125,40 ha w tym grunty zalesione stanowią 107,66 ha, z leśnictwem w Nidzicy

Powierzchnia gruntów leśnych w 2002 roku (w ha) przedstawiała się następująco

OGÓŁEM	2094,5
w tym lasy	2058,1
grunty publiczne razem	1938,5
w tym własność Skarbu Państwa	1936,5
w tym własność gminna	2
grunty prywatne	156

Źródło: GUS

Wody

Rzeki

Wel przy wypływie z jez. Mała Dąbrowa niesie śr. $2\text{m}^3/\text{sek}$. Rzeka W E L jest lewym dopływem Drwęcy. Swoje źródła bierze we wsi Bartek leżącej na północ od jeziora Dąbrowa Wielka. Długość rzeki 118 km - od źródeł w okolicach Wzgórz Dylewskich. Długość szlaku kajakowego - 98,5 km Dąbrowa Wielka - Drwęca

Jeziora

Dąbrowa Wielka, dorzecze Wel - Drwęca, Wysokość nad p.m 166,4 m, Powierzchnia jeziora 615,1 ha, powierzchnia wysp 1,3 ha, głębokość maksymalna /średnia 34,7 m/8,2 m, długość /szerokość 8430 m-1740 m, długość linii brzegowej 18120 m, użytkownik-dzierżawca Gospodarstwo Rybackie Ostróda Sp. z o.o., jezioro licencyjne, strefa ciszy

Charakterystyka jeziora:

Zbiornik o rozwiniętej linii brzegowej, urozmaiconej rzeźbie dna z kilkoma głęboczkami i górkami podwodnymi, brzegach przeważnie wysokich, miejscami stromych, tylko na północy płaskich z podmokłymi torfowiskami. W południowej części jeziora bliżej zachodniego brzegu znajduje się wydłużona, porośnięta drzewami wyspa. Jezioro posiada liczne połączenia z okolicznymi zbiornikami w tym po zachodniej stronie odpływ do jeziora Dąbrowa Mała. Otoczenie jeziora stanowią głównie łąki i pola, a przy wschodnich brzegach lasy. Oczerety z przewagą trzciny i sitowia występują liczniej u zachodnich brzegów, wschodnie na długich odcinkach są pozbawione roślinności. Roślinność zanurzona dość bujna, zwłaszcza w okolicy wyspy tworzy rozległe łąki podwodne. Dominuje moczarka, jaskier, rogatek. Dominujące gatunki ryb: sielawa, leszcz, szczupak, węgorz, lin, okoń.

Dąbrowa Mała, dorzecze Wel – Drwęca, wysokość nad p.m 166,3 m, powierzchnia jeziora 173,4 ha, głębokość maksymalna /średnia 34,5 m/10,0 , długość /szerokość 4600 m-900m długość linii brzegowej 11300 m, użytkownik-dzierżawca Gospodarstwo Rybackie Ostróda Sp. z o.o. , jezioro w strefie ciszy

Charakterystyka jeziora:

Rynnowy zbiornik o rozwiniętej linii brzegowej, urozmaiconej konfiguracji dna. Część północna głęboka o stromych stokach ławicy, część południowa płytko o stokach łagodnych. Brzegi na ogół wysokie i strome, otoczone polami i łąkami. Przy północno-wschodnich krańcach lasy. Zbiornik ma kilka połączeń z sąsiednimi jeziorami, m.in. u wschodnich brzegów dopływ z Dąbrowy Wielkiej a z południowych krańców wypływa rzeka Wel. Oczerezy zarastają wokół 2/3 długości linii brzegowej, szczególnie w środkowej i południowej części jeziora. Przeważają trzcina i pałka wąskolistna. Roślinność zanurzona z moczarką i jaskrem bujnie występuje w środkowej i południowej części jeziora. Dominujące gatunki ryb: sielawa, leszcz, szczupak, węgorz, lin, okoń.

Okrągłe, dorzecze Wel - Drwęca wysokość nad p.m. 166,4 m, powierzchnia jeziora 31,9 ha głębokość maksymalna /średnia 10,1 m/6,2 m, długość /szerokość 1090 m/470 m, długość linii brzegowej 2850 m, użytkownik-dzierżawca Gospodarstwo Rybackie Ostróda Sp. z o.o.

Charakterystyka jeziora:

Zbiornik o mało rozwiniętej linii brzegowej. Dno równe, stoki ławicy łagodnie opadające. Brzegi zachodnie wysokie, miejscami strome; południowe płaskie, podmokłe; wschodnie pagórkowate. Linia brzegowa niemal całkowicie porośnięta trzcina i pałka z wyjątkiem strony południowo-zachodniej. Roślinności zanurzona występuje tylko u południowych brzegów jeziora. Dominujące gatunki ryb: leszcz, szczupak, płoć, lin

Jezioro Brzeźno, dorzecze Wel -Drwęca , wysokość nad p.m 167,4 m, powierzchnia jeziora 12,7 ha, głębokość maksymalna /średnia 4,9/1,8, długość /szerokość 750m-220m, długość linii brzegowej 1800, użytkownik-dzierżawca Gospodarstwo Rybackie Ostróda Sp. z o.o.

Charakterystyka jeziora:

Zbiornik o mało rozwiniętej linii brzegowej, płytki, o regularnym dnie pokrytym grubą warstwą osadów. Brzegi wschodnie łagodnie wzniesione zajmują pola, pozostałe podmokłe, torfowe. Jezioro obficie porośnięte - moczarka, rdest, osoka. Występujące gatunki ryb dominuje szczupak, lin, leszcz, węgorz.

Wykaz jezior znajdujących się na terenie gminy Dąbrówno

Lp.	Nazwa jeziora	Obręb	Nr działki	Obwód rybacki	Powierzchnia działki	Powierzchnia jeziora w ha
1.	Brzeźno D.	Brzeźno Maz.	96/1	Dąbrowa W	13,88	13,14
2.	Brzeźno M.	Brzeźno Maz.	98	Dąbrowa W	4,58	4,58
3.	Dąbrowa M/Mała Woda	Dąbrówno	579/2	Dąbrowa W	195,43	195,43
4.	Dąbrowa Wlk/Wielka Woda	Dąbrówno	578	Dąbrowa W	631,63	631,63
5.	Dąbrówno/Samin	Samin	7		40,85	40,85
6.	Gardejki/Gardyny	Gardyny	55		19,93	10,93
7.	Linowiec	Leszcz	130	Dąbrowa W.	11,61	11,61
8.	Pancerz	Wądryń	186	Dąbrowa W.	9,90	9,90
9.	Piekiełko	Samin	9		4,76	4,76
10.	Okrągłe	Okrągłe	50	Dąbrowa W.	31,89	31,89

Źródło: Program ochrony Środowiska powiatu Ostródzkiego

Wody podziemne

Zaopatrzenie w wodę podziemną można ocenić jako przeciętne i dobre, zróżnicowane na obszarze gminy. Szacunkowo wykorzystywanych jest 11% zasobów dyspozycyjnych. Wody wymagają prostego uzdatniania. Wód mineralnych o znaczeniu leczniczym można spodziewać się na głębokościach 1200-1500 m

Klimat

Ukształtowanie powierzchni oraz położenie geograficzne do główne czynniki kształtujące klimat. Warunki klimatyczne gminy Dąbrówno są zbliżone do parametrów województwa warmińsko – mazurskiego. Można je określić jako mało korzystne i zróżnicowane. Gmina położona jest na obszarze będącym pod wpływem wilgotnych powietrza pochodzących z nad Oceanu Atlantyckiego jak i suchych mas z głębi kontynentu euroazjatyckiego. Latem dominują masy powietrza polarno – morskiego napływające zachodu i północnego zachodu, zima natomiast przeważają masy powietrza polarno kontynentalnego pochodzące ze wschodu. Okresowo; jesienią, zimą i wiosną, pojawiają się masy powietrza arktyczno – morskiego, zaś latem i zimą mamy do czynienia z masami powietrza zwrotnikowo – morskiego i zwrotnikowo – kontynentalnego. Ta różnorodność mas powietrza i ich ścieranie się powoduje dużą zmienność warunków pogodowych. Wielkość opadów jest związana z rzeźbą terenu i jego ekspozycją. Średnia roczna suma opadów wynosi 584 mm Na terenach

położonych wyżej odnotowujemy wyższy poziom opadów, natomiast na niższych terenach jest wyraźnie mniej opadów. Miesiącem najwyższej średniej opadów jest lipiec, w którym notuje się 90 mm. Najmniej opadów notujemy w marcu – 29 mm. Średnia roczna wilgotność powietrza wynosi 85%. Pokrywa śnieżna zalega średnio przez 81 dni. Pierwszy śnieg pojawia się ok. 17 grudnia i leży do marca. Wiatry, to niekorzystny czynnik klimatotwórczy. Największe nasilenie ich występuje w okresie zimowym od stycznia do kwietnia i jesiennym listopad – grudzień. Średnia ich siła waha się od 3,5 do 3,8 m/s. Najmniejsze prędkości wiatru obserwuje się na terenie powiatu ostródzkiego latem, w sierpniu (średnio 3 m/s). Średnia liczba dni wietrznych o prędkości 10 m/s i więcej wynosi 3,1. Przeważają wiatry z kierunku południowo – zachodniego. Średnioroczna temperatura wynosi 6,90C, najzimniejszym miesiącem jest styczeń średnia temperatura – 40C, a najcieplejszym lipiec 180C. Okres wegetacyjny w powiecie ostródzkim trwa 208 dni (200 – 210 przy temperaturze > 50C).

Surowce mineralne

Na obszarze gminy Dąbrówno występują głównie złoża kopalin pospolitych

Wśród kopalin budowlanych występują złoża kruszywa naturalnego, niewielkie pokłady surowców ilastych ceramiki budowlanej, piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno - piaskowej i do produkcji betonów komórkowych. Ich powstanie wiąże się z działalnością lądolodu skandynawskiego ogół w epoce polodowcowej.

Złoża geologiczne

Nazwa kopaliny	Nazwa złoża	Zasoby geologiczne bilansowe w tys. ton	Wydobycie roczne w tys. ton
Kreda			
	Wądryń	231	5
	Wądryń II	103	
Kruszywo naturalne			
	Gardyny	2864	
	Grzybiny Kalbornia	4068	807
	Kalbornia	28039	359
	Kalbornia	7981	272

Źródło: Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce (stan na dzień 31.12.2001)

Zagrożenia środowiska przyrodniczego

Do głównych zagrożeń struktury ekologicznej gminy Dąbrówno możemy zaliczyć:

- zanieczyszczenie rzek, wód podziemnych i rowów melioracyjnych jest konsekwencją bardzo słabo rozwiniętej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy oraz brak podłączeń do oczyszczalni w Dąbrównie
- nieodpowiednia gospodarka odpadami
- zapylenia i zadymienia

Jednym ze źródeł degradacji środowiska w gminie są zapylenia i zadymienia pochodzące z palenisk domowych oraz z lokalnych kotłowni. Zasięg przestrzenny tego zjawiska jest mało rozpoznawalny. Generalnie jest on bardziej uciążliwy w zależności od stanów pogody, zwłaszcza na terenach zastoisk klimatycznych w obniżeniach między morenowych

- hałas i spaliny

Największe skażenie środowiska występuje wzdłuż trasy o największym ruchu drogowym

Prawne formy ochrony przyrody

Rezerваты i parki krajobrazowe

- Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich

Powołany rozporządzeniem nr 4 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 4.01.1994r. Zasady zagospodarowania terenów PKWD i jego strefy ochronnej zostały ustalone w jego planie ochrony, który został zatwierdzony rozporządzeniem nr 46 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 8.06.1998 (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 12 poz. 163). Teren Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich i jego strefy ochronnej obejmuje północno-zachodnią część gminy Dąbrówno. Obszary parku i jego otuliny w planie jego zagospodarowania przestrzennego zostały podzielone na strefy o różnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Na terenie gminy Dąbrówno są reprezentowane wszystkie strefy.

Użytki ekologiczne

W gminie Dąbrówno został utworzony jeden użytek ekologiczny o nazwie „Brzeźno Mazurskie”. Ustanowiony został rozporządzeniem nr 63 Wojewody Olsztyńskiego w 1997 roku (Dz. Urz. Woj. Olszt, nr 9 poz. 27 z 17.03.1997 roku). Przedmiotem ochrony są łąki i bagna wraz z jeziorem Brzeźno Małe. Powierzchnia użytku wynosi 19,12 ha.

Obszary chronionego krajobrazu

Obecnie obowiązują postanowienia rozporządzenia nr 53 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 16.06.1998r. w sprawie systemu obszarów chronionych w województwie olsztyńskim, wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz zasad gospodarowania na tych terenach (Dz. Urz. Woj. Olszt. nr 13/98, poz. 186). Rozporządzenie obok ochrony rezerwatowej i poprzez parki krajobrazowe, wprowadza kategorię wzmożonej ochrony i ochrony umiarkowanej.

Obszary wzmożonej ochrony krajobrazu na terenie gminy Dąbrówno obejmują duży obszar w rejonie rynien jezior Dąbrowskich i doliny Welu, a także fragment pagórkowatej wysoczyzny morenowej w okolicach źródlisk Marózki w rejonie Gardyn. Niemal cały obszar gminy jest objęty umiarkowaną ochroną krajobrazu.

Na obszarze gminy Dąbrówno zlokalizowano 2 główne obszary chronionego krajobrazu:

- Dąbrowieński Obszar Chronionego Krajobrazu obejmującej powiat Ostróda i Działdowo
- Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Mielno obejmującego gminy Grunwald i Dąbrówno

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Dąbrówno ochroną pomnikową objęte są głazy i drzewa. Z okazów przyrody na szczególne wyróżnienie zasługuje gławowisko i głazy pomnikowe w rejonie leśniczówki Napromek na granicy z gminą Lubawa. Gławowisko położone jest w lesie na szczycie wzgórza, około 150m na południowy zachód od leśniczówki Napromek, Na obszarze około 4 arów występuje tu ponad 40 gładów. Są to głównie głazy granitowe barwy szarej, różowej i ciemnoczerwonej, oraz granitognejsy szaro-różowe. Dwa największe głazy uznane zostały pomnikami przyrody i zarejestrowane w wykazie pomników przyrody ustanowionych w województwie olsztyńskim numerami 67 i 68. Najokazalszy jest gład (nr 68) o obwodzie 6,6 m i wysokości 0,9 m (wg rejestru wojewódzkiego 0,7 m). Gład (nr 67) o obwodzie 4,5 m i wysokości 0,7m (wg rejestru wojewódzkiego –0,6m).

Ponadto na terenie gminy występują:

- gład pomnikowy (nr 309). Jest to gład granitowy o obwodzie 6 m i wysokości 70 cm położony w Nadleśnictwie Napromek.

- jesion (nr 400) obw. 368 cm, wys. 26 m, w miejscowości Tułodziad, NW skraj parku (zapisany w 1984r)
- buk (nr 495) obw. 350 cm, wys. 24 m w leśnictwo Napromek (zapisany w 1989r)
- jesion (nr 496) o obwodzie 320 cm i wysokości 29 m w leśnictwie Napromek

Lasy ochronne

Poza terenem Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich na terenie gminy przeważają lasy gospodarcze. W „Planie urządzania gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Olsztynek” wg stanu na 1.01.1995r. decyzją ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych, lasy glebo - ochronne wyznaczono nad jeziorami Wielka Dąbrowa i Mała Dąbrowa, gdzie porastają zbocza i tereny przyjeziorne.

Strefa ciszy

Rozporządzeniem nr 45 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1998 roku na obszarze gminy Dąbrówno objęto strefą ciszy jeziora: Wielka Dąbrowa i Mała Dąbrowa. W strefach ciszy obowiązują zakazy używania silników spalinowych i urządzeń nagłaśniających poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz innych źródeł hałasu powyżej poziomu 45 dB (A)

Gleby chronione

Obszarami podlegającymi prawnej ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych są gleby III klasy bonitacyjnej występujące na części obszarów wysoczyzny morenowej, głównie w rejonie miejscowości Elgnowo i Płachawy. Zmiana ich użytkowania w areale powyżej 0,5 ha wymaga zgody Ministra. Z mocy tej ustawy ochronie podlegają również gleby pochodzenia organicznego, dość powszechnie zalegające w obniżeniach pojeziornych i wyrobiskach. Zmiana ich użytkowania wymaga zgody Wojewody.

Zlewnie chronione

Z mocy rozporządzenia Ministra Środowiska. Z dnia 29 listopada 2002. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz. U Nr 212 poz.1799) do jezior i ich dopływów na odcinkach 3 km od ujścia do jeziora zabrania się wprowadzania ścieków . Zlewnie takie obejmują większość obszarów gminy, oprócz jej części północnej i fragmentów w części południowej i wschodniej.

Turystyka

O walorach turystycznych gminy Dąbrówno stanowią jeziora, malowniczo ukształtowany teren, relatywnie czyste środowisko, atrakcje przyrodnicze usankcjonowane prawnie: Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, Welski Park Krajobrazowy oraz atrakcje kulturowe: zabytki Dąbrówna i całej gminy, stanowiska archeologiczne, parki wiejskie i zabytkowe cmentarze, aleje przydrożne oraz sąsiedztwo Pól Grunwaldzkich i miejsca tradycyjnie związane z historią bitwy pod Grunwaldem.

Na terenie gminy głównym rodzajem turystyki jest wypoczynek letni i świąteczny, turystyka krajoznawcza i specjalistyczna. Ruch turystyczny szacuje się na około 10.000 turystów rocznie (bez turystów przejeżdżających tranzytem). Bazę recepcyjną stanowią trzy ośrodki wypoczynkowe nad jez. Wielka Dąbrowa ogółem 3358 miejsc

Naturalne warunki przyrodnicze i położenie sprzyjają wypoczynkowi i rekreacji w gminie Dąbrówna. Jest to doskonałe miejsce do rozwoju usług turystycznych. W ostatnich latach, dużym wysiłkiem władz i mieszkańców wykonano wiele kilometrów - tak niezbędnej dla ochrony środowiska - kanalizacji, oddano oczyszczalnię ścieków, aby stworzyć odpowiednie warunki dla inwestycji w sektorze turystycznym.

Nad głównymi jeziorami (Dąbrowa Wielka i Mała), powstały 104 domy letniskowe, ośrodki wczasowe, pensjonaty i hotele, a na terenach wiejskich - wiele gospodarstw agroturystycznych. Dość bogata infrastruktura turystyczna i baza noclegowo-gastronomiczna odnotowuje w ostatnim czasie wyraźne tendencje rozwojowe i rekordy powodzenia. Wiele wskazuje na to, że ów trend się utrzyma stając się podstawowym kierunkiem rozwoju gospodarczego gminy

Baza noclegowo-gastronomiczna

Pensjonaty, Gospodarstwa Gościnne

- CHATA WUJA TOMA w miejscowości Okrągłe,
- UROCZYSKO w miejscowości Jakubowo,
- ZACISZE w miejscowości Dąbrówno,

Hotel z ośrodkiem wypoczynkowym

- INTER-PIAST w miejscowości Kalbornia,

Pokoje gościnne i kwatery prywatne

9 gospodarstw agroturystycznych : 7 w miejscowości Dąbrówno , 1 w Lewaldzie Wielkim i 1 w miejscowości Wądryń, 1 w miejscowości Samin.

Pozostałe

Pola biwakowe nad jeziorem Dąbrowa Mała, przy drodze Dąbrówno – Lubawa, kąpieliska i przystanie sprzętu pływającego, wypożyczalnie, ośrodki jazdy konnej w Leszczu i Lewaldzie Wielkim, szlak rowerowy śladem „zwiniętych torów” wykorzystujący byłą linię kolejową Ostróda – Dąbrówno

Z diagnozy turystyki wynika, że możliwości jej rozwoju nie są w pełni wykorzystane. Nie urządzono szlaków turystycznych, które mają atrakcyjne warunki np. szlak rowerowy lub pieszy.

3. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Pierwszy kościół wzniesiono w Dąbrównie prawdopodobnie jeszcze przed 1326 r. Uległ on zniszczeniu, podobnie jak i zamek, po zdobyciu miasta przez wojska polsko-litewskie maszerujące w stronę Grunwaldu w lipcu 1410 r. Początkowo partie zniszczonego muru odbudowano w drzewie, by w 1601 r. odbudować kościół murowany przy wykorzystaniu pierwotnych murów budowli. Wzniesiono wówczas obiekt orientowany, jednonawowy, bez wieży i wydzielonego prezbiterium, który zamknięto od wschodu wielobocznie z zewnętrznymi przyporami. Od strony południowej dobudowano zaś zakrystię ze sklepieniem krzyżowo-żebrowym. W 1697 r., dobudowano łóżę oraz kaplicę ze sklepieniem kolebkowym. Prowadzi do niej oddzielne, zewnętrzne wejście zwieńczone kamiennym portalem. W 1724 r. dobudowano nawy boczne, w których założono empory. W sto lat później fasada zachodnia otrzymała neogotycki szczyt. Z tego samego okresu pochodzą prawdopodobnie zwieńczenia okien w nawach bocznych. Kościół był wielokrotnie remontowany, również w XIX w. Do neogotyckich przybudówek pochodzących z tego okresu należą kruchty przy nawach południowej i zachodniej. Wnętrze zamknięto płaskim stropem drewnianym, polichromowanym ok. 1690 r., a odnawianym w latach 1725 i 1896, ze ściętymi narożnikami w nawach. Od czasów reformacji kościół ten należał do ewangelików. Obecnie jest własnością Kościoła Metodystycznego.

Zabytki ruchome kościoła metodystycznego:

- Późnobarokowy ołtarz kazalny, wykonany przez Kapickiego w 1726 r., zdobiony dwiema kolumnami otaczającymi kazalnicę podtrzymywaną przez dwa anioły,

- Późnobarokowa figura anioła w locie trzymającego wieniec, pochodząca, podobnie jak rzeźbiony konfesjonał, z ok. 1730 r.,
- Płyty nagrobne właścicieli Dąbrówna: Ludwika Finckensteina (zm. 1635), w piaskowcu płasko rzeźbiona postać rycerza w zbroi z tarczą herbową w lewym rogu, Barbary - żony Albrechta, w marmurze (fundowana w 1647 r.), Fryderyka (zm. 1636), renesansowa oraz Karola Fryderyka Oelsnitza (zm. 1636), płaskorzeźba w marmurze, przedstawiająca dwie postacie rycerzy w zbrojach i trzy tarcze herbowe.

Wolno stojąca, murowana dzwonnica kościelna, wzniesiona na pewno jeszcze w XIV w., jako część średniowiecznych obwarowań miejskich, pełniąc funkcję obronną. Wybudowano ją na planie prostokąta, z cegły o układzie wendyjskim, na podmurówce z kamienia polnego. Dzwonnica ta jest jedyną zachowaną wieżą stanowiącą fragment fortyfikacji Dąbrówna. Kościół katolicki, wzniesiony w 1865 r., w stylu neogotyckim, z inicjatywy i dotacji biskupa chełmińskiego Marwicza.

1. Zabytki ruchome kościoła katolickiego:

- Obraz „Zdjęcie z krzyża” przeniesiony z kościoła ewangelickiego w Leszcu pochodzący z końca XVII wieku,
  - Barokowy konfesjonał (z ok. 1730 r.) oraz kropielnica i skarbonka.
2. Fragmenty XIV-wiecznych murów obronnych miasta, wzniesionych z kamienia polnego, znajdujących się na zachód od pozostałości fundamentów nieistniejącego zamku oraz kamienice zachodniej pierzei rynkowej przylegające do byłych murów miejskich z budynkiem dawnego hotelu i sądu z XVIII w.,
  3. Aleja lipowa, jako pozostałość fragmentu parku przypałacowego z oranżerią (na północ od byłego pałacu), założonego na początku XVIII w. przez Ernesta von Finckensteina.
  4. Budynek szkoły przy ul. Ostródzkiej
  5. Budynki stacji kolejowej stojące po lewej stronie drogi do Ostródy, z 1910 r.
  6. Synagoga (bożnica) - obecnie niszczący budynek w odległości ok. sto metrów od rynku przy drodze do Działdowa.
  7. Dwie kapliczki przydrożne, jedna z nich w Saminie,
  8. Park w Elgnowie.
  9. Park w Saminie,
  10. Kościół św. Józefa w Gardynach,
  11. Grodzisko i ślady osady w Gardynach,

12. Kościół w Leszczu,
13. Dwór z II połowy XIX w., w Leszczu
14. Grodzisko w Leszczu,
15. Kościół w Marwałdzie,
16. Wieża ciśnień z XVIII w.,
17. Dwór z 1890 r. w Saminie,
18. Grodzisko w Starym Mieście,
19. Park Dworski w Wierzbicy,

Archeologia

Na terenie gminy Dąbrówno są cztery stanowiska archeologiczne, które mają szczególne znaczenie kulturowe i wpisane są w krajobraz gminy:

- Krzyżacki Gródek strażniczy
- Krzyżackie założenie obronne („Szwedzka Góra”) położona w miejscowości Gardyny
- Grodzisko pruskie położone w miejscowości Leszcz
- Założenie obronne („Góra Zamkowa”) położone w miejscowości Stare Miasto

Wykaz obiektów zabytkowych zakwalifikowanych na terenie gminy Dąbrówno (stan dzień 29 lipca 2002r.)

Miejscowość	ulica	nr	obiekt	nr rejestru	data wpisu
Dąbrówno	Ostródzka		kapliczka przydrożna	A-2795/0	28.04.1993
Dąbrówno			zamek	A-94/0	31.08.1949
Dąbrówno			układ urbanistyczny	A-95/0	31.08.1949
Dąbrówno			kaplica grobowa	A-1089/0	28.03.1968
Dąbrówno	Grunwaldzka	220	dom	A-1611/0	05.06.1997
Dąbrówno	Jeziorna	001	dom	A-1612/0	05.06.1997
Dąbrówno	Ogrodowa	002	dawny hotel Germania ob. dom mieszkalno-usługowy	A-1613/0	05.06.1997
Dąbrówno			kościół metodystyczny z dzwonnica i przyległymi murami obronnymi	A-93/0	31.08.1949
Dąbrówno	Ostródzka		kapliczka przydrożna	A-2794/0	28.04.1993
Dąbrówno			miejskie mury obronne wraz z basztą (obecnie dzwonnica)	A-2790/0	31.08.1958
Dąbrówno	Ostródzka		wieża ciśnień	A-2796/0	01.02.1991
Dąbrówno	Kościuszki	001	dom	A-2802/0	30.12.1994
Dąbrówno	Kościuszki	002	dom	A-2803/0	30.12.1994
Dąbrówno	Kościuszki	003	dom	A-2804/0	30.12.1994
Dąbrówno	Kościuszki	004	dom	A-2805/0	30.12.1994
			park zamkowy	A-3589/0	13.04.1984
	Grunwaldzka	006	Synagoga	A-4150/0	28.01.1991

Miejscowość	ulica	nr	obiekt	nr rejestru	data wpisu
Dąbrówno	Ostródzka	006	kościół pw. Św. Jana Nepomucena i Niepokalanego Poczęcia NMP	A-2792/0	17.01.2000
Dąbrówno	Ostródzka	001	budynek Sądu (obecnie dom mieszkalny)	A-1614/0	05.06.1997
Elgnowo			park	A-3583/0	13.01.1984
Gardyny			kościół Św. Józefa wraz z cmentarzem przykościelnym	A-960/0	29.07.1968
Leszcz			kościół wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1214/0	10.06.1968
Marwałd			kościół pw. Wniebowzięcia NMP wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1226/0	12.06.1968
Samin			kapliczka przydrożna	A-2809/0	28.04.1993
Samin			park	A-1446/0	28.12.1978
Wierzbica			Park Dworski	A-3582/0	13.01.1984
Dąbrówno			Nawarstwienie kulturowe starego miasta	SS-183, dec. PSOZ-IZA-5350-5(2)/93	26.05.1993
Gardyny			zamczysko	AA-018 dec. IV-1-14/49	11.06.1949
Stare Miasto			grodzisko wyżynne dwuczłonowe	AA-075	29.11.1969
Leszcz			grodzisko cyplowe wieloczłonowe	AA-199 dec. 5350-45/95	28.12.1995
Gardyny			teren przylegający do grodziska Gardyny	AA-030 dec. KM-13b-41/50	05.07.1950

Rejestr obiektów nie wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Dąbrówno, są to obiekty proponowane do wpisania do rejestru zabytków woj. warmińsko-mazurskiego

Lp.	miejscowość/ulica	obiekt	data założenia rejestru gminnego
1.	Dąbrówno/ Kościelna	ogrodzenie kościoła	22.07.2002
2.	Dąbrówno/ Grunwaldzka 3	dom	22.07.2002
3.	Dąbrówno/ Kościelna 7	dom	22.07.2002
4.	Dąbrówno/ Kościelna 9	dom	22.07.2002
5.	Dąbrówno/ Kościelna 11	dom	22.07.2002
6.	Dąbrówno/ Kościelna 13	dom	22.07.2002
7.	Dąbrówno/ Kościuszki 5	dom	22.07.2002
8.	Dąbrówno/ Kościuszki 6	dom	22.07.2002
9.	Dąbrówno/ Kościuszki 7	dom	22.07.2002
10.	Dąbrówno/ Ostródzka 2	oficyna pałacowa	22.07.2002
11.	Osiekowo	cmentarz	22.07.2002
12.	Tułodział	kapliczka przydrożna	22.07.2002

Źródło: Urząd Gminy Dąbrówno

4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

a) uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Główne czynniki kształtujące możliwości rozwoju gminy Dąbrówno to:

- zakres wymaganej prawnej ochrony środowiska przyrodniczego,
- stan niskiego zalesienia gminy,
- występowanie różnorodnych zasobów i walorów przyrodniczych,
- warunki fizjograficzne,
- istniejące przeobrażenia i procesy degradacji środowiska

Uwarunkowania wynikające z zakresu wymaganej prawnej ochrony środowiska przyrodniczego

Obszar gminy Dąbrówno objęty jest różnymi formami ochrony przyrody, w krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA zakwalifikowany został do obszarów węzłowych o znaczeniu międzynarodowym.

Występujące w gminie obszary podlegające ochronie prawnej wynikają z ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (DZ. U. Nr 92) oraz zgodnie z rozporządzeniem nr 53 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 16.06.1998 roku w sprawie systemu obszarów chronionych w województwie olsztyńskim, wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz zasad gospodarowania na tych terenach (Dz.Urz.Woj.Olszt. nr 13/98, poz.186).

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Na terenie gminy Dąbrówno obejmują obszar w rejonie rynien jezior Dąbrowskich i doliny rzeki Wel, a także fragment pagórkowatej wysoczyzny morenowej w okolicach źródlisk Marózki w rejonie Gardyn. Niemal cały powstały obszar gminy poza niewielkim fragmentem na południe od Gardyn objęty jest umiarkowaną ochroną krajobrazu, wyznaczonych na terenach mało odpornych na degradację, a nie włączony do wyższych form ochrony.

Na obszarach objętych wzmożoną ochroną krajobrazu i ochroną umiarkowaną w zlewni pojeziernej obowiązują m.in. zakazy:

- lokalizacji dużych ferm zwierzęcych powyżej 250 DJP - na obszarze ochrony umiarkowanej i powyżej 100 DJP - na obszarach ochrony wzmożonej,

- budowy wodociągów zbiorowych bez jednoczesnej budowy kanalizacji sanitarnej i urządzeń oczyszczających ścieki,
- ponadto na terenie zlewni pojeziernej obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów wytwarzających ścieki niebezpieczne. w strefie chronionego krajobrazu.

Uwarunkowania wynikające z niskiego zalesienia gminy

Stan niskiego zalesienia gminy utrzymuje się od lat osiemdziesiątych. Las pełniąc szereg funkcji ochronnych powinien podlegać szczególnej ochronie poprzez zachowanie jego walorów ochronnych (np. glebochronnych, wodochronnych, przeciw erozyjnych), poprawę składu gatunkowego (np. przez wzrost udziału drzew) oraz przez powiększenie jego obszaru.

Na podstawie danych geodezyjnych można stwierdzić, że lokalnie występujące kompleksy gleb o niskiej przydatności dla rolnictwa predysponują środkową część gminy do zalesienia.

Powiększenie powierzchni leśnej przez proces zalesień i dolesień przyczyni się w gminie Dąbrówno do:

- zwiększenia zatrudnienia, zwłaszcza ludności bezrobotnej
- poprawienia wskaźnika lesistości gminy, tym samym poprawienia walorów klimatyczno-zdrowotnych oraz krajobrazowych
- umożliwi gminie zwiększenie walorów turystyczno-rekreacyjnych

Uwarunkowania wynikające z zasobów i walorów środowiska oraz warunków fizjograficznych.

Warunki naturalne predysponują obszar gminy Dąbrówno do intensywnej gospodarki rolnej. Struktura rolniczego użytkowania ziemi wykazuje dominację gruntów ornych, które stanowią 83,3% użytków rolnych. Gmina Dąbrówno należąca bardzo intensywnie wykorzystującej predyspozycje agroprzyrodnicze przez miejscową ludność, nie ma problemów z odłogami i ugorami, gdyż tereny rolne są wykorzystywane w ponad 90%.

W strukturze zasiewów w gminie Dąbrówno od lat dominujące znaczenie mają zboża (ok. 88,9% powierzchni zasiewów) na ten rodzaj uprawy wpływają przede wszystkim lekkie gleby oraz hodowla drobiu i trzody chlewnej.

Dominacja funkcji rolniczej spowodowała niską lesistość w gminie, która wynosi zaledwie 12,4%.

Uwarunkowania wynikające z istniejących przeobrażeń i procesów degradacji środowiska

Przeobrażenia i degradacja środowiska gminy są związane z degradacją jakości wód powierzchniowych na skutek zanieczyszczenia poprzez:

- zrzuty ścieków w wiejskich jednostkach osadniczych (brak kanalizacji)
- spływy powierzchniowe z powierzchni rolniczych,
- dzikie wysypiska śmieci w pobliżu cieków lub rowów melioracyjnych
- gleby na terenach skonfigurowanych gdzie spadki dochodzą do 18° - 20° narażone są na erozję
- duże kopalnie kruszywa gdzie konieczna jest rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Powstrzymanie dalszej degradacji środowiska związane jest z:

- budową kanalizacji oraz prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej całej gminy,
- rozbudową oczyszczalni ścieków
- prowadzeniem odpowiednich prac agrotechnicznych na obszarach zagrożonych erozją,
- w sposobie gospodarowania wskazane jest zmniejszenie zużycia stosowania środków chemicznych na rzecz wdrażania rolnictwa ekologicznego

b) infrastruktura techniczna

Elektroenergetyka

Obszar Gminy Dąbrówno usytuowany jest na terenie działania Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie w Rejonie Energetycznym Ostróda. Zaopatrzenie w energię elektryczną Gminy odbywa się poprzez węzłową stację PZ Samin 15/15 kV pracującą w relacji linii 15kV Olsztynek, GPZ 110/15 kV Nidzica GPZ 110/15 kV Lubawa. Ze względu na stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie energii na terenie gminy Dąbrówno nie przewiduje obecnie budowy stacji 110/15kV. Przez teren Gminy przebiega linia napowietrzna NN 220 KV Olsztyn I – Włocławek Azoty posiadająca podstawowe znaczenie dla zasilania w energię elektryczną północno wschodniego rejonu kraju.

Gospodarka cieplna

Na terenie gminy gospodarka cieplna oparta jest o kotłownie lokalne i indywidualne. Są one opalane przede wszystkim paliwem stałym, niekiedy olejem opałowym. Stan techniczny kotłowni lokalnych i indywidualnych jest zróżnicowany. W przypadku opalania olejem ich stan jest zazwyczaj dobry. Kotłownie opalane węglem są często wyeksploatowane i stanowią źródło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

W poniższej tabeli zostały zebrane informacje o kotłowniach lokalnych znajdujących się na terenie gminy Dąbrówno

Lp.	Lokalizacja kotłowni	Moc w kW	Rodzaj kotłowni
1.	Szkoła Podstawowa Dąbrówno	140 i 100	węglowa
2.	Publiczne Gimnazjum w Dąbrównie	120 i 180	węglowa
3.	Szkoła Podstawowa Dąbrówno punkt filialny w Saminie	bd	olejowa
4.	Szkoła Podstawowa w Marwałdzie	120 i 80	węglowa
5.	Szkoła Podstawowa w Elgnowie	100 i 80	węglowa
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrównie	80	węglowa
7.	Gminny Ośrodek Kultury w Dąbrównie	40	węglowa
8.	Urząd Gminy w Dąbrównie	25	węglowa

Źródło: Urząd Gminy Dąbrówno

Gospodarka cieplna na terenie gminy nie jest uporządkowana, działające kotłownie stanowią stałe źródło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

Gospodarka odpadami

Polityka gospodarowania odpadami gminy musi być spójna z Powiatowym Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Ostródzkiego. Podstawową zasadą, jaką przyjęto przy opracowywaniu planu powiatowego jest zapobieganie powstawaniu odpadów. W praktyce zapobieganie powstawaniu wielu rodzajów odpadów jest niemożliwe, dlatego też należy minimalizować ich ilość i redukować ich szkodliwość dla środowiska. W sytuacji, gdy

odpady już powstały, zalecano maksymalne odzyskiwanie z nich surowców i materiałów – możliwie blisko ich powstawania (zasada bliskości i samowystarczalności). Celem takiej konstrukcji działań jest ograniczenie przewozu odpadów. Zasadę najbliższego otoczenia oraz samowystarczalności zastosowano jedynie do odpadów przeznaczonych do składowania, a nie do odzysku.

Odpady, których nie da się wykorzystać ze względów technicznych, ekonomicznych lub ekologicznych, przewidziane są do unieszkodliwienia innymi metodami, poza składowaniem. Składowane powinny być tylko te odpady, których nie można wykorzystać lub w inny sposób unieszkodliwić. W niniejszym planie dąży się do tego, aby nie składować odpadów, które uprzednio nie zostały przetworzone metodami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi.

Taki model gospodarki odpadami ma na celu zmniejszenie ilości odpadów, które podlegają ostatecznemu składowaniu. Jest to korzystne przede wszystkim dla środowiska, ale także jest uzasadnione ekonomicznie i społecznie. Proponowany model gospodarki odpadami oparty jest na zintegrowanym zastosowaniu efektywnych i proekologicznych metod recyklingu i unieszkodliwiania odpadów. Przy zmianie istniejącego systemu gospodarki odpadami zastosowano zasadę regionalizacji. Oznacza ona m. in. rozwiązywanie większości problemów gospodarki odpadami wspólnie przez kilka samorządów lokalnych. Temu celowi służy utworzenie Związku Gmin Ostródzko – Iławskich „Czyste Środowisko”, w skład, którego wchodzi Gmina Dąbrówno.

Na terenie gminy nie ma wysypisk odpadów związku z tym wywożone są na wysypisko śmieci zlokalizowane w miejscowości Rudno, na terenie gminy Ostróda.

Na terenie gminy Dąbrówno nie prowadzi się innego składowania i unieszkodliwiania odpadów. W konsekwencji Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów wydano decyzję w której Gminne wysypisko śmieci w miejscowości Okrągłe, które było wysypiskiem nielegalnym zostało poddane rekultywacji i przestało istnieć w 2003r.

Wybudowanie i uruchomienie nowego składowiska jest celem i efektem funkcjonowania Związku Gmin „Czyste środowisko”. W oparciu o składowisko w miejscowości Rudno prowadzona będzie przyszła gospodarka odpadami na terenie Związku Gmin regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisk”.

Obecnie odpadami zajmuje się Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Ostródzie. Na podstawie otrzymanej koncesji usuwaniem nieczystości na terenie gminy Dąbrówno jest

odpowiedzialna ta jednostka. Zawarto umowy z prywatnymi i państwowymi podmiotami gospodarczymi na systematyczny wywóz nieczystości. Problem ten nie jest rozwiązany w 100% ale co roku następuje poprawa w świadczonych usługach a przez to również mniej śmieci w rowach przydrożnych.

Na terenie gminy Dąbrówno nie prowadzi się segregacji i selektywnej zbiórki odpadów. Gmina zgodnie z założeniami Planu Gospodarki Odpadami dla Związku Gmin Regionu Ostródzko –Iławskiego „Czyste Środowisko” na lata 2004 –2007 będzie sukcesywnie wprowadzała segregację oraz selektywną zbiórkę odpadów.

Na terenie gminy Dąbrówno jak i całego powiatu ostródzkiego problemem są dzikie wysypiska śmieci, które lokalizowane są całkowicie przypadkowo. Zwykle trudno jest zlikwidować takie wysypisko z uwagi na przyzwyczajenia miejscowej ludności, jednak Gmina będzie dążyła do całkowitej ich likwidacji

Ilość odpadów komunalnych powstających w gminie Dąbrówno i ogółem w powiecie:

Lp.	Strumienie odpadów komunalnych	Gmina Dąbrówno	Powiat - ogółem
1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	96	5 943
2	Odpady zielone	17	741
3	Papier i tektura (nieopakowaniowe)	44	2 016
4	Opakowania z papieru i tektury	66	2 969
5	Opakowania wielomateriałowe	7	335
6	Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	92	3 654
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	29	1 150
8	Tekstylia	20	877
9	Szkło (nieopakowaniowe)	4	156
10	Opakowania ze szkła	83	2 476
11	Metale	19	912
12	Opakowania z blachy stalowej	7	321
13	Opakowania z aluminium	2	93
14	Odpady mineralne	57	1 423
15	Drobna frakcja popiołowa	176	4 543
16	Odpady wielkogabarytowe	66	1 849
17	Odpady budowlane	176	4 224
18	Odpady niebezpieczne	9	263
Razem		970	33 945

Źródło: Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Ostródzkiego

Na podstawie powyższych danych wynika, że na terenie gminy Dąbrówno produkowanych jest 970 Mg/rok odpadów komunalnych, stanowi to 2,86 % ogólnej ilości

śmieci w powiecie ostródzkim. Na podstawie powyższych danych trudno jest ustalić odsetek odpadów, które rzeczywiście trafiają na składowiska w wyniku zorganizowanego procesu gospodarki odpadami. Niektóre składowiska nie prowadzą ścisłej ewidencji przyjmowanych odpadów z uwzględnieniem poszczególnych strumieni.

W programie Związku Gmin „Czyste Środowisko” opracowano założenia, jakim powinno odpowiadać nowoczesne wysypisko odpadów z uwzględnieniem prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów, edukacji ekologicznej, kompostowania, transportu i przeładunku odpadów oraz budowy Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych.

W marcu br. został uchwalony Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Ostródzkiego. Na podstawie przeprowadzonych badań zebrano m. in. następujące informacje dotyczące gospodarki odpadami w 2003 roku:

Gmina	Ilość mieszkańców w gminie	Ludność objęta zorganizowanym odbiorem odpadów		Sposób gromadzenia odpadów	Nazwa jednostki zbierającej odpady	
		%	liczba osób		komunalna	prywatna
Dąbrówno	4400	75	3300	bez segregacji	PUK Ostróda PO Morağ	

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Ostródzkiego.

Z uwagi na sytuację demograficzną, zgodnie z trendem spadku liczby ludności (0,1% rocznie), ilość odpadów wytwarzanych będzie spadała zgodnie z wartościami wskazanymi poniżej

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
prognoza liczby ludności	4 647	4 642	4 638	4 633	4 629	4 624	4 620	4 615
prognoza ilości wytwarzanych odpadów komunalnych	1039,0	1038,0	1036,9	1035,9	1034,9	1033,8	1032,8	1031,7

źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Związku Gmin Regionu Ostródzko –Iławskiego „Czyste Środowisko” na lata 2004 –2007

Gospodarka gazowa

Gmina nie jest obecnie zaopatrywana w gaz przewodowy.

W perspektywie przewiduje się możliwość gazyfikacji gminy.

Gospodarka wodna

Zarówno Dąbrówno jak i teren gminy zaopatrzone jest z ujęć lokalnych w Dąbrównie, Elgnowie, Gardynach, Lewałdzie Wielkim, Łodwigowie, Osiekowie, Saminie, Tułodzianach i Wądzynie. Długość istniejącej sieci wodociągowej 74,2 km.

Wszystkie miejscowości gminy są zwodociągowane siecią rozdzielczą bądź przesyłową magistralą. Miejscowość Brzeźno Mazurskie nie posiada sieci wodociągowej. Na terenie gminy istnieją ujęcia wód użytkowych wgłębnych (brak deficytu wody). Wydajność istniejących ujęć wody stanowiących ujęcie wiejskie lub zbiorowe jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb perspektywicznych. Około 95% ludności wsi zaopatruje się w wodę z wodociągów zbiorowych lub wiejskich. Największym zagrożeniem dla ujęć wód podziemnych jest tendencja realizowania wodociągów na wsi bez jednoczesnego rozwiązania gospodarki ściekowej. Generalnie gospodarka wodna nie stanowi bariery rozwojowej gminy. Budowa i rozbudowa sieci wodociągowej zbiorczej i rozdzielczej jest wykonana w 75%, zwodociągowanie pozostałej części gminy uzależnione jest od możliwości finansowej gminy. Obecnie woda dostarczana do części mieszkańców nie spełnia norm w zakresie zawartości żelaza. W związku z tym Gmina w własnych środkach budżetowych realizuje projekt rozbudowy i modernizacji stacji Uzdatniania wody w miejscowości Tułodzian. Inwestycja ma za zadanie wykonanie pełnego uzdatniania za pomocą nowej technologii, pełnej automatyki, oraz energooszczędnego zużycia energii elektrycznej. Termin zakończenia powyższej inwestycji – do 30 października 2004r.

Hydrofornia zaopatruje w wodę miejscowości Tułodzian, Bartki, Płachawy, Marwałd, Wierzbica, Stare Miasto

Istniejąca sieć wodociągowa obejmuje miejscowości: Płachawy, Bartki, Tułodzian, Marwałd, Wierzbica, Stare Miasto, Fiugajki, Samin, Saminek, Ostrowite, Łogdowo, Leszcz, Kabornia Jakubowo, Wądzyn, Jabłonowo, Okragłe, Lewałd Wielki, Odmy, Elgnowo, Jagodziny i

W roku 2003 zostało podłączonych 75 gospodarstw domowych do sieci wodociągowej natomiast w 2004 roku zostało podłączonych kolejnych 7 gospodarstw.

Gmina Dąbrówno na lata 2004 –2006 zaplanowała następujące działania zmierzające do pełnego zwodociągowania Gminy:

1. Budowa sieci wodociągowej Ostrowite- Osiekowo-Gardyny

Stan istniejący: Sieć wodociągowa w tych miejscowościach jest dostarczana rurami azbestowymi. Woda nie jest uzdatniona i nie zawsze odpowiada normom. Hydrofornie

dostarczające wodę wraz z technologią są przestarzałe, zniszczone i nie spełniają warunków technicznych.

Stan planowany: w wyniku modernizacji zostanie dokonany rozdział wody do poszczególnych mieszkań, zamontowanie nowych liczników-wodomierzy, likwidacja istniejących stacji hydroforowych starych i zużytych. Zapewnienie dla ludności wody uzdatnionej oraz oszczędności elektrycznej. Uporządkowanie gospodarki wodociągowej docelowo

2. Budowa sieci wodociągowej Dąbrówno- Jabłonowo

Stan istniejący: Prywatni właściciele posesji nie posiadają wody z sieci miejskiej tylko studnie. Jest to uciążliwe w okresie suszy oraz obniżenia lustra wody.

Stan planowany: budowa sieci wodociągowej około 3 km magistrali oraz przyłącze działek siedliskowych 13 szt. Wykonanie pętli, która wyrówna ciśnienie w istniejącej sieci. Gmina jest na etapie aktualizacji map wysokościowych do celów projektowych

3. Budowa sieci wodociągowej w Dąbrównie

Stan istniejący: zwodociągowanie w 80 %

Stan projektowany: podłączenie 121 gospodarstw domowych do wodociągu, budowa sieci wodociągowej o długości 2170 mb wraz z przyłączami o długości 1210 mb

4. Budowa sieci wodociągowej Kalbornia- Brzeźno Mazurskie

Stan istniejący: brak sieci wodociągowej

Stan projektowany: Podłączenie do sieci wodociągowej 150 mieszkańców, wybudowanie sieci wodociągowej o długości 36645 mb

Stan istniejący i projektowany sieci wodociągowej przedstawia mapa (na następnej stronie)

Gospodarka ściekowa

Gmina jest skanalizowana w zachodniej części a całkowite skanalizowanie posiadają miejscowości Tułodziad, Marwałd, Wierzbica, Stare Miasto, w 80% skanalizowane jest Dąbrówno. Gospodarka ściekowa w pozostałych miejscowościach prowadzona jest w oparciu o zbiorniki bezodpływowe (często nieszczelne). W Dąbrównie działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków typu Bioblok BIS-600 o docelowej przepustowości 600 m³/d (pozwolenie wodno-prawne 342m³/d). Aktualnie oczyszczalnia przyjmuje 342 m³/dobę. Odbiornikiem jest rzeka Wel. Kanalizacja burzowa jest tylko w Dąbrównie i to w minimalnym zakresie (0,6 km). Z racji na położenie między dwoma jeziorami należy wykonać kanalizację burzową dla całej miejscowości. Długość istniejącej sieci kanalizacyjnej – 30,70 km w tym oddanej do użytku w 2003 roku – 13,06 km realizowanej z programu Sapard.

Osady ściekowe z oczyszczalni komunalnej w Gminie Dąbrówno (stan rok 2004)

Lokalizacja oczyszczalni	ilość ścieków oczyszczonych śr m ³ /d	Ilość powstających osadów		Sposób postępowania z osadami
		Mg/rok	m ³ /rok	
Dąbrówno	342	80	60	wywóz na składowisko w Rudnie

źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Związku Gmin Regionu Ostródzko –Hawskiego „Czyste Środowisko” na lata 2004 –2007

Na podstawie danych otrzymanych od Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji wyniki analizy fizyko-chemicznych ścieków przed oczyszczeniem i po oczyszczeniu przedstawiają się następująco:

wskaźnik zanieczyszczenia	jednostka	wartość ścieków nie oczyszczonych	wartość ścieków oczyszczonych
BZT ₅	mgO ₂ /gm ³	820	16
ChZT	mgO ₂ /dm ³	1400	65

wskaźnik zanieczyszczenia	jednostka	wartość ścieków nie oczyszczonych	wartość ścieków oczyszczonych
Fosfor ogólny	mg P/dm ³	44,03	1,07
Azot amonowy	mg N-NH ₄ /dm ³	-	-
Azot azotanowy	mg N-NO ₃ /dm ³	-	-
Azot azotynowy	mg N-NO ₂ /dm ³	-	123
Azot całkowity	mg N/dm ³	176,5	124
Tłuszcze i oleje (ekstrakt eterowy)	mg/dm ³	-	-
Zawiesina ogólna	mg/dm ³	384	7,4
Siarczany	mg/dm ³	-	-

Źródło: PWiK Ostróda 2004r.

W Gminie Dąbrówno na przestrzeni lat 1999-2001 powstało 7 oczyszczalni przydomowych o $Q/dśm^3 = 1,5$. Są one doskonałym uzupełnieniem systemu oczyszczania ścieków oraz alternatywą dla nieszczelnych zbiorników (popularnych szamb).

Pomimo postępującego procesu modernizacji urządzeń oczyszczających i systematycznego wypierania szamb, w dalszym ciągu stanowią one znaczący udział. Na terenie Gminy Dąbrówno istnieje ok. 500 zbiorników

W roku 2003 do sieci kanalizacyjnej podłączono 84 gospodarstwa domowe, natomiast w 2004 r. – 8 gospodarstw.

Gmina Dąbrówno na lata 2004 –2006 zaplanowała następujące działania zmierzające do uporządkowania infrastruktury technicznej w zakresie kanalizacji gminy:

1. Budowa kanalizacji sanitarnej (do starego Ośrodka zdrowia) w Dąbrównie

Stan istniejący: budynek po byłym Ośrodku Zdrowia jest przeznaczony w całości na lokale mieszkalne. Kanalizacja sanitarna z łazienek jest odprowadzana do szczelnego zbiornika gnilnego zlokalizowanego na sąsiedniej działce.

Stan planowany. Kolektor grawitacyjny wraz z przyłączem budynku mieszkalnego wielorodzinnego i studzienkami – wykonanie do końca 2004r. W wyniku inwestycji zostanie zlikwidowany jeden duży zbiornik gnilny.

2. Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Dąbrównie

Stan istniejący: wybudowana w 1995r. w technologii biologiczno-mechanicznej z odsączaniem osadu poprzez urządzenie Drajmad. Przepustowość oczyszczalni 600m³ na dobę. Modernizacja podyktowana jest brakiem osiągnięcia pozytywnych wyników ścieków oczyszczonych i odprowadzanych do rzeki Wel. Z tego tytułu na administratora oczyszczalni ścieków zostały nałożone kary finansowe za przekroczenie dopuszczalnych obciążeń.

Stan projektowany: zmiana technologii oraz zmiana konstrukcji zbiorników ze stalowych na żelbetowe. Rozbudowa zaspokoi potrzeby dla sieci kanalizacyjnej już istniejącej. Zapewnienie osiągnięcia wyników ścieków oczyszczonych zgodnych z normami. Będzie istniała możliwość rozbudowy oczyszczalni poprzez dostawienie dodatkowego zbiornika.

3. Budowa kanalizacji sanitarnej Gardyny– Osiekowo - Leszcz- Wzgórze Letniskowe – Dąbrówno

stan istniejący: gmina posiada mapy sytuacyjno-wysokościowe w skali 1: 500 do celów projektowych. W miejscowościach Gardyny, Osiekowo, Leszcz, Wzgórze Letniskowe funkcjonują szamba.

stan projektowany: budowa magistrali sieci grawitacyjnej o długości 5380 mb oraz ciśnieniowej o długości 21km, budowa 12 przepompowni, przyłączenie 168 gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej. Poprzez skanalizowanie tego terenu i odprowadzenie ścieków do oczyszczalni w Dąbrównie zostanie zwiększona ochrona środowiska.

4. Budowa sieci kanalizacyjnej Kalbornia – Brzeźno Mazurskie

stan istniejący:

5. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Dąbrównie

stan istniejący: brak kanalizacji w części miejscowości między Wzgórzem Letniskowym „Dąbrowa” a Dąbrównem

stan projektowany: budowa sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 3430 mb

6. Budowa kanalizacji sanitarnej Wierzbica – Dąbrówno

stan istniejący: brak sieci kanalizacyjnej

stan projektowany: budowa sieci kanalizacyjnej za jeziorem Dąbrowa Mała z wcięciem się w istniejącą sieć kanalizacyjną w Starym Mieście poprzez kolonię wsi Lewańd Wielki – Okrągłe do oczyszczalni ścieków w Dąbrównie, długość sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej ok. 1600 mb oraz ciśnieniowej ok. 9500 mb, budowa 2 przepompowni, budowa przykanalików o dł. ok. 756 mb, przyłączenie 27 gospodarstw domowych do sieci

Stan istniejący i projektowany sieci kanalizacyjnej przedstawia mapa (na następnej stronie)

Kanalizacja deszczowa

Na terenie miejscowości istnieje szczątkowa sieć kanalizacji deszczowej nie zbierająca wód opadowych z wszystkich utwardzonych powierzchni terenu. W perspektywie należy dążyć do skanalizowania wszystkich powierzchni utwardzonych na terenie miejscowości oraz zainstalowania na wylotach tej sieci separatorów piasku i szlamów

Zidentyfikowane zagrożenia

- znaczenie niedoinwestowanie w zakresie zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich od strony południowo - wschodniej. Brak komunalnych, wiejskich oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacyjnych przesyłowych co stanowi barierę inwestycyjną
- miejscowości położone na terenach o izolacji nieciągłej od użytkowych warstw wodonośnych nie mają rozwiązane problemu gospodarki ściekowej
- brak wysokosprawnych oczyszczalni ścieków stanowi duże zagrożenie dla wód powierzchniowych i jest potencjalnym źródłem stałego dopływu zanieczyszczeń do zbiorników

Proponowane działania

- budowa sieci kanalizacyjnej dla południowo - wschodniej i wschodniej części gminy Dąbrówno tłocznej a przez miejscowości grawitacyjnej z podłączeniem do oczyszczalni ścieków w Dąbrównie.
- rozbudowa sieci wodociągowej o wsie Dąbrowa Gardyny, Osiekowo, Ostrowite z hydroforni w miejscowości Samin. Miejscowości wymienione posiadają sieć wodociągową z rur azbestowych. Planowana wymiana rur wodociągowych polepszy jakość wody oraz przewiduje się likwidację małych hydroforni w miejscowościach Dąbrowa, Gardyny i Osiekowo. Szczegółowy zakres robót zawarty jest w dalszej części w tabelach.

System komunikacji

Sieć drogowa

Przez gminę Dąbrówno przebiega sieć drogowa wojewódzka, powiatowa i gminna. Łączna długość dróg na terenie gminy Dąbrówno wynosi 186,99 km

drogi wojewódzkie:

droga nr 537 Lubawa –Pawłowo

droga nr 542 Rychnowo – Działdowo

Łączna długość dróg wojewódzkich na terenie gminy Dąbrówno wynosi 20,99 km, a stan oceniany jest jako dobry. Drogi te są zarządzane przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie.

drogi powiatowe:

droga nr 26252 Prątnica – Szczepankowo-Jagodziny- długość 0,493 km

droga nr 26258 Napromek–Czerlin-Jagodziny- długość 1,006 km

droga nr 26712 Samin – Fiugajki, długość 4,235 km

droga nr 26713 Marwałd – Jabłonowo, długość 5,688 km

droga nr 26714 Elgnowo – Stare Miasto, długość 4,579 km

droga nr 26715 Wierzbica – Gutowo, długość 5,702 km

droga nr 26716 Wygoda-Elgnowo, długość 11,403 km

droga nr 26718 Lewałd Wielki – gr. woj., długość 0,414 km

droga nr 26719 Dąbrówno – Wądryń – gr. woj., długość 4,517 km

droga nr 26720 Brzeźno – Maz – gr. woj., długość 1,909 km

droga nr 26721 Leszcz – gr. woj., długość(Jankowice), długość 2,599 km

droga nr 26722 Samin – Leszcz – Kablornia, długość 10,304 km

droga nr 26723 Stębark – Samin, długość 1,691 km

droga nr 26725 Łodwigowo – Osiekowo, długość 7,305 km

droga nr 26726 Rączki – Gardyny – gr. woj., długość 4,997 km

droga nr 26727 Gardyny-Gąsiorowo, długość 2,124 km

droga nr 26728 Zybułtowo – Wierzbowo, długość 2,390

droga nr 26796 Lewałd Wielki – Okrągłe, długość 3,120 km

droga nr 26850 Ostróda – Durąg – Tułodziad, długość 3,027 km

droga nr 26862 Marwałd – Giętłewo –Janowo do drogi 26842, długość 1,577 km

Drogi powiatowe obejmują 85,8 km i są utwardzone w 71,3 %

drogi gminne:

droga nr 2624023 – kol. Jagodziny, długość1,10 km

droga nr 2624023 – kol. Elgnowo, długość 0,90 km

droga nr 2624029 - Zielonka, długość 2 km

droga nr 2624001 we wsi Gardyny

droga nr 2624007 we wsi Samin

droga nr 2624048 do drogi nr 26240050

Drogi gminne jedynie na odcinkach przechodzących przez wieś są utwardzone a ich długość wynosi 80,20 km

Obiekty inżynierskie na drogach gminnych wymagają remontów, w pierwszej kolejności we wsiach Wądryń, Radomek oraz na odcinku Ostrowite –Leszcz. Łączna długość wszystkich dróg twardych na terenie gm. Dąbrówno wynosi 85,8 km co daje wskaźnik gęstości dróg twardych wynoszący 51 km/100 km². Wskaźnik ten określa, że gmina posiada dobrą gęstość dróg twardych (pomijając ich stan techniczny)

Sieć kolejowa

Przez gminę Dąbrówno przebiega nieczynne torowisko po kolei relacji Działdowo - Samborowo. Część obiektów mostowych oraz budynków tzw. stacyjnych została rozebrana lub przystosowana na mieszkania dla miejscowej ludności. W miejsce nieczynnego torowiska projektuje się ciąg ścieżek rowerowych.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać ze stacji kolejowych w Działdowie, Ostródzie, Iławie.

Nie przewiduje się reaktywowania kolei

Proponowane działania

Brak modernizacji dróg oraz wzrost natężenia ruchu wraz ze wzrostem obciążenia pojazdami wysokotonażowymi przyczynia się do pogarszania ich stanu. Biorąc pod uwagę potrzeby komunikacyjne gminy należy zmodernizować (wykonać nawierzchnię bitumiczną) na drogach powiatowych nr 26722 na odcinku Ostrowie – Leszcz, nr 26716 na odcinku Elgnowo-Lewałd Wielki, nr 26714 Elgnowo – Stare Miasto- Krajewo Wielkie oraz przebudować drogę powiatową nr 26722 na odcinku Samin-Ostrowite. Ze względu na zabudowę kolonijną należy również zmodernizować drogę powiatową nr 26716 na odcinku Jagodziny – Elgnowo. Obowiązujące plany gminy zakładają budowę obejścia wsi Marwałd w ciągu drogi wojewódzkiej nr 537 Lubawa - Pawłowo od północnej strony. W wsi Dąbrówno konieczna jest modernizacja przebiegu drogi wojewódzkiej przez centrum, z przebudową rynku. Drogi gminne (przeważnie gruntowe) powinny być w miarę możliwości modernizowane (wykonana nawierzchnia bitumiczna). Istniejący układ komunikacyjny po wykonaniu potrzebnych remontów i modernizacji nawierzchni będzie w sposób prawidłowy obsługiwał gminę i zapewni mieszkańcom dostępność różnych form aktywności społecznej i gospodarczej.

c) własność nieruchomości

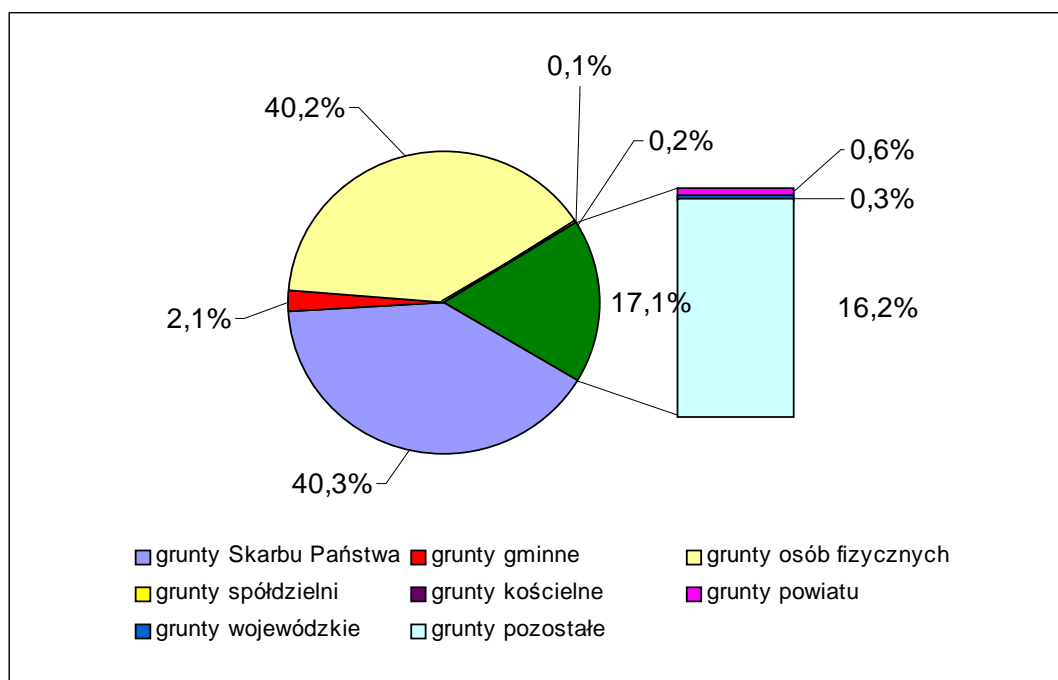
Na terenie Gminy Dąbrówno zdecydowaną większość stanowią grunty prywatne. Stanowią je grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty orne zabudowane, lasy i inne.

Struktura władania nieruchomością na terenie gminy na koniec 2003 roku (w ha) kształtowała się następująco

Struktura władania nieruchomości- stan na 1 stycznia 2004r. w ha		
Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem ha
1.	Grunty Skarbu Państwa	6661
2.	Grunty gminne	350
3.	Grunty osób fizycznych	6650
4.	Grunty spółdzielni	10
5.	Grunty kościelne	37
6.	Grunty powiatu	103
7.	Grunty wojewódzkie	46
8.	Grunty pozostałe	2680
	Razem	16537

Źródło: Dane Urzędu Gminy Dąbrówno

Struktura władania nieruchomością na terenie gminy Dąbrówno w %

Na terenie gminy dominują grunty osób fizycznych. Odzwierciedla to zachodzące w ciągu ostatnich dwudziestu lat zmiany w strukturze władania oraz strukturze agrarnej na skutek transformacji ustrojowej.

W 1986 roku struktura władania nieruchomości przedstawiała się następująco:

- Państwowe Gospodarstwa Rolne - 9944 ha
- Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne – 0 ha
- Państwowe Gospodarstwa Leśne – 1862 ha
- Pozostałe grunty państwowe – 5085 ha
- Drogi publiczne – 364 ha
- Inne tereny komunikacyjne (kolejowe) – 39 ha
- Grunty osób fizycznych – 3832 ha

Grunty Państwowe zajmowały 11806 ha tj. 55,9% powierzchni gminy. Areal gruntów gospodarstw indywidualnych szacowano na około 18,1% powierzchni gminy. W roku 2002 grunty indywidualne stanowiły już 40,2% powierzchni przy 40,3% gruntów będących własnością Skarbu Państwa, znikomy udział stanowią grunty gminne tj. 2,1 %.

Powyższa struktura własności gruntów w gminie jest efektem niskiego udziału tzw. „sektora uspołecznionego” Ponadto okresie PRL-u. Gmina Dąbrówno, miała po 1990 roku problemy strukturalne z przekształceniami własnościowymi sektora publicznej własności gruntów. Ponadto w przeciągu ostatnich 18 lat powierzchnia gruntów leśnych zwiększyła się tylko o 10,9 % tj. 404 ha.

W gminie Dąbrówno po roku 2000 znacznie poprawiła się sytuacja w pozyskiwaniu terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne jak również przygotowano tereny dla tworzenia nowych zakładów produkcyjnych o znacznym stopniu uciążliwości. Tereny te powstały na skutek opracowania miejscowych planów ogólnych zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno.

Proponowane działania

W chwili obecnej Rada Gminy Dąbrówno podjęła osiem Uchwał w sprawie zmiany przeznaczenia gruntów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno. Projekty planów są w opracowaniu. W wyniku tego działania powstanie około 300 działek budowlanych i około 200 działek letniskowych.

Ponadto są w opracowaniu dwa projekty planów z możliwością stworzenia nowych Zakładów produkcyjnych i nowych stanowisk pracy.

d) stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Inwentaryzacja kultury materialnej na terenie gminy Dąbrówno jest dobra i pełna zarówno w zakresie zabytków sakralnych, kaplic przydrożnych oraz zabytków obiektów kultury świeckiej.

Obiekty zabytkowe w gminie zwiększają atrakcyjność obszaru i stanowią potencjał do rozwoju różnych form rekreacji, w tym turystyki krajoznawczej. Zasoby dorobku kulturowego stanowią podstawę do tworzenia współczesnych wartości kulturowych, ale wymagają znacznych nakładów na utrzymanie obiektów zabytkowych w odpowiednim stanie technicznym.

Zabytki sakralne - kościoły na terenie gminy Dąbrówno wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków :

- Kościół Katolicki pw. św. Jana Nepomucena, w Dąbrównie
- Kościół Katolicki pw. Najświętszej Marii Panny w Marwałdzie
- Kościół Katolicki pw. Najświętszej Marii Panny Nieustającej Pomocy w Saminie,
- Kościół Katolicki pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Gardynach
- Kościół Katolicki w Leszczu
- Kościół Ewangelicko - Metodystyczny w Dąbrównie
- Synagoga w Dąbrównie
- Kapliczki przydrożne w Dąbrównie na ul. Ostródzkiej szt. 2,
- Kapliczka przydrożna w miejscowości Samin 1 i Lewałdzie 1
- Kapliczka przydrożna w miejscowości Tułodziad

d) identyfikacja problemów

Problemy przyrodnicze i ekologiczne

- Konieczność zachowania wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz przestrzegania przepisów obowiązujących na terenach prawnie chronionych, przede

wszystkim na obszarach chronionego krajobrazu, w strefach ochronnych ujęć wodnych, przy jednoczesnej potrzebie rozwoju działalności gospodarczych.

- Stosowanie głównie węgla i mieszanek węglowo – koksowych, zwłaszcza w okresie grzewczym, obniża komfort życia mieszkańców.
- Zanieczyszczenie wód rozproszonymi zrzutami ścieków na nieskanalizowanych terenach wiejskich, spływy powierzchniowe z powierzchni rolniczych, spływy zanieczyszczeń z powierzchni dróg.
- Wysokie zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych wynikające z budowy geologicznej i płytkiego zalegania wód
- Wysoki stopień zagrożenia erozyjnego części powierzchni terenów rolnych. Dopływ substancji biogenych i organicznych z pól
- Mała lesistość terenów gminy obniża rangę ekologiczną gminy oraz przydatność turystyczną obszaru gminy – niekorzystnie wpływa na prawidłowość stosunków wodnych
- Niezbyt dobra jakość zbadanych wód powierzchniowych – może hamować rozwój rekreacji i turystyki związanej z wodą
- Położenie na obszarze węzła hydrograficznego- niewielkie przepływy strug nie sprzyjają rozwojowi przemysłu wodochłonnego, zrzucającego duże ilości ścieków

Problemy środowiska kulturowego

- Zły stan techniczny większości obiektów kulturowych i brak inwestorów dla atrakcyjnego zabudowania części obiektów zabytkowych położonych na terenie gminy.
- Zagrożenie niekorzystnymi przekształceniami funkcjonujących obecnie obiektów zabytkowych i ich otoczenia w przypadku konieczności modernizacji czy podniesienia standardu funkcjonalnego i technicznego.

Proponowane działania:

Zabytki sakralne

- postuluje się podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu kościołów parafialnych. Remont pokrycia dachu i wymiana tynków zewnętrznych.
- należy kontynuować wpisy do rejestru zabytków sakralnych na terenie.

Dworki i folwarki

- grupa ta wymaga pełnego zinventaryzowania w formie kart ewidencyjnych,
- zespoły dworskie wymagają wpisów do rejestru zabytków.

Budownictwo zabytkowe

- należy szczególną uwagę skierować na zabytkową zabudowę w miejscowości gminnej w postaci budynków mieszkalnych i gospodarczych w celu wpisania najcenniejszych z nich do rejestru zabytków,
- należy kontynuować wpisy do rejestru zabytków na terenie gminy.

Parki

- należy opracować dokumentację ewidencyjną wszystkich parków.

Stanowiska archeologiczne

- należy opracować dokumentację wszystkich stanowisk archeologicznych na terenie gminy.

Problemy społeczne

- problem bezrobocia, a właściwie braku miejsc pracy
- zubożenie ludności
- brak mieszkań
- zjawiska patologiczne (alkoholizm i jego skutki)
- niewystarczające bezpieczeństwo i porządek publiczny
- trudności w komunikacji wewnątrz gminy, do ośrodka gminy, szkoły, pracy, lekarza
- niewykorzystane walory turystyczne gminy
- trudne i nie dające perspektyw warunki życia na wsi, szczególnie dzieci i młodzieży
- częściowy brak kanalizacji na terenie gminy

Problemy związane z infrastrukturą techniczną

- Gmina jest zwodociągowana w 95 % a skanalizowana jedynie w zachodniej części gminy,

- Część dróg powiatowych posiada nienormatywną szerokość nawierzchni (4,5 – 4,0 m), zadrzewienia w koronie drogi i nie utrzymywane w sposób właściwy pobocza (nie wykoszone i zaniżone).
- Prawie wszystkie drogi z nadrzędnego i podstawowego układu komunikacyjnego w gminie nie posiadają wymaganych dla ich funkcji parametrów technicznych. Sytuację pogarsza brak planowych modernizacji dróg. W pierwszej kolejności należy poprawić stan techniczny dróg wojewódzkich, a następnie wykonać prace modernizacyjne na ciągach dróg powiatowych i gminnych.
- Brak systemu selektywnej zbiórki odpadów w gminie. Odpady są odbierane od mieszkańców i wywożone na składowisko bez odzysku materiałów możliwych do wtórnego wykorzystania.

5. GOSPODARKA

Główni pracodawcy, ilość osób zatrudnionych w danych sektorach

W latach 2000 -2003 roku struktura osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach gospodarki przedstawiała się jak w poniższej tabeli

sektory gospodarki	2000	2001	2002	wskaźnik w % 2000 = 100%
Ogółem	494	527	561	+13,6%
Rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo	3	9	11	+266,6%
Przemysł	242	274	300	+23,9%
Budownictwo	0	6	13	+1300%
Handel i naprawy	27	26	55	+103,7%
Transport, gospodarka magazynowa	34	19	11	-67,6%
Edukacja	97	90	88	-9,3%

Źródło: GUS

W Gminie Dąbrówno zanotowano spadek zatrudnienia (w stosunku do 2000r.) w transporcie i gospodarce magazynowej o 67,6%, oraz w edukacji o 9,3%. Natomiast wzrost zatrudnienia zanotowano w rolnictwie, leśnictwie i łowiectwie o 266,6%, przemyśle o 23,9%, budownictwie o 1300%, handlu i naprawach o 103,7%.

Głównymi pracodawcami są instytucje użyteczności publicznej zlokalizowane na terenie miasta i gminy. Są to Urząd Gminy Dąbrówno, placówki oświatowe, zakłady usługowe, obiekty handlowe. Niestety brak jest dokładnych danych w tym zakresie.

Większe zakłady zlokalizowane na terenie gminy Dąbrówno:

- Zakłady Mięsne Matczak,
- Urząd Gminy
- Bank Spółdzielczy
- INTERPIAST,
- OKSM,
- ITALEST,
- GENERAL ŻWIR
- Urząd Pocztowno – Telekomunikacyjny
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

W związku z dominującą funkcją rolniczą gminy Dąbrówno, przeważająca część mieszkańców pracuje w rolnictwie. Większość mieszkańców posiada indywidualne gospodarstwa rolne. Właściciele są jednocześnie pracodawcami i pracownikami. Rolnicy rzadko zatrudniają do pomocy w gospodarstwie dodatkowe osoby.

Struktura podstawowych branż na terenie gminy

Rolnictwo

Jednym z głównych uwarunkowań rozwoju funkcji rolnej na danym obszarze jest potencjał zawarty w warunkach przyrodniczych. O wartości potencjału decyduje głównie jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Przyjmując, że wielkość rolniczej przestrzeni produkcyjnej to ilość i jakość użytków rolnych przypadająca na statystycznego mieszkańca gminy, województwa czy kraju, to w gminie Dąbrówno wynosi ona 1,5 ha (dla porównania w województwie warmińsko – mazurskim 0,89 ha, a w kraju zaledwie 0,48 ha). Ponadto gminę charakteryzuje bardzo wysoki udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej, który wynosi ok. 93,5%, a w woj. warmińsko – mazurskim ok. 54%, czyli jest znacznie wyższy od przeciętnego w województwie.

Strukturę użytkowania gruntów dla gminy w 2002 roku przedstawia poniższe zestawienie

Powierzchnia gminy w ha	7088
Użytki rolne w ha	6628
w tym : gruntu orne	5902
sady	19
łąki i pastwiska	708
lasy	122
Pozostałe grunty i nieużytki	338

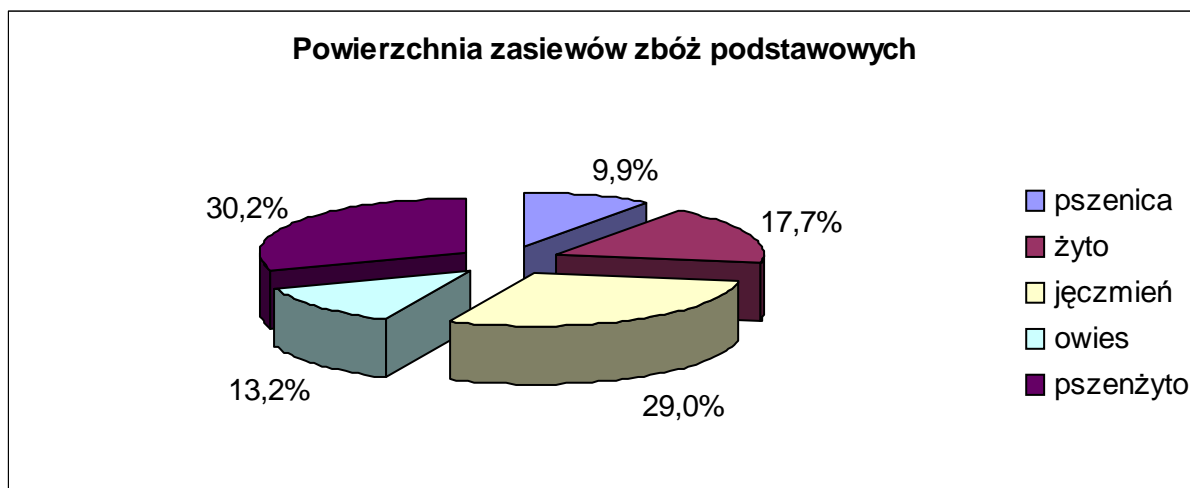
Źródło; Urząd Gminy

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku struktura zasiewów kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem	
	w ha	w %
Ogółem	4990	100,0
Zboża ogółem	4434	88,9
Strączkowe jadalne na nasiona	0	0
Ziemniaki	158	3,2
Przemysłowe w tym:	244	4,9
Buraki cukrowe	1	0
Rzepak i rzepik	243	4,9
Pastewne	107	2,1
Pozostałe w tym	46	0,9
warzywa	1	0

Źródło: Dane GUS Olsztyn 2002 Powszechny Spis Rolny

Obecnie w produkcji roślinnej zboża stanowią prawie 90% powierzchni zasiewów. Jest to uprawa najmniej angażująca nakłady pracy i pozwala uzyskać spodziewane efekty produkcyjne ze stosunkowo niewielkim stopniem ryzyka. Procentowy stosunek powierzchni zasiewów zbóż podstawowych na terenie gminy Dąbrówno przedstawia wykres.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS 2002

Struktura wielkości gospodarstw indywidualnych w Gminie Dąbrówno w latach 1998-2003

Rok	Grupy obszarowe gospodarstw						
	Ogółem	1-2 ha	3-5 ha	5-7 ha	7-10 ha	10-15 ha	Powyżej 15 ha
1998	433	94	62	27	51	90	109
2001	484	122	84	23	58	82	115
2002	501	113	86	23	59	83	122
2003	526	105	112	32	60	93	124

Źródło: Urząd Gminy Dąbrówno

Na podstawie badanego okresu (2001=100%) możemy stwierdzić, że

- w grupie gospodarstw obszarowo dużych, tj. 7-10 ha nastąpił wzrost o 3,4%, 10-15 ha nastąpił wzrost o 13,4%, powyżej 15 ha nastąpił wzrost o 7,8%
- w grupie gospodarstw obszarowo małych, tj. 1-2 ha nastąpił spadek o 13,9%, 3-5 ha nastąpił wzrost o 33,3%, 5-7 ha nastąpił wzrost o 39,1%

Zmniejszanie ilości gospodarstw obszarowo małych 1-2 ha oraz zwiększeniu ilości gospodarstw w każdej z grup podziału strukturalnego gospodarstw świadczy o racjonalności podejmowanych działań, podejmowanych pod presją sytuacji ekonomicznej.

Zauważalny jest wzrost stopnia specjalizacji charakterystycznych skali produkcji gospodarstw rolnych. Przewodzącą gałęzią produkcji jest drób w tym drób kurzy.

Wśród charakterystycznych cech struktury agrarnej gminy Dąbrówno należy wymienić:

- dominację własności ziemi rolniczej indywidualnej gospodarce rolnej
- znaczący udział gospodarstw obszarowo dużych (powyżej 15 ha – 23,6%)

- znaczący udział gospodarstw o pow. 3-5 ha – 21,3% oraz 10-15 ha- 17,7 % ogółu gospodarstw

- znikomy udział gospodarstw o pow. 5-7 ha – 6,1%

Szansę rozwoju mają nie tylko gospodarstwa specjalistyczne, ale także gospodarstwa o niskim stopniu specjalizacji i niskiej intensywności, gdyż stwarzają warunki do produkcji zrównoważonej ekologicznej. Mogą to być w przyszłości tzw. gospodarstwa agroturystyczne lub ekologiczne. Rozwój rolnictwa ekologicznego, poza produkcją zdrowej żywności stwarza możliwość wykorzystania nadwyżki siły roboczej występującej w rolnictwie oraz stanowi motywację do rozwoju drobnego przetwórstwa.

Obecnie funkcjonuje 9 gospodarstw agroturystycznych :

- Gospodarstwo "Lajkonik" - Zofia i Tadeusz Przybylscy, Lewańd Wielki
- Gospodarstwo "Pod Słonecznikiem" Ewa i Stanisław Junker Wądryń nr 25
- Gospodarstwo Ryszarda Magiery ul. Jagiełły nr 4 Dąbrówno
- Władysława Cegiełka ul. Rowowa 3 14 - 120 Dąbrówno
- Ostoja - Anna i Bogdan Iwaniak ul. Lidzbarska Dąbrówno
- Barbara Cieślak ul. Ogrodowa nr 10 Dąbrówno
- Agnieszka Jadanowska ul. Powstańców nr 9 14 - 120 Dąbrówno
- Anna Szybanow ul. Nadbrzeźna nr 9 14 - 120 Dąbrówno
- Jadwiga Widźgowska ul. Kościelna nr 5 14 - 120 Dąbrówno

W Gminie Dąbrówno wyróżnia się 4 typy gospodarstw rolnych wg prowadzenia działalności gospodarczej

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha	
		Ogólna	Użytków rolnych
Ogółem gospodarstwa	409	7088	6628
Prowadzące wyłącznie działalność rolniczą	288	5345	4996
Prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą	19	197	185
Prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą	26	1055	997
Nie prowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej	76	491	450

Źródło;GUS 2002

W gminie Dąbrówno jest stosunkowo niski poziom mechanizacji i umaszynowania. Rolnicy posiadają ok. 253 ciągników kołowo-rolniczych oraz siodłowych, ok. 40 kombajnów zbożowych, ok. 5 kombajnów ziemniaczanych, ok. 2 silosokombajny samobieżne. Ponadto na terenie gminy gospodarstwa dysponują ok. 11 samochodami ciężarowymi. Pod względem mechanizacji gmina Dąbrówno znajduje się w niskiej pozycji w porównaniu z innymi gminami woj. warmińsko-mazurskiego ze średnią liczbą ciągników ok.3 na 100 ha użytków rolnych (w województwie ok. 5 ciągników/100 ha użytków rolnych). Niskie pozycję zajmuje też gmina pod względem wyposażenia w kombajny zbożowe i ziemniaczane oraz rozsiewacze nawozów.

Gmina Dąbrówno posiada: jeden z największych w województwie udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów, jeden z najwyższych w województwie udziałów gruntów ornych w ogólnej powierzchni gruntów oraz niższy niż w województwie udział użytków zielonych w ogólnej powierzchni gruntów.

W gminie Dąbrówno od lat dominujące znaczenie ma uprawa zbóż, które zajmują aż 88,9% powierzchni zasiewów. Decydującym czynnikiem tego rodzaju upraw mają lekkie gleby oraz dominacja hodowli drobiu wymagająca dużej ilości pasz zbożowych. W strukturze zbóż największy udział mają następujące uprawy: pszenżyto 30,2%, żyto 17,7%, jęczmień – 29,0% i owies 13,2% powierzchni zasiewów.

Indywidualne gospodarstwa użytkują areał około 6650 ha, a średnia wielkość gospodarstwa wynosi 16 ha i wykazuje tendencje zwyżkową.

Ogółem na 526 gospodarstw indywidualnych 125 dysponuje areałem pow. 15 ha (dane z 2003 roku).

Urządzenia obsługi rolnictwa skupione są w Dąbrównie.

W gminie Dąbrówno wśród zwierząt gospodarskich dominuje hodowla drobiu (159060 szt.) oraz trzody chlewnej (8125 szt.)

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich przedstawia tabela

Wyszczególnienie	Ogółem w sztukach
Bydło	1120
Trzoda chlewna	8125
Owce	72
Kozy	81
Konie	108
Króliki	37
Drób ogółem	159060

Źródło GUS 2002

Przemysł

Na koniec 2002 roku na terenie gminy zarejestrowanych było w sumie 188 podmioty gospodarki narodowej. Podział na formy prawno – organizacyjne przedstawiał się następująco:

Forma prawno-organizacyjna	2000	2001	2002
Ogółem	164	399	188
Przedsiębiorstwa państwowe	0	0	0
Spółki prawa handlowego	1	2	2
Pozostałe spółki	8	8	8
Spółdzielnie	2	2	2
Osoby fizyczne	132	363	148

Źródło GUS

Dominującą formą własności podmiotów gospodarczych jest sektor prywatny posiadający 78,7%. Pod względem form prawno-organizacyjnych wśród podmiotów gospodarki narodowej dominują: zakłady osób fizycznych- 148, spółki prawa handlowego- 2, pozostałe spółki -8, spółdzielnia-2

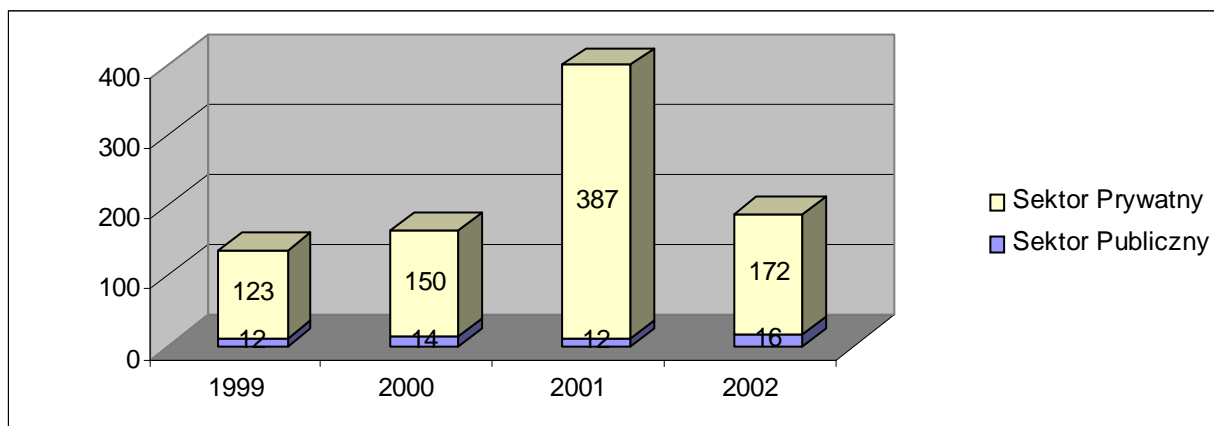
Podział jednostek gospodarczych wg rodzaju działalności przedstawia tabela

Rodzaj działalności	1998	2001	2003	Wskaźnik wzrostu w 2003r. 1998=100%
Wytwórcza	2	2	2	0
Usługowa	110	80	80	-27,3
Handlowa	32	27	23	-28,1
Ogółem	144	109	105	-27,1

Źródło: Urząd Gminy Dąbrówno

Na przestrzeni pięciu lat nie mieniła się liczba jednostek gospodarczych prowadzących działalność wytwórczą natomiast zmniejszyła się liczba jednostek gospodarczych prowadzących działalność usługową o 27,3% , a działalność handlową o 28,1 %

Podział ze względu na udział sektora prywatnego i sektora publicznego

Źródło: Opracowanie własne, dane Rocznik Statystyczny 200, 2001, 2002, 2003

Obszar gminy Dąbrówno nie stanowi miejsca znaczącej koncentracji nierolniczych działalności gospodarczych. Główną funkcją tych podmiotów jest obsługa ludności prowadzącej produkcję rolną, dominującą w działalności gospodarczej na obszarze gminy

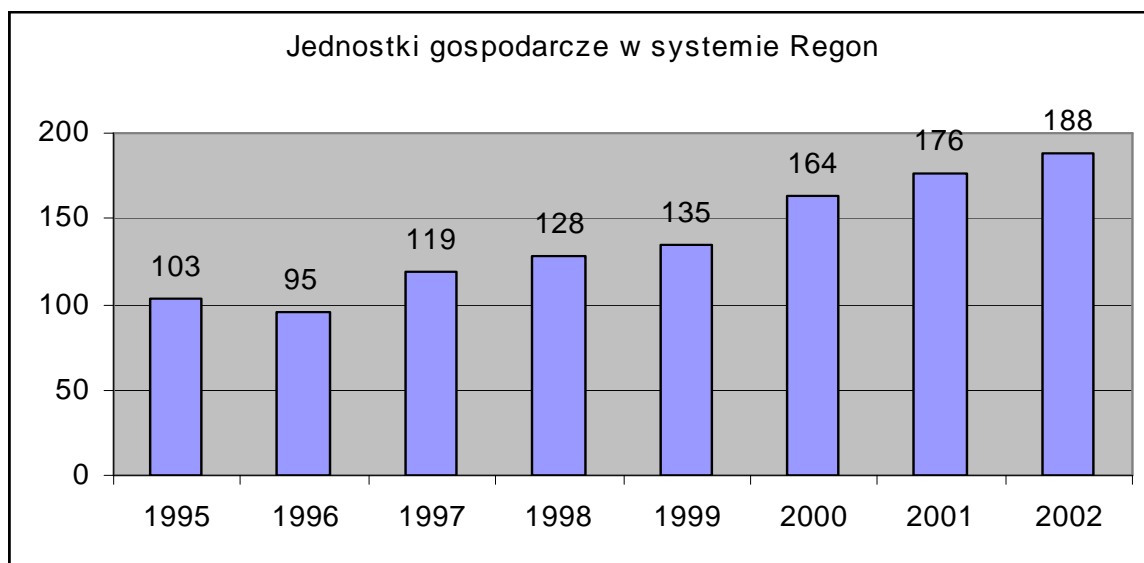
Charakterystyczne cechy istniejących podmiotów gospodarczych zajmujących się produkcją:

- należą do sektora prywatnego
- mają charakter ponadlokalny, co oznacza, że ich funkcjonowanie nie zależy od koniunkturalnych zmian lokalnego rynku
- bazują na surowcach lokalnych
- obiekty, maszyny i urządzenia, którymi dysponują, są w dobrym stanie technicznym
- planowanemu przez zakłady zwiększeniu produkcji nie będzie towarzyszył przyrost zatrudnienia w znaczącej wielkości
- Istotnym faktem dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy było uruchomienie w 1992r. dużej prywatnej firmy masarskiej „Dąbrówno”. Dzięki temu utworzono nie tylko miejsca pracy dla ludności miejscowej, ale i powstała możliwość zbytu produkcji zwierzęcej dla rolników nie tylko z terenu gminy, ale całego regionu. Obecnie zakład zatrudnia ok. 200 osób i zamierza zwiększyć zatrudnienia.

- Drugi znaczący zakład to kopalnia kruszyw w Brzeźnie Mazurskim (Olsztyńskie Kopalnie Surowców Mineralnych Spółka z o.o. w Olsztynie Zakład w Brzeźnie Mazurskim). Kopalnia jest zakładem o znaczeniu ponadlokalnym. Zatrudnia ok. 40 osób, głównie mieszkańców gminy

Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, zarejestrowane w rejestrze podmiotów gospodarki REGON przedstawia wykres

źródło: GUS

Rybacktwo

Jeziora obszaru gminy Dąbrówno SA w zarządzie AWRSP Oddział Terenowy Olsztyn a użytkują je Gospodarstwa Rybackie Ostróda Sp. z o.o. Warlity Wielkie oraz Gospodarstwo Rybackie Sp. z o.o. Szwaderki. 10 jezior o powierzchni od 631,63 ha do 4,58 jest w użytkowaniu rybackim. Analiza wielkości odłowów wskazuje na nie w pełni wykorzystane możliwości produkcyjne zbiorników i konieczność poprawy racjonalnej gospodarki. W jeziorach gminy odławiane są wysoko cenione gatunki ryb: sielawa, sieja, węgorz, szczupak. Znacząca dla rozwoju rekreacji w gminie jest atrakcyjność jezior dla wędkarzy

Identyfikacja problemów

Problemy natury gospodarczej dotyczące gminy Dąbrówno są następujące:

- brak polityki rolnej pozwalającej na preferowanie rozwoju gospodarstw rolnych,
- brak rynków zbytu dla rolnictwa,
- nie rozwinięte przetwórstwo rolno – spożywcze i przechowalnictwo,
- brak wiedzy o nowoczesnych metodach gospodarowania
- niewystarczające wyposażenie wiejskich jednostek osadniczych w urządzenia infrastruktury społecznej i technicznej,
- zbyt mało rozwinięta działalność agroturystyczna
- brak większych zakładów pracy
- średniej i słabej jakości gleby
- zanieczyszczenie jezior Mała Dąbrowa i Brzeźno
- nierozwinięta infrastruktura techniczna (brak kanalizacji)
- niewystarczający udział małej przedsiębiorczości w gospodarce gminy
- mały udział gruntów gminnych

6. Sfera społeczna

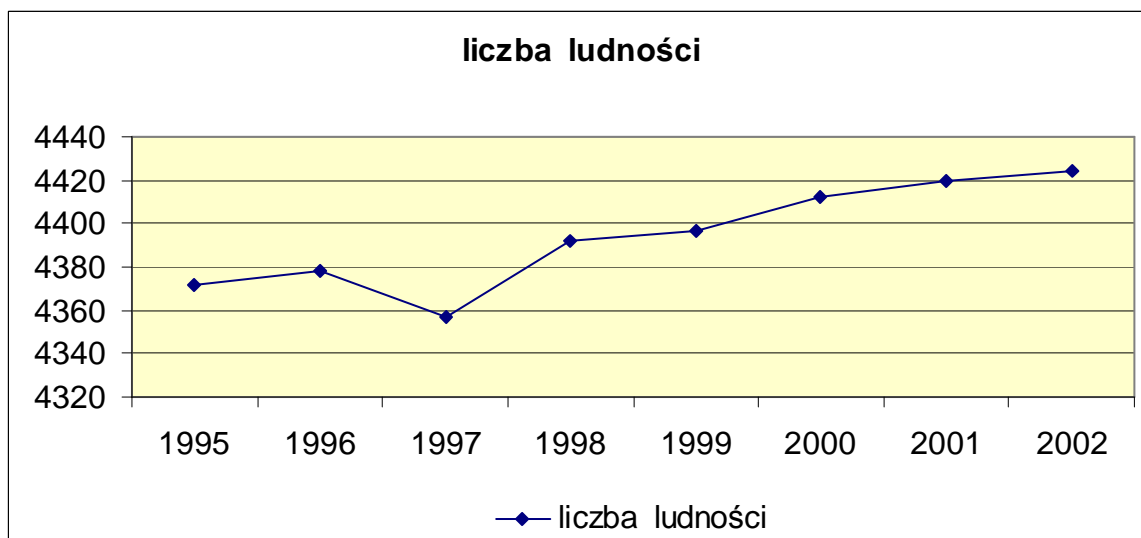
a) sytuacja demograficzna i społeczna terenu

Ludność gmin wynosi 4424 mieszkańców. Gęstość zaludnienia jest zbliżona dla gmin wiejskich w województwie i wynosi 26 osób / 1 km².

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
liczba ludności	4372	4378	4357	4392	4397	4412	4420	4424
mężczyźni	2227	2222	2197	2205	2207	2204	2226	2225
kobiety	2145	2156	2160	2187	2190	2208	2194	2199
zawierane małżeństwa	26	26	41	29	32	34	31	30

Źródło: GUS

W ogólnej liczbie 4424 mieszkańców w 2002 roku – 2225 (50,3% stanowili mężczyźni a 2199 (49,7%) kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 99 kobiet. Zauważalna jest spadkowa tendencja zawieranych małżeństw

Opracowanie własne , Źródło GUS

Kształtowanie się poszczególnych wskaźników przedstawia poniższa tabela

lata	ludność	na 1000 mieszkańców			saldo migracji
		Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	
1999	4397	57	41	16	-5
2000	4412	65	38	27	-14
2001	4420	55	37	18	-18
2002	4424	62	40	22	-16

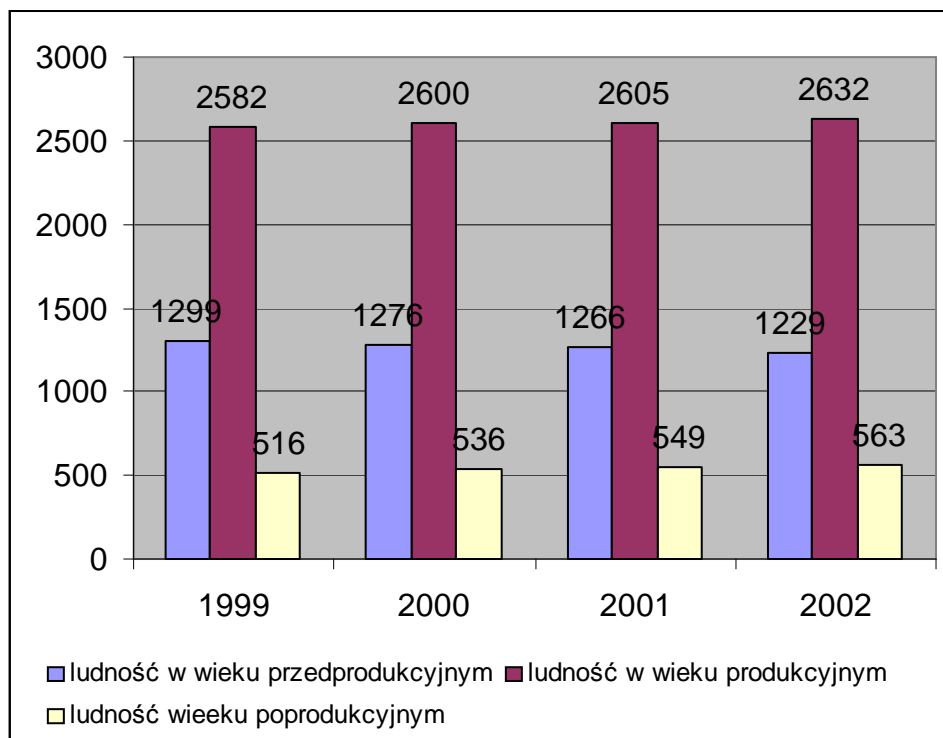
Źródło: Roczniki statystyczne 2000, 2001, 2002, 2003

Poziom przyrostu naturalnego ulegał znacznym wahaniom. Średnia liczba ludności w gminie utrzymuje się na poziomie ok.4400.

Na rozwój demograficzny gminy wpłynął przyrost naturalny (liczba urodzeń wyższa od liczby zgonów).

Czynnikiem hamującym rozwój demograficzny w latach 1999-2001 było ujemne saldo migracji. Zjawisko to ma jednak tendencję stałą i utrzymuje się średnio na poziomie 16 %.

Struktura ludności wg wieku ekonomicznego ludności

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

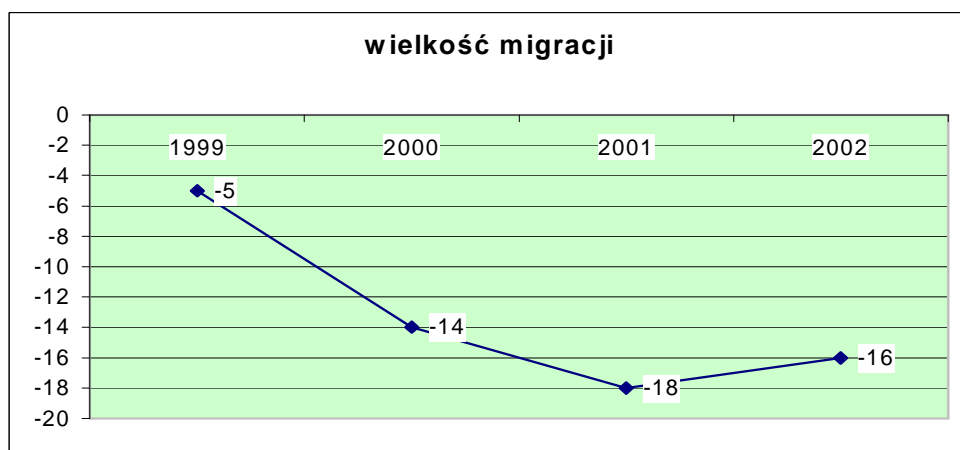
Struktura wieku ludności gminy zmienia się na bardziej niekorzystną, gdyż udział ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje z 1276 w 2000r. do 1229 w 2002r. Wzrasta też udział ludności w wieku poprodukcyjnym z 536 w 2000r. do 563 w 2002r. Udział ludności w wieku produkcyjnym minimalnie wzrasta i w 2002 r. wynosił 2632 .

ROK	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	LICZBA KOBIET NA 100 MĘŻCZYŹN
1998	2205	2187	99
1999	2207	2190	99
2000	2204	2208	100
2001	2226	2194	98
2002	2225	2199	99

Źródło: roczniki statystyczne 2000,2001,2002,2003

Struktura płci od kilku lat wykazuje nieznaczna przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, wynosząca ok. 20-40 osób. Liczba zawieranych małżeństw, świadcząca potencjalnie o wysokości wskaźnika urodzeń w przyszłości kształtuje się na poziomie 30 zawartych związków małżeńskich. Posiada jednak tendencję malejącą (2000r. – 34, 2001r.- 31, 2002r. – 30). Na przestrzeni analizowanych lat zauważalny największy spadek zawieranych małżeństw był w 1998 roku, kiedy zawartych było 29 małżeństw tj. o 70,7% mniej niż w roku 1997 kiedy to było zawartych 41 małżeństw.

Ujemne saldo migracji wskazuje, że odpływ ludności z terenu gminy był większy od napływu, w kolejnych latach przedstawiał się następująco:

Źródło GUS, opracowanie własne

Przemiany w zaludnieniu gminy w okresie perspektywicznym warunkowane będą przebiegiem procesów społeczno –gospodarczych zarówno w kraju jak i na terenie gminy. Procesy, o których mowa wpłyną na wielkość ruchów migracyjnych (w tym głównie odpływu ludności, które ostatecznie zdecydują o liczbie mieszkańców. Przyrost naturalny nie będzie tak ważnym czynnikiem rozwoju demograficznego jak to miało miejsce w latach ubiegłych. Prognozowanemu wzrostowi liczby urodzeń w okresie 2000 – 2007 będzie towarzyszył systematyczny wzrost liczby zgonów w całym prognozowanym okresie.

W oparciu o prognozę demograficzną (uwzględniając ruchy migracyjne) liczbę mieszkańców gminy w okresie perspektywicznym szacuje się na ok. 4,5 tys.

Prognozowaną strukturę wieku ludności gminy w okresie perspektywicznym przedstawia tabela

Grupy wieku	1998	2005	2010	2015
wiek przedprodukcyjny				
0-2	209	259	247	214
3-6	292	305	320	304
7-12	492	417	440	467
13-15	273	221	190	216
wiek produkcyjny				
	2704	2770	2710	2580
wiek poprodukcyjny				
	480	550	570	600
Ogółem	4635	4680	4650	4500

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju Gminy Dąbrówno

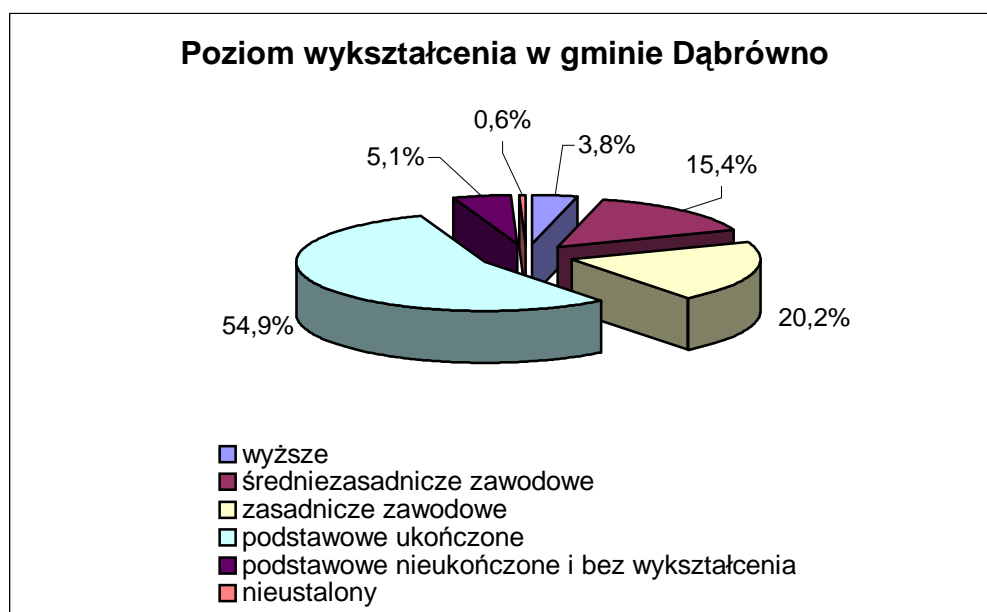
Najistotniejsze zmiany przewidywane w wyszczególnionych grupach wieku to:

1. Zmniejszenie liczebności roczników oświatowych
2. Zmniejszenie liczby ludności w wieku produkcyjnym w okresie perspektywicznym
3. Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Proces starzenia się ludności gminy będzie postępował z większą dynamiką po roku 2010.

Poziom wykształcenia

Ludność gminy charakteryzuje się niskim poziomem wykształcenia. W gminie Dąbrówno osób z wyższym wykształceniem jest około 3,8%, natomiast w kraju wynosi on 10,2 (na podstawie danych GUS 2002 NSP).

Poziom wykształcenia w gminie Dąbrówno przedstawia wykres:

Źródło: GUS 2002 NSP

Ludność Gminy Dąbrówno w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i grup wieku:

Grupy wieku	Ogółem	Poziom wykształcenia							
		wyższe	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony
			razem ¹	ogólnokształcące	w tym zawodowe				
Ogółem	3544	134	547	98	402	716	1946	181	20
13-19	551	18	27	11	16	41	432	47	4
20-29	634	38	163	30	120	224	221	6	bd
30-39	576	36	123	20	95	188	210	10	7
40-49	654	27	121	14	96	176	312	9	-
50-59	477	7	62	12	39	60	313	12	3
60-64	179	8	20	3	15	18	117	15	bd
65 i więcej	473	-	31	8	21	9	341	82	bd
mężczyźni	1797	57	231	39	181	459	968	72	10
kobiety	1747	77	316	59	221	257	978	109	10

¹Łącznie z policealnym
Źródło: GUS 2002 NSP

W związku z podniesieniem się ogólnych potrzeb cywilizacyjnych gmina Dąbrówno dostrzega potrzebę zadbania o wzrost wykształcenia ogólnego, przynajmniej na poziomie podstawowych i gimnazjalnym.

Ponadto z racji dominacji zatrudnienia w rolnictwie, które jeszcze przez wiele lat będzie przeważało w strukturze zawodowej gminy Dąbrówno potrzebne jest wykształcenie specjalistyczne. Jedną z dróg polepszenia wykształcenia zawodowego rolników może być organizowanie różnorodnych kursów specjalistycznych i seminariów.

b) warunki i jakość życia mieszkańców

Urządzenia obsługi ludności na terenie gminy:

- samorządowe: 1 gimnazjum, 4 szkoły podstawowe, 4 oddziały przedszkolne (przy szkołach podstawowych), 1 biblioteka publiczna i 3 – filie biblioteczne, 6 świetlic wiejskie, 9 boisk sportowych, 7 strażnic OSP w miejscowościach: Dąbrównie, Elgnowie, Gardynach, Jagodzinach, Marwałdzie, Saminie i Tułodziadzie

- w gestii innych jednostek: 3 urzędy pocztowe w Dąbrównie, Marwałdzie, Elgnowie, 1 posterunek policji, Zakład Opieki Zdrowotnej, apteka, 4 kościoły : Parafia Rzymsko-Katolicka w Dąbrównie, Parafia Rzymsko-Katolicka w Marwałdzie, Parafia Rzymsko-Katolicka w miejscowości Samin Parafia Ewangelicko – Metodystyczna w Dąbrównie, 2 cmentarze parafialne w miejscowościach: Dąbrówno i Marwałd, Urząd Gminy,
- urządzenia komercyjne: 34 sklepy, 1 stacja paliw, 2 placówki gastronomiczne, 20 zakładów usługowych, Agencja Banku PKO S.A. w Dąbrównie, Bank Spółdzielczy w Dąbrównie, Agencja Banku PKO BP S.A. w Dąbrównie, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Dąbrównie

Charakterystyka podstawowych urządzeń usługowych

W wyniku dostosowania sieci szkół do wymogów reformy oświaty w 2000 roku Rada Gminy podjęła decyzję o likwidacji 2 szkół podstawowych w Gardynach 8-klasową oraz w Saminie 8-klasową, a utworzono Punkt Filialny Publicznej Szkoły Podstawowej w Dąbrównie. Obecnie na terenie Dąbrówna funkcjonuje 5 placówek oświatowych: 3 szkoły podstawowe, 1 Punkt Filialny oraz 1 publiczne gimnazjum. Szkół ponadgimnazjalnych samorząd Gminy Dąbrówno nie prowadzi.

Szkoły Podstawowe

- Szkoła Podstawowa w Dąbrównie zatrudnia 21 nauczycieli oraz jednego pedagoga. W 2003/04 kształciło się 245 uczniów i 25 dzieci w oddziale przedszkolnym. Szkoła posiada 12 sal lekcyjnych, jedną pracownię komputerową, świetlicę oraz salę gimnastyczną
- Punkt Filialny Samin podległy Publicznej Szkole Podstawowej w Dąbrównie, który zatrudnia 3 nauczycieli. W roku szkolnym 2003/04 kształciło się 17 uczniów i 20 dzieci w oddziale przedszkolnym. Szkoła posiada 3 sale lekcyjne oraz świetlicę. Nie posiada sali gimnastycznej
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Marwałdzie- jeden budynek wybudowany w 1933 oraz drugi budynek wybudowany w 1975. Szkoła zatrudnia 10 nauczycieli. W roku szkolnym 2003/04 kształciło się 74 uczniów i 11 dzieci w oddziale przedszkolnym. Szkoła posiada 8 sal lekcyjnych oraz świetlicę, pracownię komputerową. Nie posiada sali gimnastycznej

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Elgnowie wybudowana w 1986 roku, zatrudnia 10 nauczycieli. W roku szkolnym 2003/04 kształciło się 62 uczniów i 11 dzieci w oddziale przedszkolnym. Szkoła posiada 7 sal lekcyjnych oraz świetlicę. Nie posiada sali gimnastycznej

Gimnazjum

- Publiczne Gimnazjum w Dąbrównie budynek w którym mieści się gimnazjum wybudowano w 1976 roku. Zatrudnia 16 nauczycieli. W roku szkolnym 2003/04 kształciło się 228 uczniów. Szkoła posiada 10 sal lekcyjnych, pracownię komputerową, pracownię biologiczno-chemiczną, stołówkę wraz z blokiem żywieniowym i zapleczem kuchennym. Nie posiada sali gimnastycznej

Placówki społeczno-kulturalne

Kluby Sportowe na terenie Gminy Dąbrówno

Gminny Klub Sportowy „VEL” Dąbrówno - występuje w piłkarskiej Kl. „A” (seniorzy oraz juniorzy mł.) oraz drużyna siatkarzy, która gra w Amatorskiej Lidze Siatkówki. Obecnie w klubie trenuje około 45 osób z Gminy Dąbrówno oraz okolic.

- Klub Sportowy „ZEON” Wierzbica - drużyna seniorów występuje w piłkarskiej klasie „B”. W chwili obecnej w drużynie gra 22 zawodników
- Uczniowski Klub Sportowy „START” Dąbrówno skupia w swoich szeregach młodych adeptów tenisa stołowego. UKS organizuje turnieje tenisa stołowego w Dąbrównie oraz bierze czynny udział w zawodach organizowanych poza terenem gminy.

Do dyspozycji mieszkańców gminy przeznaczone są 2 boiska trawiaste pełno wymiarowe do piłki nożnej przy których znajdują się szatnie sportowe (Dąbrówno, Wierzbica), 5 boisk piaszczystych do piłki ręcznej (Samin, Gardyny, Elgnowo, Marwałd, Dąbrówno), 1 boisko wielofunkcyjne (piłka nożna, piłka ręczna, piłka koszykowa - Dąbrówno), 1 boisko do piłki siatkowej plażowej (Dąbrówno) oraz sala gimnastyczna przy szkole Podstawowej w Dąbrównie (możliwość gry w piłkę nożną, siatkową, ręczną, koszykową oraz tenisa stołowego).

Placówki kulturalne

- Gminny Ośrodek Kultury w Dąbrównie, W GOK-u odbywają się imprezy okolicznościowe, rozrywkowe i dyskoteki, a poza Dniami Dąbrówna organizowane są plenery malarskie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrównie, Filie biblioteczne: Samin, Marwałd, Elgnowo
- Świetlice znajdują się w miejscowościach: Elgnowo, Marwałd, Samin, Tułodziad, Lewałd, Wierzbica. W dobrym stanie znajdują się świetlice w Elnowie, Saminie, Lewałdzie, w średnim stanie jest świetlica w Tułodzianie, natomiast w złym stanie są świetlice w Marwałdzie i Wierzbicy.

Urządzenia sportowe

W miejscowości Dąbrówno znajduje się stadion o pow. 1,8 ha w dobrym stanie technicznym oraz kąpielisko 0,03 ha w dobrym stanie. Poza Dąbrównem znajdują się place sportowe przy szkołach podstawowych w Elgnowie, Gardynach, Marwałdzie, Saminie. Nad jeziorem Dąbrowa Wielka funkcjonują nieurządzone kąpieliska (dostępny do wody) w rejonie Leszcz, Jabłonowo, Saminek. Ogólnodostępne, urządzone kąpielisko znajduje się w ośrodku wypoczynkowym Inter-Piast w Kabornii.

Głównymi ośrodkami koncentracji urządzeń obsługi ludności są: Dąbrówno, Elgnowo, Marwałd, Samin, Gardyny. Pojedyncze urządzenia znajdują się w pozostałych, większych miastach.

Warunki mieszkaniowe

Na sytuację mieszkaniową gminy Dąbrówno oddziałują wiele czynników, wśród których do najważniejszych zalicza się zasoby mieszkaniowe, powierzchnię użytkową, tempo rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy w 2002 roku to około 1145 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 80671m²

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację mieszkaniową kształtują się następująco w latach 1995-2002 przedstawia tabela

Wskaźnik	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
ludność w mieszkaniach	4372	4378	4357	4392	4397	4412	4420	4275
liczba mieszkań	1154	1155	1157	1161	1164	1168	1167	1167
zasoby mieszkaniowe- liczba izb	4029	4032	4044	4065	4089	4114	4110	4264
liczba mieszkań oddanych do użytku	0	1	2	4	4	4	0	8
pow. użytkowa mieszkań	72334	72371	72651	73188	73983	74891	74816	80671

Źródło: GUS

Sytuacja mieszkaniowa na terenie gminy chociaż zasadniczo nie odbiega od przeciętnej na terenach wiejskich województwa nie jest zadawalająca. Nie uległa ona zmianie w okresie analizowanych 8 lat. Główną przyczyną tego stanu było zmniejszenie się rozmiarów ruchu budowlanego po roku 1989.

Rozmiary ruchu budowlanego na terenie gminy w latach 1995-2002 przedstawiono w tabeli

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
liczba mieszkań	0	1	2	4	4	4	0	8

Źródło GUS

Gmina Dąbrówno należy do grupy gmin wiejskich o niskiej liczbie mieszkań na 1000 mieszkańców. Liczba mieszkań w 2002r. w stosunku do 1999 roku wzrosła o 8,9%

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Dąbrówno wynosząca 70,4m² na 1 mieszkanie należy do wysokich analizując gminy wiejskie województwa warmińsko-mazurskiego,

Na terenie gminy w strukturze zabudowy dominuje zabudowa jednorodzinna i zagrodowa.

Do miejscowości wyróżniających się korzystną sytuacją mieszkaniową należą: Dąbrówno, Marwałd, Samin, Łogdowo, Wądryń, Tułodziad, Jagodziny, Ostrowite.

Najtrudniejsza sytuacja występuje w miejscowościach: Wierzbica, Fiugajki, Bartki, Płachawy, Leszcz, Osiekowo, Gardyny, Samionek

Rodzaje podmiotów będących właścicielami mieszkań (stan na 2002r. wg GUS):

ogółem – 1243 w tym:

- * osoby fizyczne –1120,
- * spółdzielnie mieszkaniowe- 0,
- * gminy – 59,
- * Skarb Państwa – 49,
- * zakłady pracy – 9,
- * pozostałe podmioty- 6

c) Bezrobocie i rynek pracy

Gmina Dąbrówno należy do grupy gmin dotkniętych wysokim bezrobociem w województwie warmińsko -mazurskim i w kraju

STAN NA KONIEC ROKU	BEZROBOTNI OGÓŁEM	W TYM KOBIETY	Z PRAWEM DO ZASIŁKU
1999	606	338	149
2000	701	387	122
2001	683	407	108
2002	710	390	129
2003	728	390	bd

Źródło: opracowanie własne

W badanym okresie wystąpiły wahania liczby bezrobotnych i tak w 2002 roku wyniosła 710 tj. o ok. 3,9 % więcej niż w 2001r., natomiast w roku 2001 wyniosła 683 tj spadek o ok. 2,6 % w stosunku do roku 2000. W 2003 roku nastąpił wzrost liczby bezrobotnych o 2,5% w stosunku do roku poprzedniego. Udział bezrobotnych kobiety waha się w granicach 55-60% w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Na przestrzeni badanego okresu liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku nie ma stałego trendu a najniższy zaobserwowany udział osób z prawem do zasiłku był w 2001 roku. Obecnie stopa bezrobocia utrzymuje się na zrównoważonym poziomie.

Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego (wyrażony w procentach stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym) gminy Dąbrówno

przedstawiał się następująco
w 1999 roku wynosił – 23,47%
w 2000 roku wynosił- 26,96%
w 2001 roku wynosił – 26,22%
w 2002 roku wynosił – 26,97%

Wartość wskaźnika nie przekracza 27% ale nie można określić stałego trendu zmian. Jeżeli wskaźnik w następnych latach będzie malał wówczas będzie to niekorzystna sytuacja w której będzie wzrastała liczba bezrobotnych oraz malała liczba ludności w wieku produkcyjnym. Korzystnym zjawiskiem będzie sytuacja odwrotna tj. malejący wskaźnik w kolejnych latach.

Źródło: Opracowanie własne

W 2002 roku bezrobotni stanowili ok. 27% ludności w wieku produkcyjnym.

Ponad połowę bezrobotnych - 55 % stanowią kobiety . Z ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych tylko około 18 % posiada prawo do zasiłku.

Największym bezrobociem dotknięta jest ludność w wieku 18-44 lat tj. w wieku najwyższej aktywności zawodowej, a wśród bezrobotnych dominują ludzie z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym.

Gmina Dąbrówno została zaliczona do gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym – została ujęta w wykazie stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29.01.1999r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wykazu gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym (Dz.U. Nr9 poz. 76).

W 2003 roku aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu, dofinansowaniami ze środków Funduszy Pracy objęto 37 bezrobotnych zamieszkałych na terenie gminy Dąbrówno z tego:

- w ramach prac interwencyjnych zatrudniono 8 osób
- w ramach programów specjalnych 17 osób
- na roboty publiczne skierowano 9 osób
- zorganizowano staże absolwenckie dla 3 osób

Ogólne tendencje obserwowane na rynku pracy gminy Dąbrówno

W roku 2003 odnotowano szereg zjawisk na rynku pracy gminy Dąbrówno, a mianowicie:

- nastąpił wzrost liczby bezrobotnych w gminie o 2,5 % w stosunku do 2002r.
- nieznacznie wzrosła liczba osób pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy i wynosił 459 osób dla porównania w 2001r. – 443 osoby, 2002r. – 445 osoby

Nadal utrzymują się negatywne tendencje, jeśli chodzi o strukturę lokalnego bezrobocia, a w szczególności:

1. trwała dominacja kobiet wśród zarejestrowanych bezrobotnych, w 2002r. – 54,9% ogółu bezrobotnych 2003r. – 54,9.% ogółu bezrobotnych
2. ponad 85% bezrobotnych legitymuje się niskim poziomem wykształcenia i jest to wskaźnik przewyższający średnią krajową tej kategorii bezrobotnych.

d) grupy społeczne wymagające wsparcia

Bezrobocie było główną przyczyną zubożenia mieszkańców gminy i wzrostu liczby ludności wymagającej świadczeń pomocy społecznej.

Rozmiary udzielonej pomocy społecznej w latach 2000 - 2003

rok	liczba rodzin objętych pomocą społeczną	liczba osób żyjących w tych rodzinach
2000	399	1613
2001	378	1914
2002	403	2594
2003	426	1741

Wg danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej w 2003 roku w stosunku do 2000 r. wzrosła o 6,8%, natomiast wielkość udzielonych świadczeń w badanym okresie zmalała.

Wg danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie pomocą ośrodka na dzień 31 grudnia 2003 objętych było 426 gospodarstw domowych zamieszkałych przez 1741 rodzin. Wśród najważniejszych przyczyn z powodu których osoby bądź rodziny zmuszone są do korzystania z pomocy społecznej należy wymienić:

- bezrobocie – 253 gospodarstw domowych objętych pomocą zamieszkałych przez 1328 osoby
- niepełnosprawność – 100 gospodarstw (317 osób w rodzinie)
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 134 gospodarstwa (862 osoby w rodzinie)
- długotrwała choroba – 42 gospodarstwa (95 osób w rodzinie)
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 45 rodzin (224 osoby w rodzinie)

Z uwagi na to, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie dysponuje środkami finansowymi w rozmiarze zezwalającym na usamodzielnienie i zabezpieczenie wszystkich zgłoszonych potrzeb zdrowotnych i zdolnych do pracy świadczeniobiorców niezbędne okazuje się szukanie nowatorskich rozwiązań oraz niekonwencjonalnych form pomocy takich jak:

a) prowadzona jest od wielu lat współpraca ze służbą zdrowia, policją, szkołą, zakładami pracy, samorządem i organizacjami społecznymi. Polega ona głównie na poszukiwaniu wolnych miejsc pracy, możliwości przekształcenia się lub przyuczenia do zawodu oraz interwencji socjalnej.

b) Rozwój niematerialnych form pomocy (interwencje, poradnictwo prawne, psychologiczne, rodzinne oraz pośrednictwo w załatwianiu spraw) niejednokrotnie wpływa na ograniczenie zakresu pomocy finansowej i pobudzeniu aktywności samych zainteresowanych do poprawy swojej sytuacji życiowej.

c) Praca socjalna występuje nie tylko jako swoista forma pomocy w przewyżnianiu przez jednostki lub grupy trudnych sytuacji życiowych, ale również jako działalność wychowawcza ukierunkowana na wydobywanie, wyzwolenie konstruktywnych sił tkwiących w jednostkach i zbiorowościach, pobudzeniu jednostkowej i grupowej aktywności społecznej i kulturalnej, samozaradności, troski o swoich najbliższych i wspomaganie inicjatyw.

- d) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej od szeregu lat sukcesywnie prowadzi zbiórkę rzeczy używanych (odzież, obuwie, sprzęt RTV, wózki, książki, zabawki, podręczniki szkolne itp.), które zostały przekazane do środowisk, które wymagają takiej pomocy. W działaniach tych GOPS wzajemnie uzupełnia się z Domem Odzyskanych dla Życia „Markot” w Marwałdzie.
- e) od wielu lat w okresach przedświątecznych, wszystkie rodziny najuboższe otrzymują paczki żywnościowe (wędliny) dzięki ofiarności osób prywatnych
- f) pełne zaangażowanie GOPS już od 1992 roku umożliwia kontynuację finansowania dożywiania dzieci w szkole. Dożywianie opłacane jest ze środków GOPS oraz innych źródeł
- g) W okresie wakacyjnym, dzięki współpracy z Agencją Nieruchomości Rolnych zorganizowano wypoczynek letni dla dzieci, bez nakładów finansowych z budżetu GOPS.

Ponadto organizatorem letniego wypoczynku jest również ZHP Komenda Chorągwi Warmińsko-Mazurskiej oraz Stowarzyszenie „Pomocy Dzieciom Potrzebującym” im. Janiny Pelczarskiej w Ostródzie

GOPS od 4 lat ściśle współpracuje z Fundacją Niepełnosprawnych „Sanus” w Ostródzie, dzięki której możliwa jest szeroka pomoc środowiskom w których pozostają osoby niepełnosprawne. Do niektórych z tych środowisk zostały przekazane sprzęty AGD, RTV jak również odzież i artykuły spożywcze.

Zarówno pomoc finansowa jak i niematerialna i nowatorskie rozwiązania ukierunkowane są na poprawę warunków życia mieszkańców wsi, a tym samym zmniejszenia obszarów biedy oraz wyrównanie szans osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej

O tym, że sytuacja ekonomiczna w dużej części rodzin gminy Dąbrówno jest trudna, świadczy liczba osób bezrobotnych, która na koniec roku 2003 wynosiła 728 osoby z największą liczbą osób bezrobotnych we wsiach: Wierzbica, Gardyny, Leszcz, Płachawy, Bartki, Osiekowo, Saminek, Fiugajki .

Innym wyznacznikiem trudnej sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych jest liczba rodzin objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie. Według danych tego Ośrodka w 2003 roku 1554 osób otrzymało świadczenia. Łącznie pomocą jest objętych 426 rodzin. Powody trudnej sytuacji rodzin i gospodarstw domowych są złożone, a do najczęściej podawanych przyczyn należą: przeszłość przynależenia do gospodarstw uspołecznionych, głównie do PGR, znaczny odsetek małych gospodarstw rolnych, niskie dochody, wysokie koszty utrzymania, niski poziom wykształcenia itp. Są to przyczyny, które

będą utrzymywały się także w latach następnych i dlatego władze gminy będą musiały liczyć się z tego rodzaju kierunkiem wydatków w strukturze budżetów.

Gmina Dąbrówno charakteryzuje się niskim poziomem wykształcenia ludności. Taka sytuacja pogarsza pozycję bezrobotnych jako nieatrakcyjnej siły roboczej ze względu na brak odpowiedniego wykształcenia.

Ludność według głównego źródła utrzymania, płci oraz grup wieku:

Wyszczególnienie	Ogółem	Utrzymująca się							
		z pracy				z pozostałych źródeł			
		razem	najemnej	na rachunek własny lub z dochodów z najmu	w tym w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej)	razem	w tym z niezarobkowych źródeł		nie ustalono
z emerytur	z rent								
Ogółem	4420	2457	1804	653	510	1941	569	755	22
0-14	1024	722	525	197	155	302	15	92	-
15-19	403	270	190	80	64	129	12	62	4
20-29	634	408	335	73	56	222	18	82	4
30-39	576	429	327	102	73	143	15	51	4
40-49	654	440	311	129	100	211	17	116	3
50-59	477	174	109	65	57	299	67	155	4
60-64	179	12	6	6	4	166	98	60	bd
65 lat i więcej	473	bd	bd	bd	bd	469	327	137	bd
Mężczyźni	2244	1317	963	354	283	916	245	358	11
Kobiety	2176	1140	841	299	227	1025	324	397	11
Posiadający własne źródła utrzymania	2452	1201	873	328	262	1251	469	495	-
Mężczyźni	1339	744	556	188	151	595	201	241	-
Kobiety	1113	457	317	140	111	656	263	254	-

Źródło :GUS 2002

Z danych zawartych w tabeli wynika, że 55,6% ludności zamieszkującej gminę Dąbrówno utrzymuje się z pracy, natomiast pozostała ludność utrzymuje się z innych źródeł, w tym ze źródeł nie zarobkowych. Pod pojęciem nie zarobkowe źródła mieszczą się emerytury i renty i z tych właśnie źródeł utrzymuje się 29,9% ludności gminy Dąbrówno.

Jednostką zajmującą się całokształtem działań związanych z pomocą społeczną jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrównie. Rozwiązaniem problemów pomocy społecznej zajmuje się także Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie Wiejskiej z siedzibą w Urzędzie Gminy w Dąbrównie. Jest to organizacja pozarządowa, której celem jest uzupełnienie działań GOPS w niesieniu pomocy potrzebującym.

Zmniejszenie rozmiarów bezrobocia i sfery ubóstwa to jeden z ważniejszych problemów gminy.

Najpoważniejszym zjawiskiem patologicznym na terenie gminy jest alkoholizm. Rozwojowi tego zjawiska sprzyja wysokie bezrobocie. Osoby nietrzeźwe były sprawcami wielu przestępstw i wykroczeń. Alkoholizm stanowił przyczynę ubóstwa wielu rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Działania na rzecz profilaktyki alkoholowej prowadzone są przez istniejącą w strukturze Urzędu Gminy – Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 1999 roku został opracowany „Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie Dąbrówno”

Określa on szereg działań zdefiniowanych w następujących zadaniach:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.
2. Udzielnie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla młodzieży
4. Ustalenie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych oraz kontrola przestrzegania zasad obrotu tymi napojami.
5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych

Jednym z ważnych działań ujętych w tym programie jest utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych .

e) Identyfikacja problemów

Główne problemy sfery społecznej dotyczące gminę Dąbrówno:

- a) ujemne saldo migracji, co źle wpływa na rozwój demograficzny gminy,
- b) zła struktura wieku – zmniejsza się liczba dzieci i młodzieży przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym – społeczeństwo gminy zaczyna się starzeć,

- c) niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy,
- d) wysokie bezrobocie – liczba bezrobotnych ciągle rośnie,
- e) duży odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej,
- f) duży odsetek ludności utrzymującej się z niezarobkowych źródeł.

Głównym powodem bezrobocia jest upadek okolicznych PGR, które zatrudniały dużą liczbę pracowników. Skutki tego socjalnego zatrudnienia są nadal poważne. Bezrobocie w tym rejonie Polski ma specyficzny charakter, ponieważ w większości są to robotnicy rolni, często dziedziczący zawód po ojcu, o bardzo niskim poziomie wykształcenia i kwalifikacji (z wyjątkiem lepiej wykwalifikowanych mechaników, traktorzystów/kombajnistów). W środowisku tym występuje zjawisko nasilonego alkoholizmu. Według lokalnych ekspertów znających miejscowy rynek pracy ok. 1/3 bezrobotnych rzeczywiście poszukuje pracy, ok. 1/3 poszukuje jej w celu uzyskania ponownego prawa do zasiłku, a 1/3 w ogóle nie chce pracować. Aktywność bezrobotnych w poszukiwaniu pracy i usiłowaniu poprawy swojej sytuacji jest bardzo mała. Z tych specyficznych cech bezrobotnych w tym rejonie (brak kwalifikacji i niechęć do pracy), wynika paradoksalny fakt braku rąk do pracy w miejscowych przedsiębiorstwach, które mają poważne kłopoty chcąc znaleźć wykwalifikowanego specjalistę. Wydaje się, że specyficzne cechy populacji bezrobotnych robotników rolnych powodują, że główna troska państwa i gmin powinna być skierowana na kształcenie młodzieży, aby wyrwać ją z "dziedzicznego" bezrobocia, zapobiegając w ten sposób powstawaniu i utrwalaniu się skupisk podkultury biedy.

III. Zadania polegająca na poprawie sytuacji na danym obszarze

1. Celowość zadań planowanych do realizacji

Głównym celem rozwoju gminy Dąbrówno, zapisanym w Strategii Rozwoju Gminy jest: Poprawa warunków życia i zamożności społeczeństwa gminy Dąbrówno poprzez tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w rolnictwie, turystyce, czystym przemyśle i usługach, w małych i średnich przedsiębiorstwach rozwijanych z uwzględnieniem zasad ekorozwoju

Cel główny przekłada się na grupy celów generalnych:

1. Zapewnienie podstaw rozwoju gminy

- pełne wykorzystanie walorów turystycznych do rozwoju turystyki
- poprawa ładu przestrzennego
- wielofunkcyjny rozwój wsi ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnego rolnictwa
- zwiększenie zainteresowania inwestorów małych i średnich przedsiębiorstw
- skuteczna promocja
- zwiększenie kadry specjalistów

2. Poprawa warunków życia na wsi

- poprawa warunków mieszkaniowych
- zwiększenie aktywności mieszkańców, zmiana mentalności
- zwiększenie bezpieczeństwa i porządku publicznego
- podnoszenie poziomu wykształcenia
- podniesienie standardu obiektów usługowych oraz aktywizacji ich działalności

3. Poprawa stanu środowiska naturalnego i kulturowego

- skanalizowanie terenów zainwentowanych a znajdujących się na obszarach wrażliwych oraz terenów przeznaczonych pod inwestycje
- organizacja gospodarki odpadami
- dolesienie
- wykorzystanie obiektów wartościowych historycznie w sposób pozwalający na ich rewaloryzację

4. Poprawa dostępności komunikacyjnej większych wsi w gminie

- modernizacja dróg
- remonty obiektów inżynierskich
- realizacja dojazdów do miejsc atrakcyjnych turystycznie

Podejmując działania na rzecz rozwoju gminy należy uwzględnić wewnętrzne czynniki ograniczające jej rozwój, punkty stanowiące jej mocne strony, potencjał rozwojowy gminy oraz zidentyfikowane ex-ante zagrożenia. Analiza SWOT gminy Dąbrówno została przedstawiona w tabeli poniżej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku • poprawa bezpieczeństwa • zachowanie naturalnych walorów środowiska • zapewnienie kadry nauczycielskiej o wysokich kwalifikacjach • Członkostwo w Unii Europejskiej • alternatywne źródła finansowania, w tym środki pomocowe z UE, • współpraca z miastami i gminami powiatu oraz międzynarodowa, • Bliskość atrakcji turystycznych: Kanału Ostródzko-Elbląskiego, Zamku w Malborku, pól bitwy pod Grunwaldem • pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych, • rozwój turystyki, 	<ul style="list-style-type: none"> • niskie dochody samorządów lokalnych • wzrost bezrobocia • brak zainteresowania inwestorów zewnętrznych, • mała ilość otrzymywanych środków finansowych, • niezadawalająca dynamika rozwoju infrastruktury i bazy turystycznej powiatu • mała opłacalność produkcji rolnej (roślinnej i zwierzęcej), • polityka Państwa – prawna, podatkowa, rolna, • brak rynków zbytu dla rolnictwa, • brak warunków startu dla młodych ludzi, • bardzo małe nakłady budżetowe na oświatę, naukę i opiekę medyczną • postępująca dekapitalizacja majątku w gospodarstwach rolnych

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięta infrastruktura techniczna, - brak zorganizowanej infrastruktury turystycznej, - słaba siła ekonomiczna mieszkańców gminy, - niedostateczne wykorzystanie walorów Dąbrówna - bezrobocie, brak nowych miejsc pracy, - mała lesistość terenów - zła jakość części wód powierzchniowych - położenie na obszarze węzła hydrograficznego - niski poziom wykształcenia społeczeństwa, - wysoki poziom zubożenia ludności - zbyt mała ilość inwestorów zewnętrznych - niedostateczna promocja gminy, - zanieczyszczenie jezior Mała Dąbrowa i Brzeźno - niewykorzystany atut szlaku kajakowego rzeki Wel - brak sieci gazowej wysokiego i średniego ciśnienia - zły stan ulic i chodników - oczyszczalnia ścieków nie spełniająca wymogów - mały przyrost zasobów mieszkaniowych - niski wskaźnik sieci kanalizacyjnej - słabe zagospodarowanie odpadów (brak segregacji i utylizacji) 	<ul style="list-style-type: none"> - sąsiedztwo obiektów o wysokich walorach kulturowych i krajobrazowych -cenne zabytki archeologiczne - korzystne położenie geograficzne gminy - warunki dla rozwoju agroturystyki, - występowanie jezior w tym największego na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim - występujące bogate złoża kruszywa naturalnego - zasoby siły roboczej - proinwestycyjne nastawienie władz gminy, - istniejące szkoły i placówki oświatowo – kulturalne, - prowadzenie profesjonalnej gospodarki rybackiej - możliwości i uprawnienia wędkarstwa - włączenie części obszaru gminy do międzynarodowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA - istnienie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz planów zagospodarowania przestrzennego

2. LISTA ZADAŃ

Lista zadań do realizacji w bezpośredniej bądź dalszej przyszłości powstała na podstawie analizy celów rozwoju gminy, jej mocnych i słabych stron a także szans i zagrożeń. Zadania te, pogrupowane tematycznie, a w dalszej części niniejszego dokumentu ułożone według kryterium ważności, rozwiązywane będą poprzez realizację konkretnych projektów inwestycyjnych. Dla każdego projektu realizowanego w latach 2004-2006 określone zostaną ramy czasowe jego realizacji, a także źródła finansowania, oczekiwane rezultaty oraz instytucje odpowiedzialne za wprowadzenie projektu w życie.

Projekty długoterminowe, planowane do realizacji w latach późniejszych, zostaną opisane analogicznie na większym poziomie ogólności (dotyczy to w szczególności montażu finansowego poszczególnych projektów).

Zadania służące realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Dąbrówno na lata 2004 – 2013 zostały przyporządkowane zdefiniowanym wcześniej celom cząstkowym

3. INNE PROPONOWANE FORMY AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ (WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA)

Ustawy ustrojowe dotyczące samorządu terytorialnego określają zasady, na jakich gminy, powiaty i województwa mogą przystępować do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi państw.

Artykuł 18 pkt. 2 ust. 12a Ustawy o samorządzie gminnym stwierdza, że do właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw oraz przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych.

Projekt miast bliźniaczych jest znany od wielu lat i stał się już naturalnym elementem życia samorządowego. Rozwijanie i zagęszczenie sieci bliźniaczych uważane jest za ważny element w procesie integracji europejskiej. To właśnie kontakty między mieszkańcami stanowią podstawę budowania wspólnej Europy.

Posiadanie miejscowości bliźniaczej otwiera nowe możliwości dofinansowania wspólnych przedsięwzięć w postaci dotacji na projekty aktywizacji lokalnych społeczności, wymiany

doświadczeń, konferencje, wyjazdy młodzieży itp. Poniżej przedstawiono pokrótce kilka możliwych do objęcia dofinansowaniem projektów.

Istnieje szereg programów pomocowych, których zadaniem jest wsparcie współpracy między podmiotami z różnych krajów. Do popularnych programów strukturalnych współpracy przygranicznej zalicza się przede wszystkim INTERREG III oraz Gminy Bliźniacze, który ma za zadanie wspierać wymianę i współpracę miast i gmin partnerskich. Poza wspomnianymi programami współpracy, kraje Europy środkowej i wschodniej objęte są programami wielonarodowymi i horyzontalnymi m.in. wielu dziedzinach życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego, a także ułatwi wzajemne

- Holenderski Program GST, który wspomaga współpracę z samorządami w Holandii, pomoc obejmuje misje doradcze, staże urzędników, programy szkoleń

- PAUCI, której celem jest finansowanie w postaci, grantów seminariów i warsztatów, konsultacji specjalistów, pozyskiwanie informacji i materiałów

W celu realizacji zapisów porozumienia gmin partnerskich oraz być może nawiązania nowych kontaktów zagranicznych proponuje się rozważyć aktywizację młodzieży poprzez:

1. wymianę uczniów szkół podstawowych i gimnazjum z innymi szkołami zagranicznymi. Projekt obejmowałby wzajemne wizyty Polaków i cudzoziemców w partnerskich placówkach. W ramach programu dzieci wraz ze swoimi opiekunami poznałyby inne sposoby organizacji struktur szkolnych, nauki przedmiotów, rodzaje zajęć nadobowiązkowych, sposób spędzania czasu wolnego przez młodzież, kulturę i historię innych krajów. Oczekiwane wyniki wizyt to nawiązanie znajomości, które zaowocowałyby kontaktami w przyszłości, poznanie specyfiki innych krajów, poprawa znajomości języków obcych. Proponuje się kontynuację nawiązanej współpracy z regionem Bretania w zakresie wymiany młodzieży.
2. nawiązanie kontaktów pomiędzy kółkami zainteresowań z terenu gminy Dąbrówno z podobnymi jednostkami z innych krajów. Przedmiotem spotkań mogłyby być takie tematy jak muzyka, taniec, malarstwo, fotografia, plastyka, wybrane dyscypliny sportowe, kluby dyskusyjne. Projekty obejmowałyby przygotowanie spotkania z ośrodkami kultury z innych krajów, zorganizowanie seminariów o określonej tematyce (dyskusja na temat filmu, malarstwa, kultury partnerskich krajów, Unii Europejskiej) lub warsztatów (zajęcia

dla młodzieży uzdolnionej artystycznie, wykonanie prac plastycznych). Efektem spotkań mogłaby być wystawa prac lub publikacja przedstawiająca wyniki przedsięwzięcia.

3. praktyki zagraniczne oraz wyjazdy mające na celu ukierunkowanie zawodowe lub/i podnoszenie kwalifikacji zawodowych bezrobotnej młodzieży (absolwentów).
4. indywidualny wolontariat młodych ludzi umożliwiający im wykorzystanie własnych umiejętności, rozwijanie zainteresowań, zdobywanie doświadczeń w nowych dziedzinach, poznawanie języków obcych i innych kultur. Takie doświadczenia zwiększyłyby szanse młodzieży na znalezienie w przyszłości ciekawej pracy.
5. współpraca młodzieży szkolnej z inną placówką poprzez internet. Celem projektu byłoby nie tylko nawiązanie kontaktów, ale także rozwijanie zdolności organizacyjnych u młodych ludzi, poprawa znajomości języków obcych, zaangażowanie młodzieży w przygotowanie materiałów promujących ich region.

Powyższe propozycje są jedynie ogólnym zarysem możliwości. Podstawą każdego przedsięwzięcia jest pomysł, który należy rozwinąć, przedstawić w formie projektu i przystąpić do realizacji.

Istnieje wiele możliwości dofinansowania z programów: Polsko Niemiecka Wymiana Młodzieży

Głównym zadaniem PNWM jest wpieranie polsko – niemieckiej wymiany uczniów i młodzieży. Tematyka programów nie jest narzucona. Warunkiem przyznania dotacji jest rzeczywiste spotkanie, tzn. młodzież z obu krajów musi wspólnie brać udział w realizacji całości programu. Przykłady programów podlegających dotacji to:

- spotkania młodzieży z Polski i Niemiec,
- spotkania polsko-niemieckie z młodzieżą z kraju trzeciego,
- praktyki i hospitacje,
- kursy kształceniowe dla multiplikatorów polsko-niemieckiej wymiany młodzieży,
- podróże do miejsc pamięci,
- imprezy dokształcające, publikacje, media.

Dotowane mogą być projekty, na które polski i niemiecki partner złożą wspólnie wnioszek. Są to projekty, które prowadzą do spotkań lub są ich wynikiem. Uczestnicy programów muszą być w wieku od 12 do 26 lat. Wniosek musi być złożony trzy miesiące przed rozpoczęciem projektu.

Nie mogą być dotowane programy naukowe, wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia budowlane, koszty instytucjonalne, np. personalne i biurowe, imprezy komercyjne, programy turystyczne

i wielostronne. Wsparcie przedsięwzięcia przez PNWM wyklucza równoczesne dofinansowanie ze środków MENiS oraz Programu MŁODZIEŻ.

Program MŁODZIEŻ

Jest to program Komisji Europejskiej skierowany do młodzieży uczestniczącej w kształceniu pozaszkolnym. Cele Programu to przede wszystkim przezwyciężanie uprzedzeń i stereotypów zakorzenionych w mentalności i kulturze młodych ludzi, przygotowywanie młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym państw europejskich, rozwijanie osobowości młodych ludzi i zwiększanie udziału w życiu społecznym młodzieży „defaworyzowanej” (tj. młodzieży niepełnosprawnej, pochodzącej ze środowisk ubogich, osób dotkniętych lub zagrożonych patologiami społecznymi, z terenów nieurbanizowanych, młodzieży bezrobotnej).

Program jest adresowany do młodych ludzi w wieku 15 – 25 lat oraz do osób pracujących z młodzieżą. Oferuje wsparcie zarówno merytoryczne jak i finansowe. Wnioski mogą składać wszelkie organizacje, których działalność nie jest nastawiona na zysk.

W ramach Programu młodzi ludzie przygotowują, realizują i oceniają własne projekty. W szczególności są traktowane projekty angażujące młodzież „defaworyzowaną”.

Program składa się z pięciu akcji:

Akcja 1 „Wymiana Młodzieży” - Dofinansowaniu mogą podlegać dwu- i wielostronne spotkania grup młodzieży z kilku różnych krajów europejskich, umożliwiające młodzieży nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami z innych krajów oraz zapoznawanie się z realiami społecznymi i kulturą innych krajów. Warunkiem jest udział młodzieży z przynajmniej jednego z krajów Unii Europejskiej. Priorytetowo traktowane są m.in. projekty składane przez organizacje lokalne, które nie mają doświadczenia we współpracy międzynarodowej.

Akcja 2 „Wolontariat Europejski” - Dofinansowaniu podlegają indywidualne wyjazdy młodych dorosłych ludzi do innego kraju europejskiego w celu podjęcia pracy wolontariackiej. Wolontariusze z krajów przedakcesyjnych mogą wyjeżdżać tylko do krajów Unii Europejskiej. Ich praca nie może nikomu przynosić zysku, zastępować pracy zarobkowej, ani być wykonywana jako zastępstwo czyjejś pracy etatowej. Wolontariusze nie ponoszą żadnych kosztów związanych z realizacją projektu (pokrywane są ich koszty podróży, wyżywienia, zakwaterowania, ubezpieczenia, wolontariusze otrzymują także comiesięczne kieszonkowe) oraz uzyskują certyfikaty wydane przez Komisję Europejską zaświadczające o ich udziale w Programie oraz o zdobytych doświadczeniach i umiejętnościach.

Akcja 3 „Inicjatywy Młodzieżowe” - Obejmuje działania młodzieży na rzecz społeczności lokalnej, które wymagają aktywności, kreatywności, zaradności i stwarzają możliwość wykorzystania doświadczeń zdobytych w ramach projektów Wolontariatu Europejskiego oraz Wymian Młodzieży.

Priorytetowo traktowane są m.in. projekty realizowane przez młodzież defaworyzowaną z przyczyn ekonomicznych, społecznych, bądź geograficznych, albo dla młodzieży defaworyzowanej, a także projekty sieciowe.

Akcja 5 „Działania Wspierające” - Akcja obejmuje różnorodne formy podnoszenia kwalifikacji osób pracujących z młodzieżą, a w szczególności tych realizujących projekty w ramach Programu MŁODZIEŻ. Wspierane są projekty skierowane do osób pracujących z młodzieżą, liderów młodzieżowych, w szczególności do tych, którzy realizują projekty w ramach Akcji 1, 2 i 3 Programu MŁODZIEŻ.

Miasta bliźniacze 2004

Interesujące pomysły w ramach programu "Miasta i gminy bliźniacze" mogą liczyć na dofinansowanie ze środków unijnych. Program obejmuje finansowanie dwóch rodzajów działań: wymianę mieszkańców i organizowanie konferencji i seminariów dla osób zajmujących się problematyką miast bliźniaczych. Związek Miast Polskich pośredniczy w przygotowywaniu wniosków do Komisji Europejskiej. W programie mogą brać udział miasta i gminy państw członkowskich Unii Europejskiej.

W ramach wspierania działań na rzecz programu miasta bliźniacze wspierane są wymiany między mieszkańcami miast i gmin bliźniaczych lub przygotowujących umowę o współpracy bliźniaczej. Wnioski mogą składać wyłącznie władze lokalne lub komitet ds.

programu „Miasta bliźniacze” gospodarza wymiany.

Nie będą rozpatrywane spotkania o charakterze głównie rozrywkowym, sportowym lub folklorystycznym. Zalecane są programy umożliwiające wszystkim uczestnikom aktywny udział, w szczególności poruszający jeden z wymienionych tematów: instytucje europejskie, przyszłość Unii Europejskiej, poszerzenie, obywatelstwo europejskie, europejski model społeczny, zasady równych szans, fundamentalne prawa, walka z rasizmem i ksenofobią, środowisko, różnorodność kulturowa, młodzież i edukacja, niepełnosprawni w społeczeństwie, gospodarka lokalna, zatrudnienie i partnerstwo.

Inne formy aktywizacji społeczności lokalnej

Oprócz form aktywizacji społeczności gminy należy również zwrócić uwagę na możliwość dofinansowania konferencji na tematy europejskie związane z programem „Miasta i gminy bliźniacze” lub seminaria szkoleniowe i informacyjne dla urzędników odpowiedzialnych za ten program.

Wniosek o dofinansowanie mogą składać władze lokalne lub regionalne oraz stowarzyszenie lub organizacja samorządowa. W projekcie nie może być mniej niż 20 uczestników – przedstawiciele miast (gmin) bliźniaczych.

W przypadku konferencji tematycznych tematyka musi dotyczyć programu „Miasta bliźniacze”, a uczestnicy muszą być przedstawicielami, co najmniej dwóch uprawnionych do udziału państw (jedno z nich musi być członkiem Unii Europejskiej). W przypadku seminariów uczestnikami mogą być osoby odpowiedzialne za program „Miasta bliźniacze”.

Ponadto warto zwrócić uwagę na program współpracy polsko – niemieckiej zainicjowany i finansowany przez Fundację im. Roberta Boscha (Niemcy), realizowany wspólnie z Fundacją im. Stefana Batorego (Polska).

W ramach programu **Partnerstwo miast i obywateli** zachęca się organizacje pozarządowe do podjęcia działań mających na celu rozwój lub ożywienie współpracy partnerskich miast i gmin, autentyczną współpracę obywateli sąsiadujących państw, aktywizację społeczności lokalnych i lepszą współpracę z samorządami lokalnymi.

W Polsce adresatami programu są polskie organizacje pozarządowe działające w tych miastach i gminach, które podpisały umowy partnerskie z niemieckimi miastami i gminami. Organizacje te mogą ubiegać się o dotacje na projekty realizowane we współpracy z organizacjami niemieckimi z miast i gmin partnerskich. Projekty mogą dotyczyć różnych dziedzin życia społecznego, powinny jednak odpowiadać na realne potrzeby społeczności lokalnych i wykorzystywać wzajemne doświadczenia partnerów.

IV. Realizacja zadań i projektów

Lista zadań, zestawiona w poprzednim rozdziale, przekłada się na poszczególne działania. Te z kolei często podlegają etapowaniu. W poniższej tabeli zestawiono przewidywany harmonogram realizacji projektów. Tabela ta pozwoli na określenie stopnia zapotrzebowania na środki budżetowe i pozabudżetowe w poszczególnych latach.

Tabela zawiera zestawienie działań pogrupowanych według przynależności do trzech wyznaczonych wcześniej celów częściowych. Zakłada się, że projekty nie zrealizowane w założonym do realizacji roku przechodzą na rok następny

Poszczególne projekty wdrażane są w oparciu o harmonogram realizacji projektów zawarty we wcześniejszej części niniejszego dokumentu. Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego obejmuje następujące podokresy:

1. 2004 – grudzień 2006
2. Styczeń 2007 – grudzień 2013

Działanie	Przewidywany okres realizacji									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cele społeczno – gospodarcze:										
• Modernizacja szkół										
opracowanie dokumentacji technicznej										
modernizacja Szkoły Podstawowej w Dąbrównie										
modernizacja świetlic w miejscowościach Wierzbica, Leszcz, Ostrowite										
modernizacja Szkoły Podstawowej w Elgnowie										
• Rozbudowa bazy sportowej										
opracowanie programu rozbudowy i modernizacji bazy sportowej oraz wykonanie odpowiedniej dokumentacji technicznej										
budowa boiska w Saminie										
budowa sali gimnastycznej w Dąbrównie										
• Rozbudowa budynku Urzędu Gminy										
opracowanie programu rozbudowy i modernizacji budynku oraz wykonanie odpowiedniej dokumentacji										

technicznej										
rozbudowa budynku Urzędu Gminy										
Cele rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej:										
• Polepszenie stanu dróg										
analiza stanu technicznego dróg										
opracowanie projektów modernizacji układu z podziałem na poszczególne zadania inwestycyjne										
realizacja poszczególnych zadań inwestycyjnych:										
modernizacja ulic i chodników w Dąbrównie										
budowa drogi w Lewaldzie Wielkim										
przebudowa drogi w Gardynach										
przebudowa drogi szosa – Brzeźno Mazurskie										
budowa drogi Stare Miasto – Lewałd Wielki										
przebudowa drogi w Saminie										
budowa drogi w Płachawach										
budowa drogi Odmy - Elgnowo										
• Modernizacja i rozbudowa sieci wodociagowych										
opracowanie dokumentacji technicznej										
etapowa realizacja zadania:										

rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Tułodziadzie										
budowa sieci wodociągowej Samin-domki										
budowa sieci wodociągowej Ostrowite –Osiekowo Gardyny -.Dąbrowa										
budowa sieci wodociągowej Dąbrówno-Jabłonowo										
budowa sieci wodociągowej w Dąbrównie										
budowa sieci wodociągowej w Kalbornie, Brzeźnie Mazurskiem I etap										
modernizacja sieci wodociągowej w Elgnowie										
modernizacja sieci wodociągowej w Lewaldzie										
• Projekt oraz budowa systemu kanalizacji na terenie gminy										
opracowanie dokumentacji technicznej										
etapowa realizacja zadania:										
kanalizacja sanitarna w Dąbrównie (dawny ośrodek zdrowia)										
kanalizacja sanitarna – Gardyny-Osiekowo-Leszcz-Wzgórze Letniskowe „Dąbrowa”										
kanalizacja sanitarna – Wierzbica-Dąbrówno										

kanalizacja sanitarna – w Dąbrównie										
kanalizacja sanitarna – Kalbornia – Brzeźno Mazurskie										
kanalizacja sanitarna – Saminek –Samin-Fiugajki										
kanalizacja sanitarna – Elgnowo-Stare Miasto										
kanalizacja sanitarna – Lewańd Wielki -Dąbrówno										
kanalizacja sanitarna – Okragłe -Dąbrówno										
kanalizacja sanitarna – Dąbrowa										
kanalizacja sanitarna – Wądryń-Dąbrówno										
kanalizacja sanitarna – Plachawy-Bartki-Tułodziad										
kanalizacja sanitarna – Jagodziny-Elgnowo										
kanalizacja sanitarna – Ostrowite -Saminek										
• Modernizacja oczyszczalni ścieków										
rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Dąbrównie –										

V. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy/powiatu/województwa

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności lokalnej w zakresie ładu kulturowo – ekologicznego, społecznego, gospodarczo – infrastrukturalnego. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim jak i powiatowym. Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego ze strategicznymi dokumentami planistycznymi jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Dąbrówno ze swoimi celami nadrzędnymi oraz celami cząstkowymi wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Powiatu Ostródzkiego. Są nimi:

1. Rozwój przedsiębiorczości
2. Rozwój turystyki i kultury
3. Restrukturyzacja i rozwój obszarów wiejskich
4. Rozwój infrastruktury technicznej

Większość z działań przewidzianych do realizacji przez niniejszy Plan wynika z założeń programowych Strategii Rozwoju Powiatu Ostródzkiego. Są to zarówno zadania, których wdrożenie należy do kompetencji władz samorządowych gminy Dąbrówno, jak również inne projekty, których realizacja zależy od zaangażowania władz powiatowych, lokalnej społeczności lub inwestorów zewnętrznych. Zadaniem tymi są:

1. w zakresie rozwoju przestrzennego:
  - budowa nowych dróg i tras rowerowych,
  - wspieranie inicjatyw dotyczących rozbudowy infrastruktury turystycznej,
  - wieloletni plan działań naprawczych i zamierzeń inwestycyjnych,
2. w zakresie rozwoju społecznego:
  - wspieranie ponadregionalnych imprez kulturalnych i sportowych,
  - edukacja turystyczna i kulturalna dorosłych i młodzieży,
  - organizowanie szkoleń dla dorosłych z zakresu rozwoju usług turystycznych,,
  - powołanie powiatowej rady koordynującej kierunki kształcenia,,
  - podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej,
  - organizowanie kursów przekwalifikowujących,
  - analiza potrzeb i plan modernizacji wyposażenia szkół, wprowadzenie nowoczesnych form opieki społecznej,

3. w zakresie rozwoju gospodarczego:

- współpraca w zakresie inicjatyw ponadregionalnych,
- stworzenie bazy danych o możliwościach inwestowania na terenie powiatu,
- stworzenie profesjonalnych materiałów promocyjnych,
- stymulowanie rozwoju grup producenckich,
- upowszechnianie informacji o istniejących źródłach wspierania finansowego,

4. w zakresie rozwoju środowiska naturalnego:

- rozwiązanie problemu zagospodarowania odpadów stałych,
- uruchomienie programu zbierania i segregacji śmieci,

wspieranie i koordynacja inicjatyw rozwijających proekologiczną infrastrukturę Systematyczne wdrażanie zadań przewidzianych w Strategii Rozwoju Powiatu Ostródzkiego przez gminy członkowskie pozwoli na zrównoważony rozwój tego obszaru, wzrost jakości życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności powiatu jako miejsca zamieszkania, działalności gospodarczej, atrakcji turystycznej.

Działania przewidziane do realizacji w niniejszym Planie są również spójne z ustaleniami Planu Gospodarki Odpadami Powiatu Ostródzkiego. Strategiczne cele zdefiniowane w tym dokumencie to:

- likwidacja i rekultywacja nieczynnych i dzikich składowisk odpadów,
- przeciwdziałanie powstawaniu nowych, nielegalnych składowisk oraz minimalizacja stopnia występowania odpadów rozproszonych (zaśmiecanie środowiska),
- minimalizacja ilości powstających odpadów i zmniejszenie ich toksyczności,
- konsekwentna i skuteczna egzekucja przepisów prawa,
- optymalne zagospodarowanie odpadów.
- techniczną.

Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Ostródzkiego przewiduje rozbudowę składowiska w Rudnie. Miałoby ono być miejscem utylizacji odpadów m. in. wytwarzanych przez mieszkańców gminy Dąbrówno. Prace przygotowawcze oraz wdrożenie inwestycji prowadzi Związek Gmin Regionu Ostródzko – Iławskiego „Czyste Środowisko”, do którego należy Gmina Dąbrówno

Strategia Rozwoju Powiatu Ostródzkiego oraz Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Ostródzkiego muszą być spójne z ustaleniami dokumentów programowych na poziomie regionalnym. Ich cele, a co za tym idzie – zadania przewidziane do wdrożenia, wynikają z

wytycznych „Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego” oraz „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa”.

„Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego” jako cel nadrzędny stawia „rozwój Warmii i Mazur na rzecz spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej w jednoczącej się Europie”. Cele strategiczne sformułowano w ośmiu obszarach rozwoju, przyjętych jako priorytetowe dla województwa warmińsko - mazurskiego: wspieranie przedsiębiorczości, edukacja, infrastruktura techniczna, restrukturyzacja obszarów wiejskich, rozwój turystyki, atrakcyjność zamieszkania, środowisko przyrodnicze, dziedzictwo i kultura.

Natomiast „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego” za cel nadrzędny przyjmuje „ukształtowanie rozwoju przestrzennego województwa tak, by było to atrakcyjne, przyjazne i wyjątkowe miejsce zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju społeczno-gospodarczego w kraju i Europie.” W ustaleniach Planu zawarte są zadania o znaczeniu krajowym (zadania rządowe), regionalnym, ponadlokalnym.

Wśród ustaleń „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego” dotyczących gminy Dąbrówno są:

1. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Dąbrówno-(teren położony na północ od wsi Dąbrówno, pomiędzy drogą wojewódzką nr 542 a nieczynnym torowiskiem)- Uchwała Nr XXIII/171/2000 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 21 sierpnia 2000 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 25 września 2000 r., Nr 60 poz. 748.
2. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Dąbrówno-(teren położony nad rzeką Wel, na południe od wsi Dąbrówno)- Uchwała Nr XXIX/207/2001 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 26 stycznia 2001 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 6 marca 2001 r., Nr 16 poz. 182.
3. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Dąbrówno-(teren położony na południe od wsi Gardyny- szkoła i najbliższe sąsiedztwo)- Uchwała Nr XXXIII/232/2001 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 26 maja 2001 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 6 lipca 2001 r., Nr poz. 915.
4. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Dąbrówno-(teren całej gminy)- Uchwała Nr XXXV/244/2001 Rady Gminy w Dąbrównie

z dnia 23 lipca 2001 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 27 sierpnia 2001 r., Nr 71 poz. 1166.

5. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Dąbrówno-(teren położony na południe od wsi Dąbrówno, pomiędzy drogą wojewódzką nr 542 a jeziorem Dąbrowa Wielka)- Uchwała Nr XXXI/219/2001 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 23 kwietnia 2001 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 19 czerwca 2001 r., Nr 49 poz. 791.
6. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu eksploatacji kruszywa naturalnego w obrębie Gardyny, gm. Dąbrówno- Uchwała Nr XXXVII/255/2001 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 24 września 2001 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko -Mazurskiego z dnia 25 października 2001 r., Nr 110 poz. 1543.
7. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy lotniskowej w obrębie Leszcz, Gmina Dąbrówno- Uchwała Nr XLIV/305/2002 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 4 września 2002 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 21 października 2002 r., Nr 134 poz. 1867.

Dokumenty planistyczne na poziomie regionalnym muszą być zgodne z Koncepcją Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. To opracowanie zawiera zadania o charakterze rządowym, regionalnym i ponadlokalnym planowane do wdrożenia. Ich ogólny zarys przekłada się na uszczegółowienie w dokumentach planistycznych niższych rządów.

Spójność dokumentów planistycznych wszystkich rządów ma zapewnić zrównoważony rozwój naszego kraju we wszystkich dziedzinach życia.

VI. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego będzie poddawana sprawdzeniu na poszczególnych etapach, na koniec każdego okresu programowania (2004 – 2006, 2007 – 2013) oraz na koniec okresu objętego niniejszym Planem. Kontrolę podlegać będzie stopień realizacji poszczególnych celów, monitorowanie postępu wdrażania zaplanowanych działań, ich zgodności z harmonogramem, sposób finansowania oraz rezultaty.

W wyniku wdrożenia działań zaplanowanych w Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2004 – 2006 przewiduje się osiągnięcie następujących wskaźników ogólnych:

Ponadto każde działanie będzie podlegać kontroli i ocenie. Stopień realizacji poszczególnych działań zostanie określony przy pomocy wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania. W poniższej tabeli zestawiono proponowane rodzaje wskaźników dla różnych rodzajów zadań oraz sposób ich pomiaru.

Wskaźniki	Jednostka miary	Sposób pomiaru
Wskaźniki produktu		
1. Długość wybudowanych dróg gminnych	km	Monitoring w miejscu realizacji projektów
2. Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	j.w.
3. Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	j.w.
4. Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	km	j.w.
5. Długość wybudowanych chodników	km	j.w.
6. Długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej	km	j.w.
7. Liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody	szt.	j.w.
8. Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków	szt.	j.w.
9. Powierzchnia wybudowanych składowisk odpadów	ha	j.w.
10. Powierzchnia uzbrojonego terenu	ha	j.w.
11. Liczba wybudowanych obiektów sportowych	szt.	Monitoring na miejscu realizacji inwestycji, dane techniczne z oddania obiektów do użytku
12. Powierzchnia zmodernizowanych obiektów sportowych	m ²	Monitoring na miejscu realizacji inwestycji, dane techniczne z oddania obiektów do użytku

Wskaźniki rezultatu		
1. Nośność zmodernizowanej drogi	kN/oś	Statystyka gminna
2. Stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w gminie	%	Statystyka gminna
3. Ilość oczyszczonych ścieków	m ³ /doba	j.w.
4. Przepustowość zmodernizowanej oczyszczalni ścieków	m ³ /doba	j.w.
5. Liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej	osoby	j.w.
6. Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków	szt.	j.w.
7. Natężenie ruchu na drodze	pojazdy/h	j.w.
8. Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów	ha	j.w.
Wskaźniki oddziaływania		
1. Nakłady na bieżące utrzymanie drogi	tys. PLN	Statystyka gminna
2. Liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku)	szt.	Statystyka gminna
3. Cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach)	tys. PLN/ha	Statystyka gminna,

4. Ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku)	m ³ /doba	Statystyka gminna
5. Ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku)	m ³ /doba	Statystyka gminna,
6. Liczba zlikwidowanych składowisk odpadów (w okresie 2 lat)	szt.	Statystyka gminna
8. Wielkość migracji w gminie	saldo	Statystyka gminna

VII. Plan finansowy na lata 2004-2006 oraz 2007-2013

Aktualna i prognozowana sytuacja finansowa gminy Dąbrówno w okresie programowania 2004 – 2006 oraz w latach 2007 – 2013 została przedstawiona w poniższych tabelkach.

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
A	DOCHODY OGÓLEM, w tym:	6.605.119	8.264.445	8.541.676	8.435.000	9.981.000	8.578.000	9.126.335	9.480.000	8.944.000	8.710.000	8.827.000	8.845.000
1.	DOCHODY WŁASNE	3.104.542	4.418.128	4.191.493	3.721.600	3.680.000	3.803.000	3.884.000	4.134.000	3.823.000	3.540.000	3.561.000	3.492.000
2.	SUBWENCJE	2.599.818	2.974.165	3.197.551	3.261.500	3.026.000	3.393.000	3.427.000	5.461.000	3.530.000	3.566.000	3.637.000	3.710.000
3.	DOTACJE CELOWE NA ZADANIA Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	716.154	692.504	872.865	890.000	890.000	926.000	935.000	945.000	954.000	964.000	983.000	993.000
4.	DOTACJE CELOWE NA ZADANIA WŁASNE	184.605	179.648	279.767	561.900	385.000	456.000	916.335	940.000	637.000	640.000	646.000	650.000
B	WYDATKI OGÓLEM, w tym	6.529.811	8.555.099	9.170.191	8.947.000	8.332.000	8.933.000	9.278.000	9.000.000	8.774.000	8.790.000	8.257.000	8.565.000
	WYDATKI BIEŻĄCE	5.796.042	6.315.213	7.466.364	6.962.000	7.012.000	7.173.000	7.338.000	7.485.000	7.634.000	7.710.000	7.787.000	7.865.000
2.	WYDATKI INWESTYCYJNE	733.769	2.239.886	1.703.827	1.985.000	1.320.000	1.760.000	1.940.000	1.515.000	1.140.000	1.080.000	470.000	700.000
C	WYNIK FINANSOWY (A-B) (+,-)	+75.308	-290.654	-628.515	-512.000	-351.000	-355.000	-115.665	+480.000	+170.000	-80.000	+570.000	+280.000
D	ZRÓDŁA SFINANSOWANIA DEFICYTU BUDŻETOWEGO	27.192	549.162	837.508	900.000	900.000	970.000	800.000	200.000	500.000	850.000	300.000	400.000
1.	kredyt bankowy		547.328	100.000			100.000				250.000		
2.	pożyczka			668.000	900.000	900.000	870.000	800.000	200.000	500.000	600.000	300.000	400.000
3.	inne	27.192	1.834	69.508									
E	SPLĄTY RAT KREDYTÓW I POŻYCZEK	102.500	189.000	208.993	388.000								
1.	Zaciągniętych w latach ubiegłych	102.500	189.000	208.993	388.000	549.000	615.000	684.335	680.000	670.000	770.000	870.000	680.000
2.	Zaciągniętych w roku budżetowym												
F	STAN NADWYŻKI BUDŻETOWEJ LUB DEFICYTU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	-467.166	-757.820	-1.386.335	-1.898.385	-2.249.335	-2.604.335	-2.720.000	-2.240.000	-2.070.000	-2.150.000	-1.580.000	-1.300.000

Gmina zgodnie z dokumentami tematycznymi programów operacyjnych UE musi zapewnić część środków potrzebnych na realizację inwestycji. Po ogólnym oszacowaniu kosztów poszczególnych projektów dokonano ich podziału na źródła finansowania zgodnie z posiadanymi na dzień dzisiejszy informacjami o Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego.

Poniżej przedstawione zostały tabele z poszczególnymi projektami i ich finansowaniem i harmonogramem realizacji. Szczególna uwaga została zwrócona na inwestycje przewidziane na lata 2004 – 2006. W dalszej części opracowania przedstawiona zostanie także ich charakterystyka i szczegółowe informacje dotyczące wskaźników monitorowania.

Inwestycje przewidziane na kolejny okres programowania Unii Europejskiej, tj. lata 2007 – 2013, zostały przedstawione bardziej ogólnie. Związane jest to przede wszystkim z faktem, że na kolejny okres zostanie przygotowany nowy Plan Rozwoju Lokalnego. Uszczegółowieniu poddane będą wówczas harmonogram, finansowanie oraz szczegółowy opis projektu

Planowane inwestycje	Rok 2004			Rok 2005			Rok 2006			2004 - 2006		
	w tysiącach złotych											
	Razem	środki własne	inne źródła	Razem	środki własne	inne źródła	Razem	środki własne	inne źródła	Razem	środki własne	inne źródła
1. Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Tułodziadzie	446	446	-	-	-	-	-	-	-	446	446	-
2. Modernizacja ulic i chodników w Dąbrównie I etap	15	15	-	140	80	60	-	-	-	155	95	60
3. Budowa kanalizacji sanitarnej (stary ośrodek zdrowia)	13	13	-	-	-	-	-	-	-	13	13	-
4. Budowa drogi w Lewałdzie Wielkim	50	25	25 Urząd Marszałko- -wski	-	-	-	-	-	-	50	25	25
5. Budowa oczyszczalni ścieków w Dąbrównie	55	55	-	1500	400	1100	-	-	-	1555	455	1100
6. Budowa sieci wodociągowej Ostrowite – Osiekowo Gardyny -.Dąbrowa	800	270	530 Agencja Rynku Rolnego	-	-	-	-	-	-	800	270	530
7. Budowa sieci wodociągowej Dąbrówno - Jabłonowo	10	10	-	60	60	-	-	-	-	70	70	-
8. Modernizacja szkoły Podstawowej w Dąbrównie	140	70	70 Ministerst wo Edukacji	-	-	-	-	-	-	140	-	-
9. Wysypisko	51,23	51,23	-	-	-	-	-	-	-	51,23	51,23	-
10. Rozbudowa budynku Urzędu Gminy	-	-	-	100	50	50	-	-	-	100	50	50
11. Budowa sieci kanalizacyjnej Gardyny –Osiekowo-Leszczce-Wzgórze Letniskowe - Dąbrówno	-	-	-	60	60	-	1200	300	900	1260	360	900
12. Przebudowa drogi w Gardynach	-	-	-	20	20	-	-	-	-	20	20	-

13. Przebudowa drogi Brzeźno Mazurskie	-	-	-	30	30	-	-	-	-	30	30	-
14. Modernizacja świetlic w miejscowościach Wierzbica, Leszcz, Ostrowite	-	-	-	15	15	-	-	-	-	15	15	-
15. Modernizacja szkoły Podstawowej w Elgnowie	-	-	-	60	30	30	-	-	-	60	30	30
16. Budowa boiska szkolnego w Saminie	-	-	-	60	30	30	-	-	-	60	30	30
17. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Wierzbica –Dąbrówno I etap	-	-	-	-	-	-	50	50	-	50	50	-
18. Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Dąbrównie I etap	-	-	-	-	-	-	30	30	-	30	30	-
19. Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Kalborno-Brzeźno Mazurskie I etap	-	-	-	-	-	-	40	40	-	40	40	-

*Istnieje możliwość dofinansowania prac przygotowawczych (np. prace geologiczne, studium wykonalności, dokumentacja przetargowa etc.) ze środków ZPORR, jednak z braku ostatecznych rozstrzygnięć (wydatek ponoszony jest przed złożeniem wniosku; wyjaśnienia wymaga sposób, w jaki wydatki takie będą traktowane) możliwość taka nie została uwzględniona. Dodatkowo, dla projektów infrastrukturalnych realizowanych przez JST przewidziana jest krajowa dotacja budżetowa w wysokości 10 punktów procentowych, zmniejszająca wymagany poziom wkładu własnego na realizację projektów. Dotacja ta, ze względu na zły stan finansów publicznych (zapewnienie środków budżetowych stoi pod znakiem zapytania), również nie została uwzględniona

Planowane działanie	w tysiącach złotych*		
	Razem	Środki własne	Inne źródła (ZPORR)
Rok 2007			
Budowa sieci wodociągowej Samin-domki (wymiana)	50	25	25
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Saminek-Fiugajki I etap	80	80	
Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej Kalbornia – Brzeźno Mazurskie	420	150	270
Budowa drogi Stare Miasto - Lewańd Wielki	100	50	50
Modernizacja ulic i chodników w Dąbrównie III etap	100	50	50
Przebudowa drogi w Saminie	60	30	30
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Dąbrównie II etap	100	50	50
Kanalizacja sanitarna Wierzbica – Dąbrówno	400	100	300
Budowa sali gimnastycznej w Dąbrównie I etap	500	200	300
	1810	735	1075
Rok 2008			
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Saminek – Samin-Fiugajki II etap	800	200	600
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Elgnowo – Stare Miasto I etap	40	40	
Budowa sali gimnastycznej w Dąbrównie II etap	1100	250	850
Modernizacja sieci wodociągowej w Elgnowie	90	45	45
Razem	2030	535	1495
Rok 2009			
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Elgnowo – Stare Miasto II etap	365	100	265
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Lewańd Wielki – Dąbrówno I etap	50	50	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Okrągłe – Dąbrówno I etap	40	40	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Dąbrowie	60	60	
Modernizacja sieci wodociągowej w Lewańdzie	25	12,5	12,5
Razem	540	262,5	277,5
Rok 2010			
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Lewańd Wielki – Dąbrówno II etap	400	100	300
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Okrągłe – Dąbrówno II etap	300	100	200
Budowa drogi w Płachawach	400	150	250
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Wądryń – Dąbrówno I etap	40	40	
Razem	1140	390	750

Rok 2011			
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Wądryń – Dąbrówno II etap	350	100	250
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Płachawy-Bartki-Tułodziad I etap	30	30	
Budowa drogi Odmy-Elgnowo	800	200	600
Razem	1180	330	850
Rok 2012			
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Płachawy –Bartki – Tułodziad II etap	400	100	300
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Jagodziny – Elgnowo I etap	40	40	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Ostrowite – Saminek I etap	30	30	
Razem	470	170	300
Rok 2013			
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Jagodziny – Elgnowo II etap	400	150	250
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Ostrowite – Saminek II etap	300	100	200
Razem	700	250	450
Ogółem	7870	2672,5	5197,5

* Podane koszty realizacji poszczególnych projektów mają charakter szacunkowy i mogą znacząco odbiegać od podanej wartości z powodu wielu czynników, m. in. przyjętych rozwiązań technologicznych, użytych przy realizacji materiałów, zmian zakresu planowanych do realizacji działań, zmian cen itp

Poniżej w postaci tabel została przedstawiona charakterystyka inwestycji przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2006. Dotyczyła ona identyfikacji podmiotu odpowiedzialnego za realizację projektu, harmonogramu wdrażania, źródeł finansowania, skróconego opisu technicznego oraz rodzaju i sposobu pomiaru wskaźników obrazujących przebieg tych inwestycji.

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa sieci wodociągowej Ostrowite –Osiekowo-Gardyny-Dąbrowa
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	800.000 PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: a) budowę sieci wodociągowej o łącznej długości ok 13416 mb wraz z przyłączami (o długości 1454mb), b) przyłączenie 116 gospodarstw domowych do wodociągu c) montaż liczników-wodomierzy- 108 szt d) likwidacja stacji hydroforowych- 3 szt
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 270000PLN - własne środki budżetowe • 530000PLN - środki z Agencji Rynku Rolnego
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2004
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	Na poziomie produktu: - długość wybudowanej sieci wodociągowej - powierzchnia uzbrojonego terenu Na poziomie rezultatu: - stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w gminie - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej - liczba osób korzystających z sieci wodociągowej - długość sieci wodociągowej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej Na poziomie oddziaływania: - Cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach) - ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku) - liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku)
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna,

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa sieci wodociągowej Dąbrówno – Jabłonowo
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	70.000 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje budowę istniejącej stacji do osiągnięcia następujących parametrów:</p> <p>a) budowę sieci wodociągowej (I etap) o łącznej długości ok 3000 mb wraz z przyłączami</p> <p>b) przyłączenie 13 działek siedliskowych do wodociągu (I etap)</p> <p>c) budowę sieci wodociągowej (II etap) o łącznej długości ok 325 mb wraz z montażem wodomierzy</p> <p>d) przyłączenie 13 działek siedliskowych do wodociągu (II etap)</p>
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 70.000PLN - własne środki budżetowe
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu będzie przebiegać etapowo - rozpocznie się w 2004 roku (I etap) i zakończy 2005 roku (II etap)
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanej sieci wodociągowej - powierzchnia uzbrojonego terenu <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w gminie - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej - liczba osób korzystających z sieci wodociągowej - długość sieci wodociągowej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach) - ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku) - liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku)
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<p>a) monitoring na miejscu,</p> <p>b) statystyka gminna,</p>

TYTUŁ PROJEKTU	Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Tułodzadzie
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	446.000 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje :</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wymiana pomp oraz przewodów doprowadzających do hydroforni b) docieplenie c) wymiana pokrycia dachowego d) nowa stolarka okienna i drzwiowa e) wymiana przewodów elektrycznych wraz ze słączem kablowym f) położenie glazury g) odnowienie posadzki h) wymiana kratk ściekowych i) wybudowanie nowego zbiornika retencyjnego o poj. 50 m³ j) ogrodzenie terenu
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 446.000 tys. PLN - własne środki budżetowe
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu odbędzie się w roku 2004.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wybudowanych stacji uzdatniania wody - długość wybudowanej sieci wodociągowej <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez stację uzdatniania wody - powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem stacji uzdatniania wody - poziom wskaźników fizykochemicznych uzdatnionej wody <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku)
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) dane techniczne z oddania obiektu do użytku, c) statystyka gminna, d) badania ankietowe,

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa sieci kanalizacyjnej ul. Działdowska (stary ośrodek zdrowia)
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	13000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: a) budowę sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej o długości 270 mb b) budowa kolektora grawitacyjnego c) przyłączenie budynku mieszkalnego wielorodzinnego do sieci kanalizacyjnej – 7 gospodarstw domowych.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 13.000,00 PLN - własne środki budżetowe
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2004
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	Na poziomie produktu: - długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej - powierzchnia uzbrojonego terenu Na poziomie rezultatu: - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej - liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej - długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej Na poziomie oddziaływania: - ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku) - stosunek nowo uzbrojonych terenów do wszystkich terenów inwestycyjnych w gminy
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	a) monitoring na miejscu b) statystyka gminna

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa drogi w Lewałdzie Wielkim
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	50.000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyznaczenie granic drogi gminnej -przeprofilowanie ciągu drogi wg mapy ewidencyjnej -wykonanie rowów odwadniających -utwardzenie nawierzchni tłuczkiem -odkrzaczenie poboczy -wykonanie przepustów na grunty rolne -wykorzystanie na podbudowę recyklingu betonowego - długość wybudowanej drogi 1150 mb
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<p>25.000,00 PLN środki własne</p> <p>25.000,00 PLN środki Urząd Marszałkowski</p>
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2004
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość zmodernizowanych dróg gminnych - długość wybudowanych dróg gminnych - długość wybudowanych utwardzonych poboczy <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nośność wybudowanej drogi - natężenie ruchu na drodze - liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku) - liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku) - nakłady na bieżące utrzymanie drogi
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> - statystyka gminna, - badania ankietowe. - monitoring na miejscu

TYTUŁ PROJEKTU	Przebudowa drogi w Gardynach – I etap
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	20.000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wykonanie dywanika asfaltowego na części drogi gminnej -przeprofilowanie i przywrócenie do stanu normalnej przejezdności -naprawę przepustów pod drogami -udrożnienie przepływu wody w ciekach wodnych - długość modernizowanej drogi 1450 mb
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	20.000,00 PLN środki własne
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2005
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość zmodernizowanych dróg gminnych - długość wybudowanych dróg gminnych - długość wybudowanych utwardzonych poboczy <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nośność wybudowanej drogi - natężenie ruchu na drodze - liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku) - liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku) - nakłady na bieżące utrzymanie drogi
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> - statystyka gminna, - badania ankietowe. - monitoring na miejscu

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Dąbrównie
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	1.555.000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Stale zwiększająca się ilość ścieków komunalnych stawia gminę Dąbrówno w sytuacji konieczności modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków, dlatego przewiduje się następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmianę technologii z biologiczno-mechanicznej na sekwencyjny reaktor biologiczny, który pracuje na zasadzie nisko obciążonego osadu czynnego , przepustowość 600m³/d - zmianę konstrukcji zbiorników ze stalowych na żelbetowe - budowa nowych zbiorników (zbiornik terencyjny żelbetowy Dn 650cm³-6,0 Vu 189 m³, zbiornik reaktora SBR, zbiornik stabilizacji osadu) - rozbudowa pomieszczeń socjalnych - doprowadzenie nowych przewodów instalacyjnych do wybudowanych zbiorników - zastosowanie dmuchaw i piaskownika poziomego
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	455.000,00 PLN środki własne, 1100.000 PLN dotacja ze ZPORR,
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu: I etap w 2004 roku, natomiast II etap projektu realizowany będzie w roku 2005.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków - powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem oczyszczalni ścieków - wykorzystywana moc przerobowa zmodernizowanej oczyszczalni ścieków - przepustowość zmodernizowanej oczyszczalni ścieków <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku) - ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku) - poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (okresie 1 roku)
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu b) statystyka gminna c) statystyka powiatowa d) informacje Urzędu Statystycznego w Olsztynie

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Dąbrównie
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dąbrówno
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	140.000,00 tys. PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje <ul style="list-style-type: none"> - remont schodów zewnętrznych - wymiana stolarki okiennej - ułożenie papy termozgrzewalnej na budynku sali gimnastycznej - wykonanie czytelnicy na poddaszu - odgrzybienie ścian budynku (suterena)
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	* 70.000,00 PLN - własne środki budżetowe * 70.000,00 PLN - środki Ministerstwa Edukacji
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2004
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	Na poziomie produktu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych szkół - powierzchnia zmodernizowanych szkół Na poziomie rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> - koszty utrzymania obiektu - liczba uczniów w szkole korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury edukacyjnej Na poziomie oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które ukończyły na miejscu szkołę podstawową
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe, - statystyka szkolna.

TYTUŁ PROJEKTU	Rozbudowa budynku Urzędu Gminy
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dąbrówno
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	100.000,00 tys. PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje <ul style="list-style-type: none"> - nadbudowę poddasza na istniejącym budynku - powstanie nowych pomieszczeń biurowych - wykonanie nowej instalacji elektrycznej - wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych - budowa nowej klatki schodowej
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	* 50.000,00 PLN - własne środki budżetowe * 50.000,00 PLN - z innych źródeł
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2005

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa sieci kanalizacyjnej Gardyny – Osiekowo-Leszczewo-Wzgórze Letniskowe -Dąbrówno
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	1260.000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje:</p> <p>a) budowę magistrali sieci grawitacyjnej o długości 5380 mb oraz ciśnieniowej o długości 21000mb</p> <p>b) budowa 12 przepompowni</p> <p>c) przyłączenie 168 gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej.</p>
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 360.000,00 PLN - własne środki budżetowe • 900.000,00 PLN - środki ze ZPORR
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2005 i będzie trwać do 2006 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej - powierzchnia uzbrojonego terenu <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej - liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej - długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku) - stosunek nowowuzbrojonych terenów do wszystkich terenów inwestycyjnych w gminie
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<p>a) monitoring na miejscu</p> <p>b) statystyka gminna</p>

TYTUŁ PROJEKTU	Przebudowa drogi Brzeźno Mazurskie
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	30.000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje : wykonanie poboczy częściowe przełożenie bruku likwidację dziur odkrzaczenie poboczy
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	30.000,00 PLN środki własne
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2005
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	Na poziomie produktu: - długość zmodernizowanych dróg gminnych - długość wybudowanych dróg gminnych - długość wybudowanych utwardzonych poboczy Na poziomie rezultatu: - nośność wybudowanej drogi - natężenie ruchu na drodze - liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej Na poziomie oddziaływania: - liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku) - liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku) - nakłady na bieżące utrzymanie drogi
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	- statystyka gminna, - badania ankietowe. - monitoring na miejscu

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja świateł w miejscowościach Wierzbica, Leszcz, Ostrowite
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dąbrówno
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	15.000,00 tys. PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje <ul style="list-style-type: none"> - zmianę pokrycia dachowego - wymianę instalacji elektrycznej - częściową wymianę stolarki okiennej i drzwiowej
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	* 15.000,00 PLN - własne środki budżetowe
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2005
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	Na poziomie produktu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba budynków wyremontowanych na cele edukacyjno-społeczne - powierzchnia budynków zmodernizowanych na cele edukacyjno-społeczne Na poziomie rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej Na poziomie oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów korzystających tygodniowo z infrastruktury społeczno-edukacyjnej
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu, - statystyka gminna, - badania ankietowe.

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Elgnowie
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dąbrówno
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	60.000,00 tys. PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: a) wymianę okien b) wymiana pokrycia dachowego c) prace blacharskie w całym budynku
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	* 30.000,00 PLN - własne środki budżetowe * 30.000,00 PLN - środki ze ZPORR
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2005
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	Na poziomie produktu: - liczba zmodernizowanych szkół - powierzchnia zmodernizowanych szkół Na poziomie rezultatu: - koszty utrzymania obiektu - liczba uczniów w szkole korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury edukacyjnej Na poziomie oddziaływania: - liczba osób, które ukończyły na miejscu szkołę podstawową
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe, - statystyka szkolna

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa boiska sportowego w Saminie
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dąbrówno
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	60000 tys. PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: budowę boiska sportowego z bieżnią o powierzchni boiska 0,70 ha
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 30000 PLN - własne środki budżetowe • 30000 PLN – środki ze ZPORR
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zakończy w 2005 roku
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wybudowanych obiektów sportowych - powierzchnia wybudowanych obiektów sportowych <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z obiektów sportowych <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba imprez sportowych
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Wierzbica – Dąbrówno I etap
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	50.000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje:</p> <p>a) budowę sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej o długości ok. 1600 mb oraz sieci kanalizacyjnej ciśnieniowej o długości ok. 9500 mb</p> <p>b) budowa przepompowni – 2 szt</p> <p>c) budowa przykanalików o długości ok. 756 mb,</p> <p>d) przyłączenie 27 gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej.</p>
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 50.000,00 PLN - własne środki budżetowe
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja etapu I projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2005 natomiast etap II będzie realizowany w 2007 roku
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej - powierzchnia uzbrojonego terenu <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej - liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej - długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku) - stosunek nowowuzbrojonych terenów do wszystkich terenów inwestycyjnych w gminy
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<p>a) monitoring na miejscu</p> <p>b) statystyka gminna</p>

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Dąbrównie I etap
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	30.000 PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje budowę istniejącej stacji do osiągnięcia następujących parametrów: a) budowę sieci wodociągowej o łącznej długości ok 2170 mb wraz z przyłączami (o długości 1210 mb), b) przyłączenie 121 gospodarstw domowych do wodociągu c) budowa sieci kanalizacyjnej o długości ok. 3430 mb - tylko opracowanie dokumentacji projektowo- kosztorysowej
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 30.000,00 PLN - własne środki budżetowe
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja I etapu projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2006 natomiast II etap inwestycji będzie przeprowadzony w 2007 roku
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanej sieci wodociągowej - powierzchnia uzbrojonego terenu - długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w gminie - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej - liczba osób korzystających z sieci wodociągowej - długość sieci wodociągowej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej - liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej - długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach) - ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku) - liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku) - ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku) - stosunek nowowuzbrojonych terenów do wszystkich terenów inwestycyjnych w gminie
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu, - statystyka gminna,

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Kalborno-Brzeźno Mazurskie I etap
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	40.000 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje budowę istniejącej stacji do osiągnięcia następujących parametrów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa kolektora tłoczego do wsi rzeźno Mazurskie - podłączenie kolektorem grawitacyjnym do przepompowni w Brzeźnie działek siedliskowych z indywidualnych posesji - budowa przepompowni przydomowych typu Preskan - długość sieci kanalizacyjnej – 1450 mb - długość sieci wodociąg – 3645 mb
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 40.000,00 PLN - własne środki budżetowe
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja I etapu projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2006 natomiast II etap inwestycji będzie przeprowadzony w 2007 roku
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanej sieci wodociągowej - powierzchnia uzbrojonego terenu - długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w gminie - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej - liczba osób korzystających z sieci wodociągowej - długość sieci wodociągowej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej - liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej - długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach) - ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku) - liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku) - ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku) - stosunek nowo uzbrojonych terenów do wszystkich terenów inwestycyjnych w gminie
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna,

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja ulic i chodników w Dąbrównie etap I
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrówno
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	15.000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Modernizacja polega na przebudowie nawierzchni jezdni z nawierzchni szutrowej na polbruk, przewiduje się budowę ciągów pieszo-jednych - długość modernizowanych ulic – 1500 mb - długość modernizowanych chodników – 1800 bm
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	15.000,00 PLN środki własne
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja I etapu projektu rozpocznie się i zakończy w roku 2004, natomiast II etap będzie realizowany w 2005, III etap w 2007
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	Na poziomie produktu: - długość zmodernizowanych chodników - długość zmodernizowanych dróg gminnych Na poziomie rezultatu: - liczba osób korzystających z infrastruktury drogowej - nośność zmodernizowanej drogi Na poziomie oddziaływania: - liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku) - liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku)
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	a) monitoring na miejscu b) statystyka gminna c) badania ankietowe

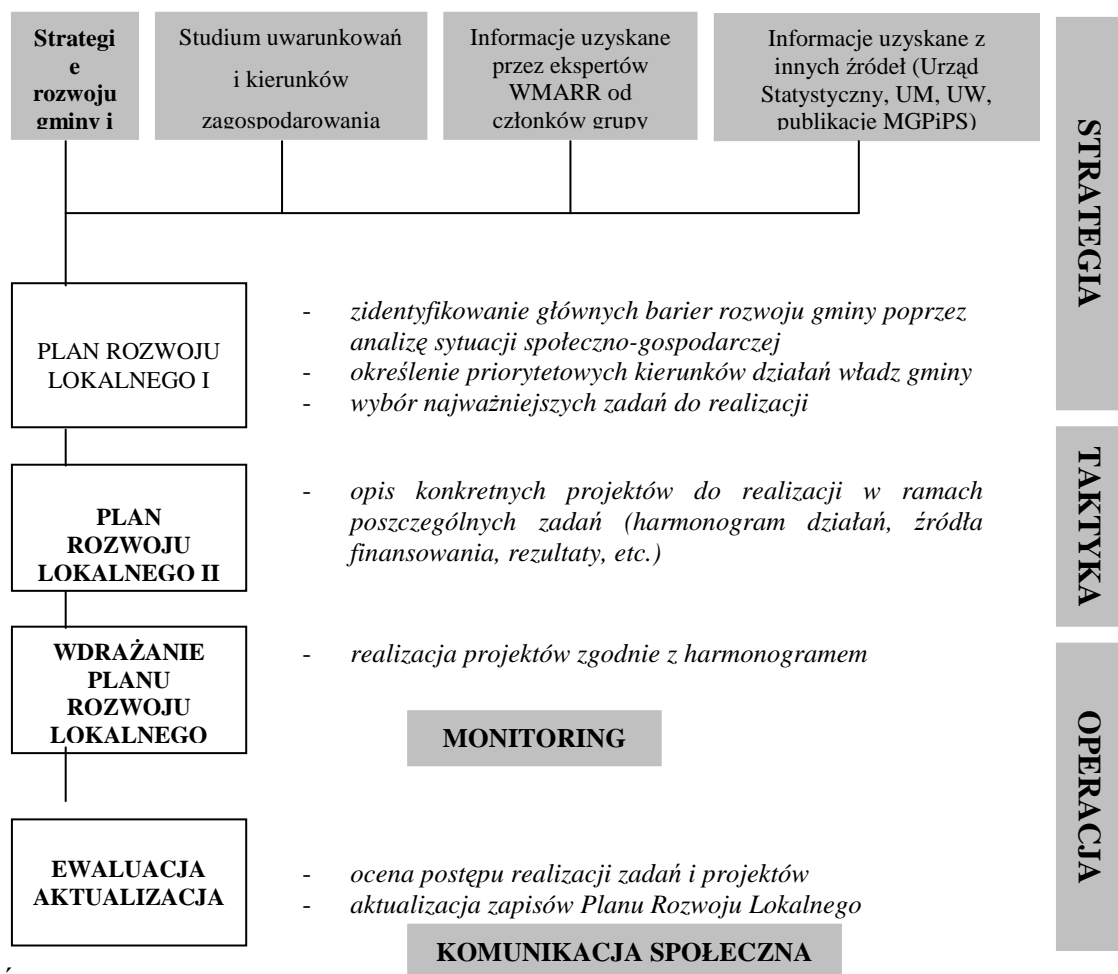
TYTUŁ PROJEKTU	Wysypisko śmieci
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Dąbrównie
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	51230,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje: budowę i urządzenie wysypiska w Rudnie. Projekt w całości jest realizowany przez Związek Gmin , a każda z gmin w części pokrywa koszty składowania i dzierżawy .
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 51230,00 PLN - własne środki budżetowe
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja rozpocznie się i zakończy w roku 2004
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	Na poziomie produktu: - liczba wybudowanych składowisk odpadów - powierzchnia wybudowanych składowisk odpadów Na poziomie rezultatu: - liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez składowisko odpadów Na poziomie oddziaływania: - ilość odpadów poddawanych recyklingowi - ilość zlikwidowanych składowisk odpadów (w okresie 2 lat)
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	a) monitoring na miejscu b) statystyka gminna

VIII. System wdrażania i monitorowania Planu

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój długookresowy charakter wdrażanie założeń Planu Rozwoju Lokalnego jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych. Zasady programowania, wdrażania i ewaluacji Planu Rozwoju Lokalnego obrazuje poniższy schemat

Źródło: opracowanie własne

Finansowanie

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe gmina wskazuje, że na realizację przyjętych celów zabezpieczy 25% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych. Zakłada się, że niewykonanie wszystkich planowanych zadań w latach 2004-2006 powoduje przesunięcie ich realizacji na lata następne. Plan finansowy z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania oraz harmonogramu na poszczególne lata został przedstawiony w rozdziale VII.

Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Planu Rozwoju Lokalnego będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji Planu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Planu,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Planu,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Planu,
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Planu.

Instytucja wdrażająca Plan Rozwoju Gminy

Urząd Gminy Dąbrówno, jako instytucja wdrażająca Plan, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednia realizacja działań przewidzianych w Planie w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Monitoring wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego

Monitorowania wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego oraz jego poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Planu i jego realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie Planu Rozwoju Lokalnego. Skład Komitetu Monitorującego przedstawiać się będzie, zatem następująco:

- Wójt Gminy Dąbrówno – Tadeusz Błaszkiwicz (Przewodniczący Komitetu),
- Przewodniczący Rady Gminy – Maciej Jankowski

- Przewodniczący Komisji Budownictwa – Tomasz Karpiński
- ZGKiM Dąbrówno – Marek Szałański
- Przewodniczący Komisji Budżetu – Jacek Herman
- Radny – Marek Zalewski
- Pracownik Urzędu Gminy – Kazimierz Spsychalski
- Pracownik Urzędu Gminy – Tomasz Karbowski

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na pół roku. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji Planu Rozwoju Lokalnego w formie standardowego raportu monitorującego (Załącznik 1). Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia ww. posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całego Planu Rozwoju Lokalnego w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Planu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Planu, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania (tzn. w styczniu 2007 i w styczniu 2014 r.) Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Planu Rozwoju Lokalnego. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami Planu a jego rzeczywistym wykonaniem będą w ww. raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Wójta.

Proponuje się przeprowadzenie ankiety na początku 2007 oraz na początku 2014 roku. Jej celem będzie uzyskanie informacji od mieszkańców gminy Dąbrówno na temat zmiany warunków życia w odniesieniu do początku każdego okresu programowania.

IX. Sposoby oceny i komunikacji społecznej

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Z warunku tego wynika konieczność utworzenia niezależnej organizacyjnie od zespołów zaangażowanych w proces tworzenia i wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego komórki ewaluacyjnej w strukturze Urzędu Gminy Dąbrówno, w skład, której wchodziłby jeden lub więcej pracowników zajmujących się ewaluacją ex-post. Celem tej ewaluacji jest określenie faktycznych efektów zrealizowanych projektów w ramach Planu.

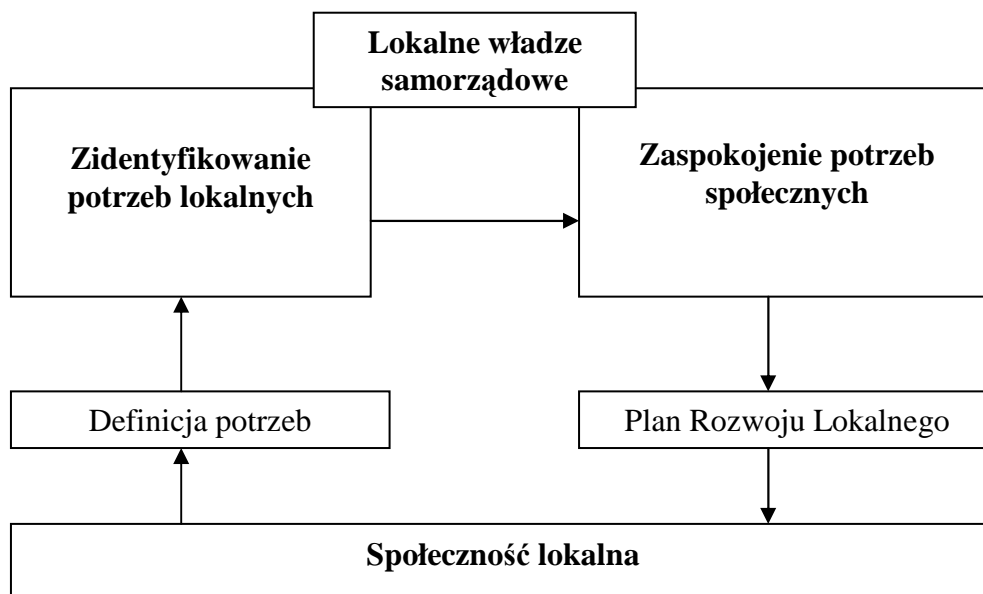
Pracownik komórki ewaluacyjnej do 31 stycznia każdego roku przygotowuje raport ewaluacyjny (wg formatu zamieszczonego w Załączniku 2), dotyczący roku poprzedniego. W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy cele danego projektu (jak i całego Planu) określone na etapie programowania zostały osiągnięte,
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji projektu i Planu z rzeczywistymi osiągnięciami projektu i Planu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania,
- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty projektu i Planu na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Planie Rozwoju Lokalnego potrzeb i problemów.

W raporcie ewaluacyjnym zawarte będą także rekomendacje i proponowane zmiany w Planie Rozwoju Lokalnego. Raport ewaluacyjny będzie konsultowany i omawiany z zespołami zaangażowanymi w powstawanie i realizację Planu. Plan Rozwoju Lokalnego będzie aktualizowany uchwałą Rady Gminy na podstawie rekomendacji i propozycji zmian zawartych w raporcie ewaluacyjnym. Szczegółowe zasady wprowadzania korekt i aktualizowania Planu powinna określać specjalna uchwała w sprawie Planu Rozwoju Lokalnego.

Władze samorządowe w trakcie wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia.

Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Źródło: Opracowanie własne.

Mozemy wyróżnić dwa główne typy otoczenia społecznego, z którym władze gminy muszą się komunikować. Po pierwsze jest to otoczenie wewnętrzne, obejmujące pracowników urzędu, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu gminą, ich wiedzę, motywację, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne, lecz także technologię i zasoby organizacji. Jest również otoczenie zewnętrzne.

Otoczenie zewnętrzne bliższe obejmuje przede wszystkim ogół mieszkańców gminy, w którym jednak można wyróżnić szereg grup, organizacji, stowarzyszeń i instytucji czy przedsiębiorstw. Otoczenie zewnętrzne dalsze jest to faktyczne otoczenie gminy jako wspólnoty terytorialnej – sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie.

Obszary działań w zakresie komunikacji dwustronnej i współpracy władz gminy Dąbrówno ze społecznością lokalną to:

- informacja o postępach wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego - każdy mieszkaniec gminy będzie miał możliwość uzyskania informacji o aktualnym stanie prac wdrożeniowych Planu Rozwoju Lokalnego w siedzibie sekretariatu Urzędu Gminy, wraz z wglądem w dokumentację (raporty monitoringowe, raporty ewaluacyjne),
- możliwość udziału mieszkańców w posiedzeniach Komitetu Monitorującego (po wcześniejszym zgłoszeniu swojej obecności),

- podjęcie współpracy z mediami lokalnym - podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych przynajmniej raz w roku,
- informacje z prac Komitetu Monitorującego zamieszczane na stronie www.

Instytucja Zarządzająca zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań. Informowanie i promocja odbywać się będzie poprzez organizowanie szkoleń i konferencji na temat możliwości pozyskania środków unijnych. W prasie lokalnej i regionalnej, w telewizji i radiu regionalnym oraz w internecie podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Planu. Sprawy związane ze środkami informacyjnymi i promocyjnymi stosowanymi przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 1159/2000.

X. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1.

Raport monitoringowy z realizacji projektu

1. Tytuł projektu

.....

2. Kolejny numer raportu monitoringowego i okres objęty raportem

.....

3. Dane teleadresowe osoby przygotowującej

.....

.....

4. Opis działań zrealizowanych w okresie objętym raportem monitoringowym

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Harmonogram realizacji projektu

a) planowany

Etapy realizacji projektu	Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV

b) rzeczywisty

Etapy realizacji projektu	Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV

6. Działania, jakie zostaną zrealizowane w najbliższym czasie

.....
 .....

7. Informacje o problemach związanych z realizacją projektu

.....
 .....

8. Finansowa realizacja projektu

Etapy realizacji projektu	Źródło 1		Źródło 2		Źródło 3		Razem	
	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki
RAZEM								

Załącznik nr 2.

Raport ewaluacyjny realizacji projektu

1. Tytuł projektu

.....

2. Kolejny numer raportu i okres objęty raportem ewaluacyjnym

.....

3. Podstawa sporządzenia raportu ewaluacyjnego (nr raportu monitoringowego z realizacji projektu)

.....

.....

4. Dane teleadresowe osoby przygotowującej

.....
.....

5. Skuteczność realizacji projektu

Cele:

a) zakładane

.....
.....
.....
.....

b) osiągnięte

.....
.....
.....
.....

6. Efektywność realizacji projektu

Procentowy wskaźnik rzeczywiście zaangażowanych środków finansowych na realizację projektu w stosunku do zakładanych wydatków w okresie raportowania

.....
.....
.....
.....

7. Użyteczność realizacji projektu

Porównanie efektów przeprowadzenia inwestycji (mierzalnych wskaźników) w stosunku do wartości zakładanych w projekcie.

.....
.....
.....

.....

8. Zalecane zmiany w przebiegu realizacji projektu

.....
.....
.....
.....

9. Uwagi

.....
.....
.....
.....

